

BØRNE

TEATER

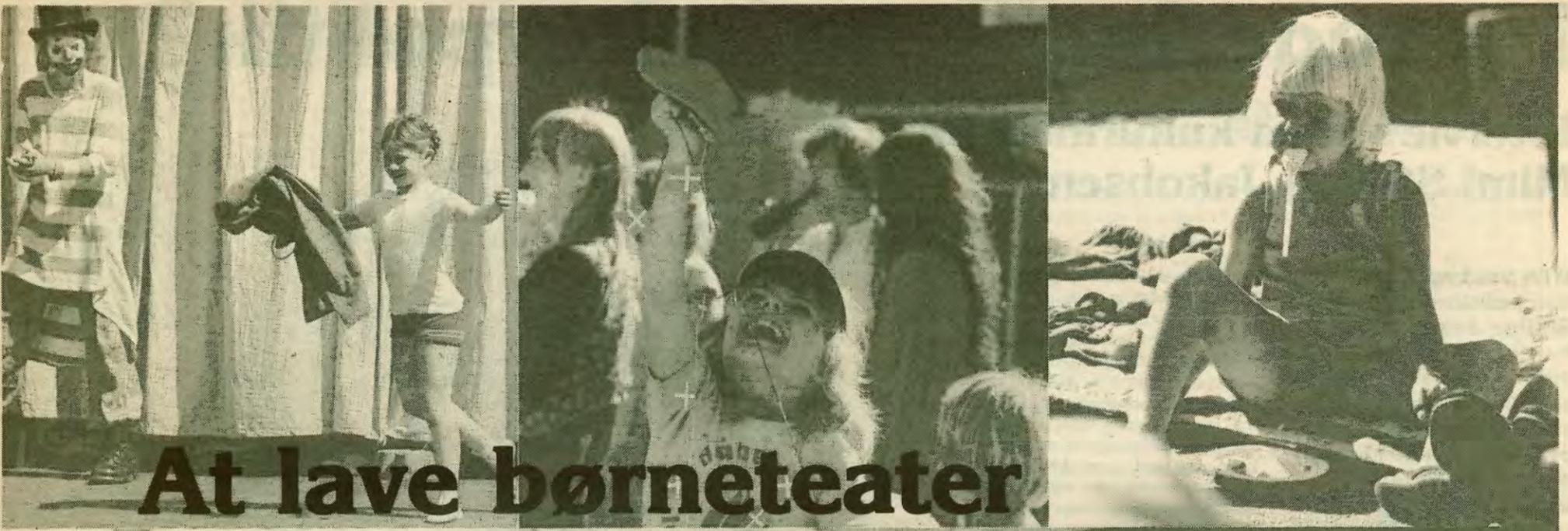
AVISEN

40/41 OKTOBER 1983

1. sektion

At lave børneteater er at satse på fremtiden

– i anledning af jubilæumsnummeret

Efter børneteaterfestivalen i Esbjerg slår det en, hvor højt udviklet børneteater er, og hvor søgende det er. I et kalejdoskop af emner, former og farver viser teater efter teater forestillinger, der seriøst beskæftiger sig med børns og voksnes virkelighed, problemer og fremtid. Fra den barskeste realisme til eventyret.

Og uden den stagnation, man kunne frygte, når pengene er så små, som de er. Tværtimod. Gamle grupper forkaster tidligere resultater og går nye veje, nye grupper kommer til og bryder deres egne – ikke nødvendigvis af utilfredshed med de gamle, men af lyst til selv at prøve.

Missioneren, kald og propaganda er det blevet kaldt. Og noget skal der jo nok være om snakken. Det er i hvert fald ikke for de ustyrlige lønningers skyld, vi laver det. Og de færreste skuespillere i denne del af branchen ville stille sig tilfreds med et hvilket som helst manuskript til gengæld for en fast løn.

Hovedindtrykket efter en festival er holdning. Teatrene ønsker at efterlade børnene med et indtryk, når forestillingen er forbi: Eftertanke, mod, lyst, håb og glæde – det er det, vi godt vil have, står tilbage.

Altsammen i den mest skærende modsætning til en film- og videobranche, der har sat den rentable destruktion i højsædet. Livet, kærligheden og ømheden giver ingen penge. Derfor satses der på

døden, pornografien og volden hos producenterne, der uden at blinke ville tage MGM's gamle motto til sig: Ars gratia artis. Kunsten for kunstens skyld.

Det kunne ligge snublende nær at sammenligne børneteaternes og de opsøgende teatres tilskud og antal tilskuere og forestillinger med Det kgl. Teaters og landsdelsscenerne (og sammenligningen ville som altid falde ud til fordel for børneteatrene og de opsøgende teatre). Kunne ligge. For det er ikke der, skillelinien går, det er ikke der, pengene skal omfordeles. Skillelinien går ikke mellem kultur og kultur, kunst og kunst, teater og teater, men mellem liv og død, kunst og våben, kultur og despoti, teater og hykleri.

At være kunstner er i sig selv en satsning. En satsning på, at det man vil sige bliver hørt af andre mennesker og bliver brugt af dem. Ingen skaber kunst for sig selv. Enhver kunstner skaber sit produkt for at andre skal læse, se, høre, forstå hvad hun mente – og bruge det.

At lave børneteater er at satse på fremtiden. En fremtid, vi selv knap nok vil nå at opleve. Og dermed også en tro på, at det publikum, de børn, vi spiller for, er dem, der skal lede vores verden videre.

Kan man, uden at blive anklaget for at være en russisk bugtalerdukke, anbefale alle (selv regeringen) at satse på børn, lys og latter i stedet for tilintetgørelse, mørke og tavshed.

Kim Nørrevig

Ny regering – ny kulturpolitik?

Interview med kulturminister Mimi Stilling Jakobsen

BTA var i april på besøg hos kulturminister Mimi Stilling Jakobsen, hvor hun gav et interview om sit syn på kulturpolitik i en krisetid, besparelsens nødvendighed, privatisering af kulturstøtten, kulturelt demokrati, teaterlovsrevisionen der blev gemt væk igen, og børneteatrene's fremtid.

— *Hvornår kan man forvente en kulturpolitisk redegørelse fra den nye regering?*

»Jeg har forestillet mig, at jeg skulle sidde et år i stolen, inden vi udarbejdede en kulturpolitisk redegørelse. Det må være rimeligt for at få den bredde, som der gerne skulle være i en sådan redegørelse. Så til efteråret .....«

Indhold og rammer modarbejder hinanden

— *Hvordan ser du på spørgsmålet om statens kulturelle forpligtelser?*

»Jeg mener ikke, at staten på noget tidspunkt ikke skal støtte kulturen. Amter og kommuner skal også, og gør det jo i vidt omfang. Men der er stadig brug for at diskutere, hvem der gør hvad. Hvis man som eksempel tager medborgerhuse — som jo er en fremragende ting — er

det så et rent lokalt anliggende, eller skal etablering af et medborgerhus udløse statstilskud?

Staten har nogle helt indlysende forpligtelser: Det kongelige Teater, Nationalmuseet mm. Men ud over det: hvor skal staten hjælpe til? Primært må det være store lokalopgaver, som en kommune starter, og hvor man med rimelighed kan forvente, at staten yder støtte. F.eks. landsdelsscenerne, som er nogle store, tunge apparater pengemæssigt — her er det helt klart, at staten må yde sit bidrag.

Men efterhånden, som man går ned i størrelse, må vi diskutere, hvor grænsen ligger for statsstøtte til aktiviteterne. For hvad sker der, hvis staten trækker sig ud igen? Hvis man må forudse, at kommunerne skal spare de kommende 3-4 år, kan det godt ligne et problem eller en kontrovers, at staten lokker kommunerne til at bruge flere penge, samtidig med at staten gokker dem i hovedet med krav om at spare. Også her er der brug for, at folketingset diskuterer: hvem gør hvad?

Vi har fået lavet nogle store, fine ordninger inden for teater og andre kulturområder — her kunne jeg godt tænke mig at bryde op og sige: Er det efterhånden sådan, at det er systemet, der styrer kulturen, eller er det omvendt? Fokuserer vi for meget på systemerne, på det store fine lovgrundlag, på rammerne, hvor så indholdet bliver det sekun-

dære? Et sted skal der jo spares, og hvad er det så egentlig, vi skal sætte på? Indhold og rammer modarbejder til en vis grad hinanden for øjeblikket, synes jeg.«

2 mio. sparet — er det dobbelt så godt som 1 mio.?

— *Når du stiller spørgsmålet: hvad skal der sættes på, vil jeg gerne eksemplificere det og spørge: skal det*

være dyrere eller billigere at gå i teatret?

»Og for hvem?«

Man kan nemlig godt spørge: Skal vi fortsat give nogle temmelig store tilskud til folk med 500-600.000 kr. i årsindtægt, for at de kan sidde på forreste række til 48 kr. i abonnementsordningen, når der samtidig er smalhans på alle områder? Det kan godt være, at vi når frem til, at det skal vi, men jeg er ikke sikker på det.«

— *Det er jo gældende i mange kommuner, at man sparer på netop kulturudgifter, når der bliver skåret i bloktilskuddene. Her er spørgsmålet om statens kulturelle forpligtelser helt aktuelt.*

»Jo, eksemplet er jo egnsteatrene. Sparer en kommune sin støtte til egnsteatret væk, falder egnsteatret jo til jorden.

Det er der i hvert fald to grunde til:

Den ene er statens krav til kom-

Ingen teaterlovsrevision

Kulturministeren har nedlagt teaterlovsrevisionsudvalget pr. 29/9-83. Hun mener, at der vil gå »en hel del år«, før der blir penge til en gennemgribende revision. Der er derimod ikke lukket for delrevisioner.

Mimi Stilling Jakobsen ønsker selv at gennemføre tre delrevisioner:

Landsdelsscenerne. Ministeriet ønsker større indflydelse på budgetterne, så man ikke kun skal udskrive checks. Det betyder dog ikke, at der skal spares på budgetterne.

Abonnementsordningen. »Regelsanering«. Der har været talt om en nedsættelse af refusionsprocenten samt en stillingtagen til det problem, at amter melder sig ud af den landsdækkende ordning.

Egnsteater-lønånedbegrebet. En afskaffelse af begrebet, så der i stedet blir refusion på hele driftsudgiften til et egnsteater. Det loft, der nu er på lønånedstallet, blir erstattet af et loft i beløbsstørrelse, forventer man i ministeriet.

På den baggrund mener ministeren, det vil være spild af udvalgets tid at fortsætte arbejdet. Til gengæld ønsker hun kontakt på kryds og tværs med alle deltagerne i udvalget. Det første af den slags møder havde allerede fundet sted dagen før, nemlig med teatercheferne. De havde bl.a. benyttet mødet til at udtrykke stor

interesse for teateruddannelserne, især på Statens Teaterskole.

Børneteateravisens læsere skal ikke snydes for ministerens farverige sprog: mødets stemning mindede hende om »et bestyrelsesmøde på Helsingør Skibsværft«. Og det var der ingen grund til — »vi står jo ikke med det ene ben i graven og det andet i en bananskræl.« »Det skal jo gå,« var hendes optimistiske udgangsreplik.

Og det skal det, men hvordan? FAST (Foreningen af små teatre) har holdt generalforsamling og vedtaget en resolution, som er sendt som åbent brev til ministeren og pressen.

BTS (Børneteatersammenslutningen) har sluttet op omkring resolutionen og iøvrigt sendt brev til alle landets kommuner.

Og revisionsarbejdet fortsætter med tiltro til, at de partier (S, SF, VS, R), der i maj måned ved forespørgselsdebatten i Folketinget om nedskæringerne på det kulturelle område, vedtog en opfordring til regeringen om at »friholde ministeriet for kulturelle anliggender for regeringens bebudede rammebesparelser«. Dagsordenforslaget opfordrede til at sikre en friskindet kulturpolitik.

Ingerlise Koefoed, MF/SF og formand for kulturudvalget, drømmer før samrådet med ministeren (i omstående klip) om at de samme partier kunne finde sammen igen om at forbedre teaterloven. *Biba Schwoon*

Åbent brev til kulturminister Mimi Stilling Jakobsen fra Foreningen af Små Teatre

Foreningen af Små Teatre, forsamlet til generalforsamling d. 30/9 1983 i Odense har med harme og forbitelse modtaget meddelelsen om, at kulturministeren har nedlagt det af den forrige kulturminister nedsatte teaterlovsrevisionsudvalg, samtidig med, at en revision af teaterloven er taget af regeringens program.

Foreningen af Små Teatre havde sat sin lid til, at en ny teaterlov kunne have løst følgende presserende problemer:

1. En løsning af egnsteatrene og de opsøgende teatres store økonomiske problemer som følge af kommuners og amtskommuners nedskæringer på de kulturelle budgetter, hvilket resulterer i voksende underskud og truende lukninger.
2. En oprettelse af en teaterfond til støtte for eksperimenter og nye initiativer på området, aktiviteter, der i en krisetid ellers er umulige at fremskaffe økonomi til.
3. En revision og forbedring af billetkøbsordninger og refusionsordninger, så disse kan komme alle producenter og aftagere til gode med øget teaterinteresse til følge.
4. En fremskaffelse af uddannelses-tilbud til teknikere, dansere og dramatikere, der stadig er uden egentlige uddannelsesmuligheder, samt en fremskaffelse af efteruddannelses-tilbud til skuespillere, scenografer og instruktører.

Kulturministeren tilsidesætter totalt enhver løsningsmulighed med henvisning til sparetider; men fattigdom

og dumhed behøver ikke gå hånd i hånd. Netop i krisetider må det være af yderste vigtighed at bevare og udbygge de kulturelle værdier, vi har i dette land.

Da Foreningen af Små Teatre ikke længere har tillid til ministerens vilje til at løse de katastrofale problemer, teatrene står overfor, opfordrer Foreningen af Små Teatre indtrængende alle kulturelt ansvarlige medlemmer af Folketinget til at påbyde kulturministeren at gennemføre en teaterlovsrevision, der kan løse vore medlemmers store vanskeligheder — også selvom dette kan medføre øgede bevillinger til det kulturelle område.

Således énstemmigt vedtaget på Foreningens generalforsamling. Som dirigent: Claus Oppermann. Med venlig hilsen, for FAST

Michael Ramløse

Åbent brev fra Børneteatersammenslutningen i anledning af nedlæggelsen af teaterlovsrevisionsudvalget

Torsdag d. 29. september d.å. blev udvalget til revidering af teaterloven fyret af Kulturministeren. Det skete med den motivering, at der ikke var økonomisk mulighed for at forbedre forholdene på teaterområdet.

Der kom dog tre delrevisionsforslag frem. Det ene var, at egnsteatrene og De rejsende og opsøgende Teatre ikke udelukkende kan bruge deres tilskud til løn, men også til drift. Det andet at Kulturministeriet skulle have større budgetkontrol med Lands-

delsscenerne, og det tredje en bebudet ændring af abonnementsordningen.

I Børneteatersammenslutningen mener vi, at Ministeren har begået en stor fejl i at nedlægge udvalget.

Egnsteaterloven, som blev indført i januar 80, har vist skævheder og mangler både for de kommuner, som har egnsteatre, og egnsteatrene. Denne del af loven må og skal revideres, hvis der ikke i de kommende år skal ske et drastisk fald af producerende børne- og ungdomsteatre i Danmark.

For kommunerne betyder nedlæggelsen af udvalget, at det stadig bliver værtskommunerne der — sammen med staten — skal betale tilskud til lønninger, drift etc., mens andre kommuner billigt kan bestille opsøgende teater på skoler og institutioner.

For teatrene betyder det truende lukning, fordi kun få kommuner, sådan som loven fungerer i øjeblikket, er interesseret i at støtte dem.

Vi vil gerne appellere til både de kommuner, som har egnsteatre, og de kommuner som godt kunne tænke sig at have et producerende teater på egnen, om at foretage sig noget.

at kræve egnsteaterloven taget op til revision,

at komme med forslag til løsning af skævhederne i loven,

at snakke sammen kommunerne imellem om eventuelt at gå sammen om et egnsteater,

at sørge for, at kommunernes kulturbudgetter ikke får sparekniven, sådan som det iøvrigt blev vedtaget i Folketinget i år, både for stat og kommuner.

På Børneteatersammenslutningens vegne,

Anette Nissen

munerne om at spare. Det vil jeg ikke underkende, for her er jeg selv med til at skabe problemerne.

Det andet er mangel på pressionsgrupper. Man vil hellere tage bøvet med kunderne ved skranken end et slagsmål med BUPL eller Danmarks Lærerforening. Det siger jeg ikke for at hænge dem ud — de gør bare deres arbejde — men inden for kulturområdet er der ikke tilsvarende pressionsgrupper.

Men om kommunernes lyst til at spare på kulturelle udgifter vil jeg gerne sige: At spare på kulturen redder jo ikke en kommunes økonomi på nogen måde. Det samme gælder staten. Vi skal i kulturministeriet spare 24 mio. kr., og det er et stort problem for os, men det redder ikke statens finanser at gøre det.

Jeg synes, det er en diskussion, vi har råd til at tage. Den nye regering vil forsøge at vende en udvikling, men på lidt længere sigt er det et stort spørgsmål, om 2 mio. sparet altid er dobbelt så godt som én mio., for det mener jeg ikke, det er. Jeg mener, det i høj grad er et spørgsmål om holdninger.

Sponsorer til egns- og turneteatre?

— Hvordan er din indstilling til privatisering inden for det kulturelle område?

»Privatisering kan ikke redde kulturen. Jeg har tænkt på, at man kunne udvide listen over skattefrie bidrag til kulturelle formål f.eks. med bidrag til lokale museer. Derudover tænker jeg på fonds: Carlsberg, Egmont, m.fl. Det er jo fantastisk, hvad de kan hjælpe med til.

Bekymringen går mere på private virksomheders reklamepenge. Personligt synes jeg, det er glimrende, hvis en eller anden virksomhed forærer f.eks. Bagsværd Roklub en sum penge — i stedet for at sætte en annonce i avisen — for at få no-

get fornuftigt arbejde igang.

Men overført til kulturen: Fører sådanne private bidrag til begrænsninger i den kunstneriske frihed?»

— Er du ikke angst for private mæcener?

»Jamen, man kan jo også dø af skræk.

Lad os dog først se nogle eksempler på, at den kunstneriske frihed begrænses i sådanne tilfælde.

Men nu kan jeg ikke rigtig forestille mig private sponsorer gå ind som en del af teaterstøtten.

Det kan godt være, teaterstøtteordningerne skal laves om, men jeg forestiller mig ikke privat sponsorvirksomhed i forbindelse med Det kgl. Teater eller landsdelsscenerne. Jeg kunne godt tænke mig at diskutere holdningerne som et supplement. For hvis der skal spares yderligere, kunne jeg måske godt tænke mig at se, om nogen kunne hjælpe os.

Skal der spares?

— Jamen, skal der spares på kulturområdet? Kulturministeriets budget er jo mindre end 1% af statsbudgetet?

»Det skal der jo nok — i hvert fald i de allerværste år.

— Men i en krisetid er der jo netop brug for støtte til en kulturel udvikling?

»Nu er det jo muligt, vi finder frem til, at det er et dårligt sted at spare. Men skal der spares, må vi nok se på de der store systemer, som jeg kalder dem.

Vi har i ministeriet i år skullet spare 2%, men vi gør det ikke generelt. Vi har bevidst valgt de store systemer: Det kgl. Teater og landsdelsscenerne, men ikke egnsteatrene eller den lov, der ligger omkring dem.

Omstrukturering af byrdefordelingen?

— Det var Niels Matthiasen, der

her i landet lancerede begrebet »kulturelt demokrati«. Hvordan ser du på det spørgsmål?

»Det er klart, at i en tid, hvor der skal spares — ikke mindst i lokalområderne — kan det være svært med en dyr og fin målsætning som »kulturelt demokrati«, hvis man samtidig nedlægger en filial af et bibliotek eller skærer på børneteater-tilskuddet. Jeg er lidt bange for slagord i en tid, hvor det er svært at få økonomien til at hænge sammen.

— Mere konkret: 0,3% af den samlede offentlige teaterproduktionsstøtte går til amatørteaterformål — resten til professionelle teatre. 0,3% er jo ikke meget til udvikling af kulturelt demokrati inden for teaterområdet.

»Her kommer spørgsmålet om byrdefordeling ind i billedet igen. Hvem gør hvad?

Hvor meget skal f.eks. Gladsaxe kommune støtte Bagsværd Amatørscene, og hvor meget skal staten i forhold til Gladsaxe Teater? Amatørteater er jo typisk et område, hvor man kan få en kæmpeaktivitet for små penge. Kunne man lave en forståelse med kommunerne med hensyn til, at amatørteatret var noget, de specielt gik ind i, hvor vi så måske tog os lidt mere af det andet?

Men jeg kan ikke give dig et svar på disse spørgsmål — så langt er jeg ikke kommet i mine overvejelser.

Nok ikke teaterlovsrevision lige nu

— Teaterlovsrevisionen er igang. Sker der nogle ændringer for børneteatrene, egnsteatrene, de opsøgende teatre — lovens smertensbørn?

»Jeg mener, at vi på længere sigt er nødt til at ændre på de store systemer — hvilket ikke har noget at gøre med børneteatrene — men det er spørgsmålet om den automatiske

underskudsdekning, hvor ministeriet betaler 40-50% uden at have nogen som helst indflydelse på budgetter osv. Når vi har vanskeligheder med at skaffe penge, må vi have mulighed for at vurdere budgetterne.

Men der er flere ting, vi må drøfte på teaterområdet. Vi mangler en diskussion om indholdet: hvad er det for noget teater, vi vil have? Det vil jeg gerne have en drøftelse af.

Med hensyn til børneteatrene: Jeg har haft møder med de involverede borgmestre. Og der er nogle indlysende skævheder i egnsteaterordningen, f.eks. dette, at hjemkommunerne betaler en uforholdsmæssig del af egnsteatret i forhold til de kommuner, der bare køber forestillinger.

Jeg forsøgte mig over for borgmestrene med et forslag om et differentieret prissystem, således at hjemkommunerne kunne få forestillingerne til en billigere penge. Det forslag faldt ikke i god jord. Men det var én model.

En anden kunne være, at »egn« blev defineret på en bredere måde: flere kommuner kunne gå sammen om et egnsteater, således at udgifterne blev spredt til nogle flere, der rent faktisk har glæde af egnsteatret.

— Det er der jo allerede mulighed for i dag iflg. loven. Det er også foresøgt flere steder, men uden større resultater. Problemet er også stadig, at folketinget ikke kan lovgive for kommunerne.

»Jeg forestiller mig heller ikke, at vi laver andet end noget frivilligt for kommunerne. Men vi må på en eller anden måde kunne lave et system, hvor udgifterne til egnsteatrene bliver udjævnet.

— Kunne man tænke sig en overordnet form for »fond«, hvortil kommunerne bidrog frivilligt, og hvorfra tilskuddene til egnsteatrene

blev kanaliseret?

»Jeg ved endnu ikke, hvordan det skal gøres. Men vi skal drøfte det i regeringen.

Noget andet, jeg kunne tænke mig at foreslå, er, at vi ser på refusionsordningerne. Refusionen kunne gives til andet end lønmåneder, f.eks. til lokaler. Jeg kunne også tænke mig, at regelsanere, så man kom væk fra alt det der dødbesværlige med antal lønmåneder og det ene og det andet, så det hele blev mere administrerbart.

— Teaterlovsrevisionen vil altså ikke skubbe stedbarnet ud i mørket?

»Nej overhovedet ikke. Vi laver muligvis om på de der store ordninger, men ud over det bliver der nok ikke tale om en teaterlovsrevision lige nu.

Nedskæring hos købere — et problem for børneteatrene

— Men hvordan ser du så på børneteatrene fremtid?

»Jeg har altid ment, at teater er noget, der hører hjemme i et undervisningsforløb. For der er jo en del børn, som ikke vil få teateroplevelser, hvis de ikke får dem gennem skolen. Jeg mener, at teater i skolen er en lige så naturlig del af skolen som skolebiblioteket.

Men man skal huske ikke alene at vise børnene stykker om deres egen situation. Børnene skal også hen i det etablerede teater. De kan muligvis også få noget ud af at se Shakespeare — uden at jeg vil sige, at det er Shakespeare, de skal se. Jeg synes, det har en værdi som supplement at komme i voksenteatret, hvor de hører et andet sprog, end de er vant til, ser nogle andre sammenhænge — at børn ikke udelukkende kommer i deres egen gymnastiksal og ser stykker om deres egen hver-

fortsættes næste side

Små teatre frygter lukning

Protesterer til kulturministeren

Af Nina Lauritsen

KOMMUNALE besparelser på skole-, biblioteks- og daginstitutionsområdet har i de seneste år skønsmæssigt kostet de små rejsende teatre omkring en tredjedel af deres omsætning. Samtidig er mange af teatrene truet af kommunale overvejelser om beskæring af de direkte driftstilskud. Fortsætter udviklingen frygter Foreningen af Små Teatre, at op mod en tredjedel af teatrene tvinges til at lukke i de kommende år.

Det er baggrunden for en skarp protest fra Foreningens generalforsamling til kulturminister Mimi Stilling Jacobsen (CD) i anledning af hendes beslutning om at opløse udvalget vedrørende en revision af teaterloven.

I henvendelsen skriver foreningen, at den med harme og forbitelse har modtaget meddelelsen om ministerens beslutning. Efter en redegørelse for omfanget af de mest presserende problemer fortsætter brevet:

— Kulturministeren tilside-sætter totalt enhver løsningsmulighed med henvisning til sparetider. Men fattigdom og dumhed behøver ikke at gå hånd i hånd. Netop i krisetider må det være af yderste

vigtighed at bevare og udbygge de kulturelle værdier, vi har i dette land.

Vi havde håbet at udvalget vedrørende teaterlovsrevisionen havde kunnet finde en løsning på vore problemer. Vi ser hårde nedskæringer overalt, så det er ikke ubegrundet at teatrene frygter for deres liv. Egnsteaterordningen smuldrer, fordi kommunerne skal spare. Senest har Vejle Amtsråd meldt fra som tilskudsgiver til ordningen omkring det rejsende børneteater og opsøgende teater. Flere amter kunne måske komme i tanke om at følge efter. Sker det har de små teatre i dag ingen mulighed for at få tilskud andre steder, siger formanden for Foreningen af Små Teatre, Claus Oppermann, teatergruppen Fair Play i Holbæk.

Han erkender at det nok vil være nødvendigt med en redningsaktion fra staten hvis de små teatre skal reddes, og at det formentlig også vil kræve en forøgelse af bevillingerne til teaterområdet.

Der er i indeværende sæson ydet et samlet kommunalt og statsligt tilskud på 7,3 mill. kr. til det rejsende børneteater og opsøgende teater efter teaterlovens paragraf 16 a.

Politiken 26/10-83

Blev til grin på teaterloven

I JULI 1982 nedsatte den daværende kulturminister Lise Østergaard et udvalg, der skulle vurdere, hvordan teaterlovgivningen virkede og evt. komme med forslag til ændringer og uddybninger af den. Den 21. september blev udvalget afskediget på gråt papir af den nuværende kulturminister Mimi Stilling Jacobsen.

Der var ellers al mulig grund til at tage teatrene situation op til nøje overvejelse. Den teaterlov, som vi altså skal leve videre med en tid, har vist sig at være temmelig ufuldkommen.

Den hviler på et decentraliseringsprincip, der i teorien ser smukt ud, i opgangstider kan fungere meget godt, og i nedgangstider er udueligt. Hver gang en kommune eller et amt giver nogle penge til teateraktiviteter, udløses der et tilskud fra staten, og når så kommuner og amter skal spare og bl.a. får hugget temmelig meget af deres bloktilskud, ja, så giver de bl.a. også færre og færre penge til teatre. De små rejsende teatre, herunder børneteatrene, og de lokale egnsteatre er efterhånden i en meget uholdbar situation — der bliver længere og længere

mellem teatrene og teater-tilbuddene ude i landet, og det bliver dyrere hver gang der spilles. Det betyder, at mange, ikke mindst børn, slet ikke får mulighed for at komme i teatret mere.

DET kniber også på de store teatre, ikke mindst i København, hvor der uafsladeligt svirrer rygter om lukning af så det ene, så det andet teater. Så er der noget, som måske set med kulturhistoriske briller er mindst lige så vigtigt: alle de nye ting inden for teaterverdenen, det, som skulle give ny inspiration og nye oplevelser — hvad bliver der nu af dem? Hvordan skal det gå med internationale teaterfestivaler som Fools, der havde set frem til lidt bedre støttemuligheder med en ændret teaterlov? Hvordan skal der blive plads til det ordløse teater som f.eks. billedstofteatret?

Nedlæggelsen af teaterlovsudvalget betyder også, at de mennesker, der var blevet sat sammen for at se på teaterloven, må føle sig gjort noget til grin. Og endnu mere til grin gør man så de andre mennesker, der for nogle år siden blev sat til at udarbejde en

Kommentar af folketingsmedlem INGERLISE KOEFOED (SF)

tere i forslag til en ny teaterlov, som det ville være muligt at realisere inden for en rimelig tid ... — underforstået: de nye ideer vil koste penge, og dem er der ingen af.

NÅR man husker, hvordan et alternativt kulturflertal, bestående af Socialdemokratiet, Det radikale Venstre, SF og VS, flere gange i denne kulturministers tid har skabt grundlag for en anden kulturpolitik, end den regering og ministeren ønskede, så må man spørge sig selv, hvorfra ministeren kan vide, at en ny teaterlov med nye ideer ikke ville kunne realiseres?

Og man må dernæst spørge sig selv, om det ikke netop er på grund af frygten for, at det alternative flertal endnu en gang skal manifestere sig til glæde for teatret, teaterarbejderne og især for det store teaterpublikum blandt børn og voksne, at ministeren på forhånd nægter at fremsætte noget forslag? Tænk, hvis vi ændrede det, så det blev bedre og mere inspirerende og fornyende end det, som vi må leve med i dag?

Tænk, hvis vi kunne finde sammen igen og gøre det alligevel?

Politiken 5/10-83

Flere udklip på næste side ...

dag. Teater skal være en modvægt til bib-bib-spillene, til gold TV-underholdning osv., og der skal spilles på alle tangenter.»

— Men vi ser jo i denne tid, at skolerne skærer ned på børneteaterkontoen, og at bibliotekerne også gør det — begge dele går allerede nu mærkbart ud over børneteaternes muligheder for at eksistere.

»Ja, det er klart, det giver problemer for børneteatrene. Det kan jeg godt se.«

Teater — en væsentlig del af folkeskolen

— Må jeg til slut stille et personligt spørgsmål til Mimi Jakobsen?

Det var i sin tid en mærkesag for dig, da du beskæftigede dig med børneteaternes beskrivelser af deres forestillinger.....

»Jeg vil nu ikke kalde det en mærkesag, men det blev omtalt ret meget.....«

— Hvordan ser du på den sag nu?

»Jeg synes da stadig, at man skal lave den mest rammende og objektive beskrivelse af sin forestilling. Jeg synes det, fordi det ellers kan afstedkomme nogle unødige konfrontationer, hvis man ikke gør det. Der kan være skolenævn, der føler forskellen mellem beskrivelse og forestilling så stor, at der vil være børn, der af den grund ikke får flere forestillinger at se. Og det, mener jeg, er synd. Hvis man tager Danmark som helhed, tror jeg, der er behov og interesse for det hele, for alle de forestillinger, der produceres.....«

— Det, børneteatrene opponerede mod dengang, var, at man opfattede det, du sagde, som krav om »varedeklaration«: indhold, målsætning, politisk, ikke-politisk....

»Joh, det er et spørgsmål om brug af ord. Jeg synes bare, at når man spiller politisk teater..... hvad er der så i vejen for at skrive, at det-

te stykke beskæftiger sig med vold blandt unge, f.eks.«

— Du mente ikke, at børneteatrene skulle skrive: dette stykke er venstreorienteret, dette ligger i midten, dette er til højre?

»Det har jeg aldrig ment og heller aldrig sagt! Jeg har også læst Vigga Bros indlæg i sidste nummer af BTA, men det er en anden sag.

Det, jeg mente, var, at hvis man laver et stykke mod atomkraft, hvorfor så ikke skrive det: Dette stykke tager problemerne om atomkraft kritisk op, eller forholder sig kritisk til atomkraft?

Jamen, vi lever i et af de mest demokratiske lande med masser af ytringsfrihed, vi har jo meget få eksempler på, at det kan komme videre end herhjemme.....«

— Synes du så, at børneteatrene er blevet bedre til at beskrive deres forestillinger?

»Jeg håber, at debatten dengang har medvirket til at skærpe opmærksomheden på, hvad de skriver. Men jeg sidder jo ikke til daglig og læser alt, hvad teatrene skriver om deres forestillinger.

Jeg synes stadig, det var en underlig debat, som var fantastisk følelsesladet. Det var som om man troede, jeg ville forbyde alting. Vi stemte jo for loven, og jeg har hundrede gange sagt, at teater er en væsentlig del af folkeskolen, og det mener jeg stadig.« JN

FARS STORE PIGE

Tegning:
Anne-Marie
Steen Petersen

Kulturminister Mimi Stilling Jakobsen vil kun støtte den del af kulturlivet, der har vist, hvad den duer til, i stedet for at klatte penge væk til amatørteatre, folkedans osv.

— Jeg vander kun den blomstrende del af kulturen!

Ekstra Bladet 23/3-83

Ingen ny teaterlov i sigte

Teater-tilskuddets fordeling mellem amter og stat og egnsteaternes fremtid er spørgsmål, som ikke kan udsættes.

Men ellers var oplægget til torsdagens møde i udvalget om teaterlovsrevisionen det, at udvalgets arbejde er overflødig. I hvert fald for en tid. Der er ikke til revisioner, som kræver penge på bordet. Udvalget der ledes af departementschef J. Harder Rasmussen fra Kulturministeriet, har ikke holdt møder siden september sidste år.

Staten har en betydelig interesse i at søge forhandling med amterne om den støtteordning, der automatisk udløser 40 eller 50 pct.s statstilskud til aktiviteter, som amterne går ind for at betale en del af. Teaterloven giver ingen smygge sig udenom, og det er næsten givet, at Kulturministeriet pålægges at søge forhandling med amterne om en ny aftale med mindre automatik.

Egnsteaterordningen er det nødvendigt at tage op, fordi flere og flere egnsteatre falder for økonomiske indskrænkninger. Det er frit for kommunerne, om de vil holde sig

med eget teater på denne måde.

Onsdag eftermiddag havde kulturminister Mimi Stilling Jakobsen sammenkaldt teaterlederne i den storkøbenhavnske landsdelsscene for at udveksle ideer om andre måder at forvalte de eksisterende teatermidler på. En af de ideer, der blev nævnt, er at teaterlederne får udleveret en pose penge i stedet for som nu at få et tilskud, der nøje foreskriver hvorledes teatrene skal være bemandet med administration, teknikere osv. Det har været kritiseret, at der er for megen administration ved denne ordning og at den derfor går ud over det kreative arbejde. Med en rund sum at arbejde for kunstteatrene bedre disponere over, hvor meget der skal laves kunst for — er filosofien bag denne løsning, som fik en blandet modtagelse i teaterlederforsamlingen. Et argument mod ideen er, at med de nuværende detaljerede retningslinjer ved man, hvad man har at rette sig efter med hensyn til de faste udgifter. På den anden måde vil det være for let fra år til år at skære generelt ned på tilskuddene — med endnu værre følger for produktionen.

Information 28/10-83

Flertal for opgør med regeringens teaterpolitik

Men det er uvist om S, SF, R og VS kan formulere et fælles lovforslag

Et flertal i Folketinget er »bestyrtet« over, at kulturminister Mimi Stilling Jakobsen har besluttet at udskyde en revision af teaterloven og fyret teaterlov-revisionsudvalget med den begrundelse, at der ikke er råd til forbedringer på dette område.

De fire partier, S, SF, R og VS, der udgør det såkaldte »kulturpolitiske alternativ« er enige om, at kulturministerens disposition kræver et fælles udspil, men det er usikkert, om partierne kan nå til enighed om formuleringen af et samdrægtigt forslag om revision af teaterloven. Vanskelighederne skyldes først og først radikal modstand mod den hidtidige socialdemokratiske teaterpolitik og Arte-ordningen.

»Det er helt givet, at vi forestiller os at fremsætte et lovforslag sammen med SF, R og VS i denne samling«, siger Socialdemokratiets teaterpolitiske ordfører, tidligere justitsminister Ole Espersen. »Vi kan ikke tolerere, at man blot nedlægger et sagkyndigt udvalg,

hvorefter Folketinget skal af finde sig med det. Vi har gentagne gange fra ministeren fået at vide, at et svar måtte afvente et udvalgs arbejde. Så nedlægges udvalget, og så sker der ikke mere. Det ville være for nemt. Ministeren har et ønske om at bruge flere penge på museerne, og det kan måske ud fra en CD-synsvinkel være meget fornuftigt at dyrke fortiden, men vi er altså også interesseret i fremtiden og dermed i en aktiv kulturpolitik.«

Ole Espersen henviser til, at kulturministeren på et samråd med Folketingets kulturudvalg onsdag om dette tema understregede, at hun hellere ville bruge penge til en revision af museumsloven, der skal drøftes på et ministermøde tirsdag. Det drejer sig om en merudgift på omkring 20 mill. kr. om året, der skulle tillade at de statslige museer, Statens Museum for Kunst og Nationalmuseet kommer under samme lov som de mindre kunstmuseer og de kulturhistoriske museer, og at de arkæologiske opgaver tilbageføres fra naturfredningsloven og fredningsstyrelsen til Nationalmuseet. Denne lov skulle træde i kraft fra august 1984.

De radikales ordfører, Ber-

nard Baunsgaard, siger, at han er bestyrtet over ministerens beslutning. Der er mere end nogen sinde behov for en teaterlov-revision, og han finder beslutningen fuldstændig uforståelig. Derfor har han opfordret ministeren til en drøftelse i salen. Gerne i form af en redogørelsesdebat.

Derimod stiller Baunsgaard sig tøvede til forslaget om et fælles lovforslag fra det »kulturpolitiske alternativ«. Han er inkarneret modstander af socialdemokratisk kulturpolitik i almindelighed og af Arte i særdeleshed.

»Så jeg tvivler på, at vi kan blive enige. Det vil i hvert fald volde store vanskeligheder«, siger Baunsgaard.

Formanden for Folketingets kulturudvalg, Ingerlise Koefoed, (SF) der har opfordret til samarbejdet mellem de fire partier og navngivet formationen, erkender, at det ikke vil være helt let at formulere et fælles lovforslag.

»Men det er klart, at der i sidste ende må blive tale om et lovforslag, selv om det hverken bliver i dag eller i morgen, fordi det kræver samtaler med de involverede parter«, siger hun.

Første skridt bliver derfor en forespørgselsdebat med et

forventeligt pålæg til regeringen.

»Det kulturpolitiske alternativ« stod første gang sammen i maj, da det pålagde regeringen at friholde kulturområdet fra bebudede rammebesparelser og føre en »frisindet kulturpolitik«.

Regeringspartierne undlod ved denne lejlighed at stemme.

Ingerlise Koefoed oplyser, at hendes parti under alle omstændigheder vil stille forslag i Folketinget for de små teatres vedkommende. Det drejer sig om en skønnet udgift på 1,5 mill. kr. til gældssanering fordelt over et par år. Desuden ønsker SF bevillingerne til amatørteatrene øget med omkring 50 procent i forhold til den nuværende årlige bevilling på 800.000 kr.

»Jeg synes, at det er helt uproblematisk. Vi skal da bruge det flertal der er,« siger Preben Wilhjelm (VS). »Blot skal vi sikre os i forvejen, at det, at vi tager sagerne op, ikke kan bruges af de andre til at gøre reglerne ringere. Men hvis vi har snakket tingene igennem og konstateret flertal for nogle forbedringer, synes jeg bestemt, at vi skal bruge flertallet,« siger VS-ordføreren. Jak.

Kristeligt Dagblad 30/9-83

Tilbageblik i anledning af et jubilæum .....

BØRNETEATERAVISEN nr. 40 — et rundt tal — en slags jubilæum. I omkredsen af mange jubilæer: Børneteateravisen 40 numre, teaterjubilæer 10, 15, snart 20 år, UBOT (Udvalget for Børneteater og Opsøgende Teater) har passeret de 5 år.

For så ungt og sårbart et fænomen som børneteater (og opsøgende teater) er anledningen ikke værd at forpasse: et øjeblikk eftertanke eller besindelse på det der har været og det der skal komme. På den måde er nummeret tænkt: vi ser os tilbage over skulderen, prøver at samle blikkene for at kaste dem fremad. Ikke med henblik på en stram analyse, men med et øje på praksis. Hvad var det og hvad er det der foregår?

I planlægningsøjeblikket for mange måneder siden var vi endnu på vej mod en ny teaterlov. Knap nok med fortrøstning, men stadig med gåpåmod. På den ene side et skifte til en *mimister* som før har fået træk i øjet ved at beskæftige sig med dansk børneteater — på den anden side et skifte til en *mimister* som sagde, hun ville arbejde for kulturen.

Blot er det ikke teatrets tur netop nu! — Ikke de første mange år, mener *mimister* den der vil være penge til at gå videre med en forbedring af teatrenes forhold.

Osse derfor vil vi vise børneteateret i fuld størrelse.

Et eksempel: Jytte Abildstrøms Teater er snart 20 år — 1. sæson 1964-65. Til en start med penge som de ku' falde. Så i mange år på statsstøtte, for lidt til at gi' folk en ordentlig løn at leve af, nok til at bevare lysten og evnen til at producere og spille børneteater, omrejsende i hele landet.

Og så pludselig i 1980: nu ligger pengene i en fællesordning for de storkøbenhavnske egnsteatre. Det er på tide at styrke kontakten med sit hjemstedsamt, bygge et nyt kontaktnet op.

Men efter et par år med FES'en (Fællesskabet af Egnsteatre i Storkøbenhavn) faldt kommunerne fra. Hvor er pengene så? Ikke på § 16 for egnsteatre — det var jo FES'en. Og dog: lidt egnsteater på Frederiksberg kommer alligevel i hus. På § 16 c? — Nej, der skulle andre reddes. Penge til eksperimenter? Det var da § 16 c? Jo, men det må vente. — Men på R'BOT'en (Det Rejsende Børneteater og Opsøgende Teater) da? Der blev plads til en til, til to til, til .... fordi der kom flere amter med. Indtil de begyndte at falde fra igen. Lissom de københavnske kommuner. Først Vejle amt. Så ..... nej, det tror *mimister* den ik-

ke. Men selv om så galt skulle være! Så har teaterområdet, og især da ikke børneteatrene, ingen grund til at klage, så meget som de har fået de senere år.

Fiiiiin teaterlov. Folk der arbejder med kunst og kultur har aldrig haft godt af at føle sig for sikre på, hvor pengene kommer fra og om de overhovedet kommer!

Og sådan fandt de fleste gennem årene en grimasse, der ku' passe. ofte uden at vide om den blev betragtet som eksperimenterende eller etableret, af blivende, af rejsende, af flygtig eller stationær karakter.

Uden støtte går det ikke — jo og nej! Der melder sig hvert år nye teatre på det åbne felt i håbet om kontakten med det publikum, de søger. Støttepenge til dem — nej. Pengene til alt det nye blev aldrig frigjort!

De tusind blomster der sku' blomstre? Vi lader jubilæumsblomsten være TUSINDFRYD og sender én symbolsk til alle dem, der fryder sig ved tanken om teater: det de laver, det de ser, er med i, køber, støtter, knokler for og vil se blomstre. *Biba Schwoon*

1. sæson:

- 1964-65: Jytte Abildstrøms Teater
- 1964-65: Marionetteatret i Kongens Have
- 1966-67: Det lille Teater
- 1967-68: Comedievognen
- 1967-68: Ray Nusseleins Teater, senere Paraplyteatret
- 1968-69: Team Teatret
- 1969-70: Artibus
- 1969-70: Banden
- 1969-70: Fabula
- 1970-71: Fiolteatret
- 1971-72: Filuren
- 1971-72: Turnus
- 1971-72: Vester 60
- 1972-73: Bådteatret
- 1972-73: Dueslaget
- 1972-73: Fair Play
- 1972-73: Rimplax
- 1973-74: Dryadeteatret
- 1973-74: Gruppe 38
- 1973-74: Skifteholdet

Så mange teatre og teatergrupper har givet oplysninger til Børneteatersammenslutningens jubilæumsbog i 1979. Men der var flere endnu, bl.a. Inga Juuls Børneteater og Ishøj Teater .....

På denne og de følgende sider viser vi et lille - meget lille - udpluk af udviklingen på børneteaterområdet inden for de sidste knap 20 år, som den har aftegnet sig i Børneteateravisen.

Børneteateravisens første nummer fra 1972 bringer nedenstående oversigt over 22 børneteatre

Artibus

Vestergade 13
5540 Ullerslev
Telefon: (09) 351510

I denne sæson turneres med to forestillinger til skoler, børnebiblioteker, børnehaver samt andre interesserede børnegrupper. Over 100.000 tilskuere har indtil nu gæstet sig over Henri og Anns evner til at kommunikere med børn. Med de enkleste rekvisitter og en personlig udstråling skaber de festlige og børnerigtige forestillinger, der kan sættes under alle forhold.

Alkazzam Trylleteater henvender sig til børn i alderen 3-12 år.

Artibus

Telefon: (07) 12 44 70
eller (07) 46 83 14

Artibus er latin og betyder 'for de skønne kunstners skyde'. Men det er også en børneteater. Den har hjemsted i Herning, men er for det meste på farten rundt i Danmark. Når den standser, er det for at 'opsøge' en gruppe børn, der kan være 50 børn i busen, men det er også nok. Vi skulle gerne kunne snakke sammen.

Den brogede kulturbus har forstyrret trafikroen på vore landeveje i et par år, og den har vakt megen nysgerrighed på autobesøgende. Men den kører endnu, og bliver forhåbentlig ved det.

Morten Danckert

Banden

Spilleshuset
Vester Fælledvej 7
1750 København V
Telefon: (01) 216170

Banden er en kollektiv ledet teatergruppe, der spiller hvor folk er, uden scene og uden dekorationer. Vi søger at lave et miljøteater ved at lade teaterets oplysning og ikke omvendt. Vore forestillinger tager aktuelle samfundspolitiske op, og giver hermed grundlag til diskussion med publikum og efterlader en vis videre betragtning. Bandens målbæring er at give alle — uanset økonomi eller — mulighed for at opleve teater.

For sæsonen 72/73 har vi fra Kulturministeriet fået et driftstilskud på kr. 125.000 beregnet til børneteater. Dette beløb sætter os i stand til at producere to nye børneforestillinger, samtidig med at det betyder, at vi fortsat vil være i stand til at holde vore priser på et rimeligt niveau.

I den kommende sæson, hvor over halvdelen af vore forestillinger er for børn under 14 år, vil vi for disse aldersgrupper arbejde med vold, evensvare børn, konfrontationer mellem voksen- og børneværden og endelig seksualundervisning.

Comedie Vognen

Englandsvej 58,3
2300 København S
Telefon: (01) 550481

Ideen med Comedievognen er at spille teater for børn overalt i landet — hvor som helst og når som helst.

Der henvises til artiklen på side 10

Det Danske Teater

Nørre Farimagsgade 11
1364 København K
Telefon: (01-54) Mi 1742 & 1949

Det Danske Teater startede med opsendelse af skoleteater i efteråret 1970. Indtil nu er der opført fire forestillinger, Marthas Vestin og Tom Lagerbergs 'Udenfor', Allan Rune Petersens 'Blå Mærker', Fickteaterns 'Astigt til Ansig' og Ulla Dahlerups 'Bare jeg var som de andre'.

Det Danske Teaters idé bag den opsendelse af skoleteater var at kunne tilbyde skolerne landet over en mindre teateroplevelse, som kan indpasses i skolens hverdag og virke som et både pædagogisk og kunstnerisk supplement til de teaterbøger, der gives på de egentlige teatre.

Det Danske Teater lægger vægt på, at eleverne uden hensyn til social baggrund skal kunne møde en teateroplevelse i deres eget miljø — og dermed medvirke til at præge fremtidens teater ved en mere umiddelbar kommunikation med de optrædende og publikum end ved faste store sceneforestillinger.

Eventyrteatret

Langsvej 10
3400 Hillerød
Telefon: (03) 26 26 71
Eventyrteatret i Hillerød har eksisteret siden 1968 og er både stationært og opsendende teater. Teatret har spillet forestillinger som *Lille Claus og Store Claus*, *Klods-Hans*, *Hvad Teater gør er altid det rigtige*, *Den stumme pige*, *Niddæbe*, *Præstegården*. Flere af forestillingerne er også blevet spillet på engelsk og tysk. Rollerne spilles af børn og unge.

Fabula Teatret

Øster Søgade 106
2100 København Ø
Telefon: (01) 26 10 46

Fabula Teatrets mål er at skabe et moderne underholdende mime- og danserepertoire på et kunstnerisk plan underbygget af musik, lyd, lys og dia.

Der vises ikke megen mime i Danmark og vi vil gerne udfordre kendskabet til moderne mime, som er en selvstændig kunstart, skabt af Etienne Decroux og ført ud i verden ved bl.a. så fine kunstnere som Jean Louis Barrault og Marcel Marceau. I Fabula Teatret arbejder vi også efter det franske mime corpus system, hvor kroppen udtrykker alt, og hvor man kan spille med imaginære ting, så de opleves af tilskuerne.

Før vore børneforestillinger er der en kort demonstration af, hvad mime er, og her spilles der direkte med børnene på tilskuerpladsen. I forestillingen medvirker både voksne og børn, og erfaringen viser, at de små tilskuere med lethed opfatter de mimiske forløb, og at de lever fuldstændigt og højstet med i historien.

Birthe Orik

HER ER VI!

Børneteateravisen præsenterer her 22 børneteatre. Her oplysninger om adresse og telefonnumre og for hvert af teatrene en orientering om deres arbejde og malsætning.

Filuren

Lindorffs Børneteater
Bodil Lindorffs Børneteater
Vestergade 3
8000 Århus C
Telefon: (06) 12 56 23

I sæsonen 1971/72 har Filuren spillet 262 forestillinger for ialt 24.819 børn og voksne. Af de 261 forestillinger har 171 været stationære i Filurens faste lokale i Århus, mens 90 forestillinger har været opsendende — på skoler, biblioteker, i børnehaver, fritidsklubber og i foreninger af enhver art.

Der har været syv produktioner: *Supermutter*, *Albert*, *Pipperne*, *Jul i Filuren*, *Jorden rundt i 46 1/2 minut*, *Hold om mig — og Alfredo*, *Bobo og mig*.

I forestillingerne medvirker såvel skuespillere som dukker og børn fra Filurens teaterskole.

Fiolteatret

Halmstrøvet 9
1700 København Ø
Telefon: (01-83) Ve 60

I disse år er der stærke brydninger i alle teaterkredse og meget af det teaterarbejde, som traditionelt er blevet lavet, har skuespillere, instruktører og andre taget op til kritisk vurdering — Hvad er det vi gør? Hvorfor gør vi det? Hvad burde vi gøre, og hvordan burde vi gøre det?

Når man beskæftiger sig på denne måde med problemerne omkring teateret, er det svært at holde sig i en trang til at eksperimentere på andre områder end dem, der egentlig foretages.

Derfor startede Fiolteatret for fire år siden sin børneteatervirksomhed. Det, som var så lidt i starten, optager efterhånden meget plads i vort arbejde, fordi det har vist sig, at alle har fundet det både sjovt og lærerigt at spille teater for børn.

Vi bestræber os i vore valg af replikker på meget nøje at definere, hvilke aldersgrupper den enkelte forestilling henvender sig til, og hvad man vil fortælle med netop denne forestilling. Men da problemerne omkring det at spille børneteater er mange og store, vil det være svært her at sige noget endegyldigt om, hvad vi er nået frem til. Så meget kan dog siges: Børn og unge skal betragtes som et ligeså seriøst publikum som et voksen publikum. Derfor må der arbejdes intenst i selv skabelsesprocessen, og man må spille stykker — alt efter de forskellige aldersgrupper — der på en underholdende måde sætter publikum i gang med at tænke og med kritisk at vurdere de påvirkninger, det er udsat for.

Men farver skal der til, musik og sang — måske gøgi, måske tragedie — for teater, der ikke kan forveksles med undervisning eller andet, må det frem for alt være.

Arne Skovhus

Ishøj Teater

Georgs Vænge 11
2630 Tåstrup
Telefon: (01) 99 14 98

Ishøj Teater har i de sidste fire sæsoner spillet børneteaterforestillinger som stationært teater i Ishøj, ca. 20 km fra København. Før den tid lejede teatret sig ind på københavnske scener: Allé-scenen, Comediehuset, Vesterbros Ungdomsgård, i fire sæsoner.

Hidtil har teatret spillet for børn i 3-10 årsalderen på børnehaver og skoler. Stykkerne er skrevet af Jytte Lyngbirk, og de medvirker er dels professionelle skuespillere, dels pædagoger.

I de sidste fire sæsoner har teatret haft 25.000 tilskuere til ca. 400 forestillinger pr. sæson. Teatret står overfor at indvie et nyopført børneteater i Ishøj Kommune og vil fremover kunne spille for 50.000 tilskuere, her imellem også mindre grupper.

Jytte & Tonny Lyngbirk

John Sørensens Børneteater

Nørre Vold 23
1358 København K
Telefon: (01-54) Mi 25 73

Det er de store forestillinger, der skal spilles på en rigtig scene med rigtige skuespillere, som John Sørensens Børneteater præsenterer. Den kommende sæson byder på en dramatisering af eventyret fra Grimm og H.C. Andersen, skabt af den engelske børneteatermand Brian Way.

Som altid foregår Brian Ways komedie både på scenen og i salen, således at børnene deltager aktivt i forestillingen.

Jytte Abildstrøms Teater

Strandhøjvej 25A
2920 Charlottenslund
Telefon: (01-66) OR 88 54

For syv år siden sagde jeg til mig selv: nu begynder jeg at lave dukketeater. Og kun jeg selv troede på den idé. Da andre — både børn, voksne og medarbejdere, pædagoger, mødre, fædre, i det hele taget mennesker fra alle fag og kamre af landet — nu også tror, at det er noget for dem, så fortsætter vi med brask og bram.

Målbæringen er ikke til at udtale — men hvem tør vel nu og her sige, at vi ikke har sit åbent for at lave nutidigt teater. Kort sagt teater for mennesker i 1972 og 1973.

Hver gang en premiere nærmer sig, dukker vi op og fortæller om hvad vi nu laver, og indtil holder vi Dem i spænding med hvad den opsendende teateraktivitet nu er i gang med. Vi blander dukker med comedianter — så kan man vente sig hvad som helst ...

Jytte Abildstrøm

Det lille Teater

Lavendelstræde 7
1462 København K
Telefon: (01) 12 27 13

Teatret er stiftet i 1966 som et teater for børn i børnehaveralderen. Der er 80 pladser i salen.

Teatret har i de forløbne seks år spillet 38 forskellige forestillinger, heraf har 11 været udsolgte. Teatret har haft 11 forestillinger på skoler og i børnehaver, og der er spillet for ca. 110.000 børn.

Teatret arbejder inden abonnementsordning og orienterer løbende børneinstitutioner om teatrets forestillinger gennem udsendelse af plakater.

Teatrets belønning har i de forløbne seks år været langsomt stigende fra 60% i den første sæson til 100%, som den har været i sæsonen 1971/72.

Næste sæson begynder 1. september 1972. (Se desuden artiklen på side 2)

Marionetteatret i Kongens Have

Den gamle Krongårdsvej 21
Postadressen: Kompagnistræde 23
1208 København K
Telefon: (01) 11 43 51

Marionetteatret i Kongens Have spiller i sommermånederne. Der er forestilling hver dag kl. 14 (mandag lukket) — og der er gratis adgang.

Forestillingerne varer ca. en halv time, og der er premiere på et nyt stykke den 1. juni, 1. juli og 1. august.

Teatret ligger i en af de gamle fredede pavilloner ud mod Krongårdsvej (nr. 21). Publikum sidder i selve haven, hvor der er ca. 200 sidepladser (på bænke) og et uendeligt antal ståpladser (eller liggepladser) i græsset.

Sidste år blev teatret besøgt af ca. 20.000. Publikum er alle slags: Børn (også i barnevogne), unge, gamle, handicappede, katte — og abe.

Teatret spiller også i regnvær — der deles paraplyer ud, endnu i begrænset omfang, vi samler stadig på brugte paraplyer.

Birte Norst

Nelli-Belli-Teatret

Gadevang 14B
2800 Lyngby
Telefon: (01) 87 18 35

Nelli-Belli-Teatret henvender sig til børn i alderen 4-9 år. Forestillingerne er opbygget som eventyrets verden: alt kan ske, og mennesker og dyr taler samme sprog.

Der er et fast handlingsforløb i stykkerne, men dukkerne henvender sig til børnene, der kan komme med deres kommentarer undervejs og samtidig give udtryk for deres følelsesmæssige reaktioner overfor det der sker i stykket.

Vi anvender mange former for dukker: marionetter, landske, stang- og kæmpe dukker. Underinden er dukkerne levende mennesker med masker.

Jacqueline Buch

Ray Nusseleins Børneteater

2200 København N
Telefon: (01) 39 39 40
(bedst onsdag 19-22)

Når piloten i 'Den lille Prins' skal tegne et rigtigt land, hvorpå barnet svarer, at sådan ser hans land ud. Heller ikke næste forsøg lykkes. Først da han tegner en lille kasse med luftluffer i sig, barnet: sådan ser mit land ud, det sidder i en kasse.

Vi vil gerne prøve at lave et sådant teater. Et teater, hvor scenen, teknikken, dukkerne og emnerne er kasser, hvor der kan være alt muligt i. Mere legen og snakken sammen end en færdig oplevelse. Hvor vi kan opleve, at alle ting omkring os kan være andet og mere end de umiddelbart ser ud til. Og helst med et indhold, der kan engagere. Et spil med ting — helst for børnehavens børn.

Ray Nusselein

Teatergruppen Rimplax

Spilleshuset
Vester Fælledvej 7
1750 København V
Telefon: (01) 21 61 70

Rimplax er blevet reorganiseret adskillige gange i den tid vi har eksisteret. For øjeblikket består gruppen af Susse, Preben og Ingrid, og vi skal her prøve at give en kortfattet redegørelse for vores målbæring med hensyn til børneteater. Vi finder det lidt farligt at fixere sig på en fast målbæring, da vi ikke synes at en sådan, eller en ideologi, har nogen værdi i sig selv. Det vil gerne vil med at lave teater i det hele taget — både for børn og andre mennesker — er et kommunikerende. At formidle vore indtryk, oplevelser og analyser af problemer i samfundet. Særligt vigtigt forekommer det os at medvirke til at bevidstgøre børn om de inkomplekse og styre samfundet. Det er opsendende at se hvorledes børn bliver præget med i skolen- og læst i en falsk trykforholdsmæssig, som en stor del af børneinstitutioner, børneteater, fjernsyn og andre medierformer gør det.

Vore teaterarbejder imødekommer ikke alene bearbejdelsen af konflikter i samfundet ved hjælp af dramatiske virkemidler, men også tilskuerens behov for at mere sig og opleve spændende ting.

Rimplax

Ry Teater

4583 Sjælland Odde
Telefon: (03) 42 62 56
eller (01-28) BY 41 20

Ry Teater spiller i en nyindrettet teaterbygning i Havnebyen på Sjællands Odde.

I perioden fra november til marts er der desuden mulighed for turné.

I sæsonen 1972/73 spilles to børneforestillinger: 'Den mekaniske dukke' og 'Den mekaniske dukke forsvundet', dog således, at der bliver tale om tabeauer med forskellige miljøbeskrivelser. Ingen af stykkerne har noget pædagogisk sigte, uden en udfordring til børnenes fantasi.

Ry Teater

Svalegangen

Rosengade 11
8000 Århus C
Telefon: (06) 12 13 15

Svalegangen er egentlig et 'voksen-teater'. Men udover at spille forestillinger hjemme på teatret, rejser vi ud og spiller teater for børn og unge på skoler og institutioner.

På begge fronter er målet det samme: At lave underholdende teater om dig og mig og om den verden, vi lever i.

Vi producerer opsendende forestillinger for de 10-13 årige og for de ældste klasser fra 14 år og opover.

Forestillingerne tilrettelægges, så de kan spilles under primitive forhold, i en gymnastiksal eller lignende.

Team Teatret

Jyllandsgade
7400 Herning
Telefon: (07) 12 56 90

Team Teatret er ikke et decideret børneteater, men vi producerer hvert år en eller to børne-ungdomsforestillinger. Disse forestillinger spilles fortrinvis på skolerne i Herning Kommune, hvor eleverne ser forestillingerne gratis, idet Herning Kommune og den lokale teaterforening betaler gildet.

Desuden turnerer vi over hele landet med disse forestillinger.

Team Teatret

Ungdommens Teater

Frederiksberg Allé 57
1820 København V
Telefon: (01) 21 06 21

Ungdommens Teaters Børneteater har nu eksisteret i et par sæsoner, hvor vi har produceret forestillinger som 'Pinochios', 'Tømreren' og 'De forryllede Svaner'.

Næste sæson kommer vi i land og rigt rundt med 'Havneren' og 'Radiseren'. Den første baseret på børn fra 7 til 11 år, den sidste på unge fra 12 år og opover.

Vi vil gerne med vort børneteater forsøge at lave engageret 'rigtigt' teater, altså forestillinger med kostumer, lys, lyd — og alle de trylleri, som teater rider over, samtidig med, at skuespillerne kommer i direkte kontakt med børnene og får børnenes hjælp til at få historien til at gå, som den skal.

Derfor er vort børneteater baseret på den berømte engelske børneteatermand Brian Ways enestående erfaringer, som er anerkendt af pædagoger i hele den vestlige verden. Vore skuespillere bliver specielt trænet af Brian Way i denne vanskelige teknik.

Vore forestillinger kan ikke opføres i klasseværelser, men kræver rigtige teatersale, men vi kan så til gengæld give børnene en rigtig teaterforestilling, som de sent vil glemme.

ZANGENBERG'S TRUP

Administration: Jørgen Jørgensen
Dragebakken 268
5250 Friens Bøge
Telefon: (09) 17 11 74

Artistic ansvar: Jan Zangenberg
Sjælsmark, 2970 Hørsholm
Telefon: (03) 27 35 10

Vi elsker teater for børn, fordi vi kan li' ugerne og hos dem har et publikum fra alle lag, uden forudfattede meninger om, hvad teater bør være. Vi er selv barnlige og tror på nutidige eventyr med humor og fantasi, god og fabel.

Vi spiller opsendende teater for at nå ud til alle. Vi spiller på gulvet for at komme tæt på, uden dekorationer i ryggen og børnene på tre sider omkring os (vi spiller allevegne, ose i små rum). Vi trænger til børnenes gode latter og til at møde os sammen med dem. Vi må ha' nær kontakt med ungerne, og praler af, at vi får det! Vi spiller hvert år for herved 40.000 børn.

Lad tusinde blomster blomstre

Dette citat fra formand Mao udtrykker alt det, vi gerne ville bestræbe os for med **Børneteateravisen**. Flere af indlæggene allerede i dette første nummer indeholder helt diametralt modsatte meninger om børneteater. **Børneteateravisen** vil komme til at rumme mange forskellige synspunkter — men få patenterede sandheder.

Red.

BØRNTEATERAVISEN

Nr. 1

August 1972

Børneteateravisen udsendes af Samarbejdsudvalget for Turnéteatervirksomhed Frederiksborggade 20, 1360 København K. Telefon: (01) 12 65 00

I redaktionen:
Benny E. Andersen,
Poul Holm Joensen,
Wenzel de Neergaard (ansvh.)

Børneteateravisen udsendes gratis to-tre gange årligt til alle interesserede.

Nr. 1 af Børneteateravisen bragte denne programerklæring på sin forside.

På side 2 i den første Børneteateravis præsenteredes den første redaktion.

Børneteateravisen nr. 1/72:

Interview med Vibeke Gårdmand fra Det lille Teater, som på det tidspunkt havde eksisteret i seks år

25 børneteatre

I hvert fald står Vibeke Gårdmand i dag midt i det som rører sig i dansk børneteater. For to år siden blev Sammenslutningen af børneteatre i Danmark startet. Truslen om at genoplive den gamle og pengeslugende Skolescene lå i luften, og Vibeke Gårdmand påtog sig formandshvervet for den nye sammenslutning.

Siden er hun blevet valgt til børneteaternes repræsentant i Teaterrådet, som er det øverste rådgivende organ for ministeriet i teaterspørgsmål. Og en fin ungskov af børneteatre kan Danmark skilte med — 25 teatre, store og små.

I 1972 var Comedievognen fire år gammel — her fortæller de til den første Børneteateravis om deres ideer med at lave børneteater:

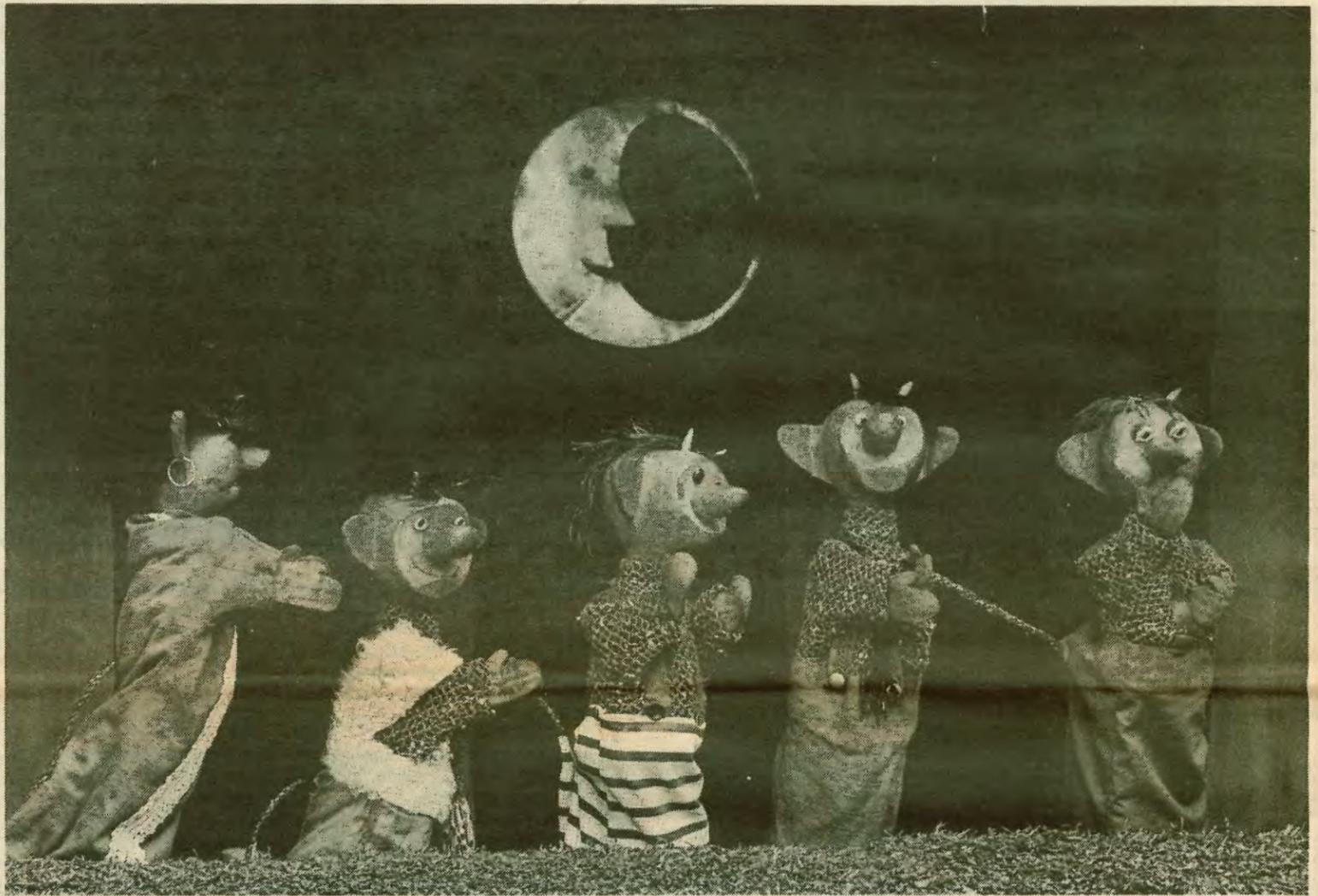
Ideen med Comedievognen er at spille teater for børn over alt i landet. Hvor som helst og når som helst, som der står på tryk i ensembles manifest. Ideen er altså ikke primært at skabe et pædagogisk »rigtigt« teater, den går ikke ud på at tilfredsstille en eller anden politisk trang til at påvirke børnene i en bestemt retning, formålet er ikke at danne lilleskoleagtige, frit rytmiske individer af det mindre-årige publikum. Det er ikke noget musik trip i den forstand. Skønt osse det. Ideen er at spille teater overalt.

— Er det noget, der adskiller jer fra andre børneteatre?

— Nej, ikke mere, men vi var de første, der gjorde det. Fiolteatret og Banden gør det samme nu.

— Hvorfor begyndte I på den form for teater, der består i at rejse ud og spille?

— Oprindeligt opstod det i simpel irritation over, at alting foregik i København. Vi startede i februar 1968 som børneteater i Comediehuset i København, og desuden var det Det lille Teater i Lavendelstræde. Da vi havde spillet i Comediehuset i 14 dage, var vi allerede trætte af københavneriet.

Fra en af Marionetteatrets forestillinger.

En anden ting var, at der heller ikke kom ret mange mennesker i det faste teater, men vi vidste at behovet var der, og at der var masser af børneinstitutioner ude i landet. Siden er der kommet en mere politisk-ideologisk holdning til. Der er noget værdifuldt ved at komme ud til børn i deres eget miljø, ikke? Og at de ikke skal rejse ind for at opleve noget, det kommer de tids nok til. Og der er specielt

det fænomen med små børn, at når de kom ind i Comediehuset, så var de mere eller mindre frustrerede. De var ude af deres vante miljø, de skulle gennes sammen på pladserne og de skulle sidde stille. Hvis man kommer ud til dem i børnehaverne er de mere afslappede. Ved en traditionel teatertur bliver der ligesom med det samme lagt en afstand. De presses ind i et voksen-forhold til teatret.

Den første børneteaterfestival blev afholdt i november 1971 (fra Børneteateravisen 1/72)

Børneteaterfestival

Femten teatre og grupper spillede i week-enden 6.-7. november 35 forestillinger ved Børneteaterfestivalen 1971 i Herning.

Tidligere har bl.a. teatergrupperne Banden og Comedievognen ved cavalcade-arrangementer søgt at give en samlet præsentation af deres arbejde, men her i Herning var for første gang stort set samtlige landets børneteatre med i en festival.

Tanken med festivalen var at skabe et miljø, hvor børn kunne opleve teateret i alle dets aspekter — marionetteater, dukkeforestillinger, børnekomedie, mime, klassespil, teaterbus, opsendende skoleforestillinger, ungdomsforestillinger — og meget andet.

Festivalen var arrangeret af Samarbejdsudvalget for Turnéteatervirksomhed, der således straks manifesterede sig i den centrale stilling indenfor børneteaterarbejdet, som var ønsket af kulturministeriets udvalg for børne- og ungdomsteater.

Samarbejdsudvalget havde ved at placere festivalen i Herning klart taget stilling til decentraliserings tanker i dansk teaterliv. At valget faldt på Herning skyldes, at der allerede fandtes et positivt børneteatermiljø, idet Herning Teater står som en af de mest aktive publikumsforeninger i landet med over 150 børneteaterarrangementer i afvigte sæson.

Festivalen fandt sted på Nørregades Skole, som med sine tre gymnastiksale, festsal og en række mindre faglokaler og klasseværelser gav gode og forskelligartede spillemuligheder.

Man havde på forhånd søgt at give en bred orientering om festivalen og bl.a. inviteret alle skoler i området fra Limfjorden til Kongeåen — fra Vesterhavet til Kattegat. Besøget de to dage blev da også det maksimale af hvad Nørregades Skole kunne rumme — om lørdagen nærmest lidt mere! — men hastigt arrangerede ekstraprogrammer gav plads for alle fremmødte. I alt deltog vel omkring

3.000 tilskuere — foruden børnene repræsenterer fra alle dele af teaterlivet, teaterrådet, kulturelle udvalg, skoler, biblioteker m.v.

1972 i Nykøbing/Falster

Det lykkelige forløb af Herning-Festivalen gjorde det klart, at Børneteaterfestivalen måtte være en årligt tilbagevendende begivenhed, og Samarbejdsudvalget tog straks fat på såvel de principielle diskussioner om festivalens indhold og form som den praktiske tilrettelæggelse.

Festivalen 1972 vil finde sted i Nykøbing F-Hallen i week-enden 4.-5. november. De kommunale myndigheder har stillet de nødvendige 12.000 kroner til rådighed, som det vil koste at leje hallen, mens Samarbejdsudvalget dækker de øvrige udgifter til transport og ophold for de medvirkende — som principielt alle optræder gratis.

Arrangementet finder sted i nært samarbejde med den lokale teaterforening, skolevæsen og børnehavese-minarium. Selv den store hal vil blive omdannet til et stort »Jegeland«, mens der spilles teater i de mindre gymnastiksale og andre rum — samt i en række store telte, der tænkes placeret såvel indendørs som udendørs.

Der bliver naturligvis gratis adgang for alle børn — og deres forældre. Det endelige program vil fremkomme i næste nummer af Børneteateravisen.

WdeN

Børneteateravisen 8/74:

BOMBES KULTURELT TILBAGE TIL TYVERNE, skrev Kjeld Koplev i Politiken 13. august. Det var det danske børneteater, Kjeld Koplev hentydede til med sin overskrift. I artiklen skriver han:

”For få dage siden fik Børneteatersammenslutningen besked om at man ikke måtte regulere det redaktionshonorar, Sammenslutningen udbetaler til Jørn Langsted, redaktøren af Børneteateravisen, der udkommer i et oplag på ca. 16.000 eksemplarer. For at undgå al mystik skal det nævnes at redaktionshonoraret i mange år har været fastlåst på 10.000 kroner — prissfigninger og inflation til trods. Dette honorar måtte vi end ikke sætte op med en krone.

Samtidig meddelte Kulturministeriet Børneteatersammenslutningen, at den udvidelse, man havde planer om af Børneteateravisen fra 3 numre årligt til 5 numre, ikke ville blive godtaget. Og det til trods for at vi ved en rationalisering — billigere trykkested, billigere papir etc. — vil kunne udgive de 5 numre for helt samme beløb som vi de forrige år brugte til 3 numre.

Beslutningen om at ramme de 45 danske børneteatre kan ikke ses som andet end et kulturpolitisk anslag af den mest ubehagelige slags.”

Kjeld Koplev slutter sin kommentar: ”Nu skal dansk børneteater, bibliotekerne og alle de andre kulturaktiviteter, som i dag har folkelig opbakning knægtet, mens f.eks. de mere end 70 årlige millioner til Det Kgl. Teater ikke så meget som anfægtes. Det lugter fælt af reaktion — og reaktion af den sorteste slags.”

Fem år

Børneteateret i Danmark er endnu en så ung foreteelse, at det kan knibe med at holde jubilæer – men den 9. februar 1973 skal da i hvert fald nævnes som en mærkedag – det er såvel Paraplyteatrets som Comedievognens fem års fødselsdag.

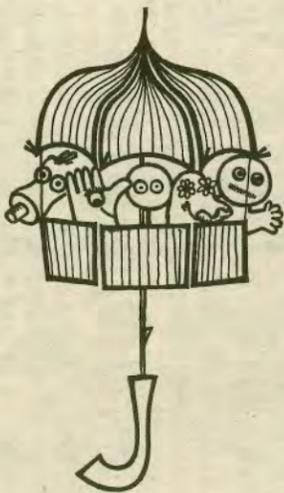
Ray Nusselein fortæller selv i dette nummer af Børneteateravisen om sit vidunderlige én-mands-paraplyteater, der i løbet af de fem år har spillet henved 1600 forestillinger i hele Danmark – i skoler, børnehaver, biblioteker, parker og gågader, på faste scener som Det lille Teater og i Legoland. Det vil sige, at ca. 100.000 børn har kunnet se en eller flere af de ti forskellige forestillinger, han har lavet.

I hele denne tid har Paraplyteateret i alt modtaget kr. 16.000 i statstilskud samt tre gange forfatterpræmie på 2.500 kr. – så det har været nødvendigt for Ray Nusselein at gøre afstikkere til udlandet for at holde økonomien oppe. Han har glædet tusinder af børn i Norge, Holland, Sverige fra nord til syd og Tyskland som »Meister des Puppenspiels«.

*

Dagens andet femårs fødselsdagsbarn er absolut ikke noget enebarn – tværtimod. Som det første teater hjemme har Comedievognens tolv medlemmer netop fået besked fra Kulturministeriet, at man er villig til at godkende samtlige medlemmer som parter i et teaterkollektiv. Hidtil har loven krævet, at der var en ansvarlig kunstnerisk leder – men nu er det altså endelig lykkedes at få accepteret en kollektiv ledelse.

Der er sket meget siden premieren den 9. februar 1968 i Comedie Huset

med forestillingen *Flyv så mand*. Det er i årenes løb blevet til 32 forskellige forestillinger og 2.616 teateropførelser – hertil kommer 110 forestillinger på kavalakader og festivals rundt om i landet.

Den herlige Grethe Rummelhoff, der med sødme og sikker hånd holder sammen på kollektivets praktiske problemer er helt vild med statistik. Og tallene er så sigende, at vi synes Børneteateravisens læsere ville kunne få et interessant indblik i de fem sæsoners hårde realiteter.

Kære Ray – Kære Comedievogn – Hjertelig tillykke med de første fem år – og pøj pøj med fremtiden.

WdeN

Comedievognens fem år i tal

	Indtægter: billet & turné	Statstilskud	Nye produktioner	Antal forest.	Gager
1. sæson (9/2-30/6 1968)	33.239	0	4	132	50 kr. pr. forest. 100 kr. på turné
2. sæson 1968/69	163.833	49.600	4	432	Som 1. sæson
3. sæson 1969/70	175.976	110.000	6	367	500 kr. pr. md. + 50 kr. pr. forest.
4. sæson 1970/71	286.361	150.000	5	682	1.000 kr. pr. md.
5. sæson 1971/72	269.947	210.000	7	635	1.500 kr. pr. md. fra 1/2 kr. 2.000
6. sæson 1972/9/2 1973	(167.031) indtil 9/2	350.000	6	(368) til 9/2	2.500 kr. pr. md. fra 1/2 kr. 3.000

Bemærk: 1. sæson er kun forårssæsonen
6. sæson kun opførelsesstal og indtægter frem til 9/2 1973

Jytte Abildstrøms Teater fejrede i oktober/november 1979 15-års jubilæum med at opføre forestillingen »Spinatletten«.

UBOT

Der skete imidlertid én vigtig ting under lovforslagets gang gennem folkettinget. En ting, som godt kan få betydning i de kommende års arbejde for børneteateret og det opsøgende teater.

Fra 1. januar 1977 bliver Samarbejdsudvalget for Turnéteatervirksomhed nedlagt. I stedet lykkedes det at få vedtaget, at der skal oprettes et Udvalg for Børneteater og Opsøgende Teater (UBOT). Dette udvalg skal have følgende arbejdsopgaver:

- Udsendelse af brochure for børneteater og opsøgende teater mv.
- Udgivelse af Børneteateravisen, arrangement af Børneteaterfestival, seminarer og kurser.
- Formidling af udenlandske gæstespil af mindre grupper og danske gruppers besøg i udlandet.
- Konsultativ virksomhed for børneteater, opsøgende teater, egnsteater mv. samt for disse teatres publikum.

Disse opgaver skal stadig varetages af en halv dags konsulent med kontorbestand. Man regner med at udgifterne til UBOT kan afholdes inden for den ramme, der

tidligere var afsat til Samarbejdsudvalget for Turnéteatervirksomhed, dvs. 450.000 kr.

UBOT skal bestå af tre medlemmer, der udpeges af kulturministeren efter indstilling fra henholdsvis Børneteatersammenslutningen, Sammenslutningen af små teatre og Danmarks Teaterforeninger, hvis medlem – som det hedder – »repræsenterer forbrugerne«.

UBOT har mulighed for at blive et idé- og kraftcenter for teatrene, fordi man nu får mulighed for ud fra de overordnede arbejdsopgaver at diskutere konkret, hvad dette udvalg skal tage op og hvordan. Der er sandsynligvis en del af Samarbejdsudvalgets traditionelle vokseteaterservice, der kan droppes, selvom hovedparten af Samarbejdsudvalgets aktiviteter har været børneteaterrettede også hidtil. Det bliver med andre ord vigtigt i de kommende måneder at diskutere, hvilke opgaver UBOT skal tage op.

Desuden bliver det vigtigt at få de rigtige folk ind i UBOT, som dels kan arbejde sammen om udvalgets opgaver og dels være med til at opdyrke nye arbejdsområder.

Omtalen af UBOT i Børneteateravisen nr. 14 fra 1976.

Før – nu – fremover .....

UBOT – Udvalget for børneteater og opsøgende teater

Udvalget for børneteater og opsøgende teater blev oprettet med funktion fra januar 1977 som afløser for det store Samarbejdsudvalg for Turnéteatervirksomhed, der blev nedlagt som en konsekvens af oprettelsen af Det rejsende Landsteater ved samme teaterlovsrevision.

UBOT i dag består af repræsentanten for BTS, Ray Nusselein, repræsentanten for FAST, Michael Ramløse og repræsentanten for Danmarks Teaterforeninger, Henning Fisker.

Udvalgets sekretariat i Frederiksborggade 20 hedder fra 1983 Teatercentrum i Danmark og beskæftiger en sekretariatsleder, en sekretær, en langtidslæder og en deltidsmedarbejder.

Udvalgets og sekretariatets hovedopgaver er information (Børneteateravisen, Den røde brochure, presse), publikumskontakt (telefoniske forespørgsler, Børneteaterfestival mm.), kontakt til teatrene (Børneteaterfestival, seminarer, nye teatres problemer), lovgivningsspørgsmål (teaterlovsrevision, problemer omkring refusionsberettigelse i forhold til § 16 d mm.), udlandskontakter mm. ....

Det stadige problem er ikke at finde arbejdsopgaver, men at få økonomi og personale til at passe til bare de mest presserende opgaver. – Den periode UBOT har eksisteret har fostret mange nye teatergrupper, flere nye regler for muligheden for at få penge til at spille børneteater for og stadig større interesse fra publikum – samtidig med stadig strammere økonomi i købsledet.

Som bekendt er det ikke lykkedes børneteatrene at overbevise Kulturministeriet og Folketinget om, at teater burde være gratis – præcis som bøger på biblioteket.

I en samtale i Børneteateravisen nr. 10/75 med daværende medlemmer af Samarbejdsudval-

get for Turnéteatervirksomhed Waage Sandø (for teatrene) og Jan Weichel (for publikumssiden) nævnes det som Samarbejdsudvalgets svaghed, at det mangler kompetence. Udvalget bestod dengang af repræsentanter for al turnéteatervirksomhed i Danmark, netop for at modvirke monopoliseringstendenser, og havde alene som følge deraf svært ved at forene de mange forskellige interesser. Positivt betegnes Samarbejdsudvalget som lynafleder, men uden større politisk indflydelse, f.eks. i forbindelse med lovrevisorer.

Det nye udvalg, UBOT, har ikke fået mere kompetence, men et mere begrænset arbejdsområde med deraf følgende tættere kontakt og fodslag med de repræsenterede organisationer. Påvirkningsmulighederne har dog osse her vist sig yderst begrænsede, f.eks. i forbindelse med den forhadte »vejledning« – med retninglinier for, hvorvidt et arrangement kan udbydes med rabat/refusion i henhold til teaterloven.

Udvalgets indflydelse har heller ikke rakt til at få hævet bevilningerne til rejser med henblik på publikumskontakt, til personale der kunne varetage den store del af udvalgets arbejdsopgaver, der i dag må ligge stille, herunder især opsøgende arbejde i ind- og udland sideløbende med studier og forskning, såvel opsøgende som igangsatte.

Udvalget har svært ved at se fornuften i at spare på netop det arbejde, der ville kunne lette og forbedre udnyttelsen af de penge, der i dag er til rådighed på teaterloven og gøre det lettere for publikum at komme i kontakt med børneteater og opsøgende teater, med mindre det – trods forsikringer om det modsatte – er et udtryk for manglende vilje til at øge kendskabet til børneteater.

Det er det siddende udvalgs udtrykkelige ønske at opprioritere deltagelsen i den offentlige teaterdebat lissom udvalget havde

forestillet sig aktiv deltagelse i lovrevisionsarbejdet med forslag til forbedring af vilkårene for børneteater og opsøgende teater.

Kulturministeren har indtil fornylig ikke rørt teaterområdet med egen hånd, men har ladet de generelle nedskæringer virke for sig. Med nedlæggelsen af teaterlovsrevisionsudvalget og meldinger om »regelsanering« og administrative omlægninger har hun imidlertid fundet en måde at omgå Folketingsflertallets opfordring til at undgå besparelser på kulturområdet.

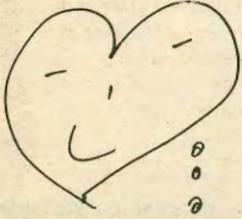
Ved at nægte teaterlivets repræsentanter generel indflydelse på kommende ændringer og lægge op til kontaktmøder i stedet for udvalgsarbejde forbereder hun muligheden for at gøre kulturstøtten stadig mere selektiv.

En sådan tendens må Udvalget for børneteater og opsøgende teater være det første til at reagere og arbejde imod som repræsentanter for et område, der netop lægger stor vægt på at nå ud til alle befolkningsgrupper.

Udvalgets opgave ligger ikke mindst i at hjælpe kulturministeren med at bevare og udvikle børneteateret, så alle børn i Danmark får mulighed for at opleve teater.

Veterantanker

Tekstet og tegnet af Niels Andersen

Hvad er en nar? En fattig nar med ar?
En heksemester, en fredløs akrobat,
der råber højt som de smås advokat.
I denne tid, hvor alle melder: Spar!,
må jeg om nogen spille rollen som nar.
At tabe masken kræver altid mod.
De store vil ha' mer end overflod.
På jagten gennem livet må din fangst
aldrig, aldrig blive din egen angst.

dramatikere har fanget sjældne fugles flugt

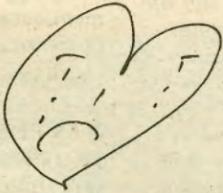
Elsk forvandlingen,
elsk maskens princip:
den beskytter dig,
den gør dig fri,
og du tør sige sandheden.

scenografer har tændt rum og kroppe
med deres gule, blå og røde perler

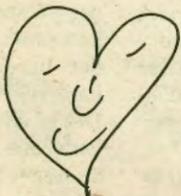
Dansk gruppeteater ligner cykelsporten:
Der er stjerner og vandbærere,
baghjulsslikkere og sprintere,
trækdyr og nummerbærere,
tågehorn og kommissærer,
taktikere, teknikere og bjergspecialister.
Forskellen er blot,
at i cykelsporten respekterer man rollerne.
Og at forskellige løb har forskellige vindere.

tro ikke på mirakler, stol på dem

Den gode spiller har et øre på publikum
og et øre på sin(e) medspiller(e).
Og et kraftværk af koncentration,
energi,
vilje
og fantasi imellem.

Den dårlige spiller stopper sin lønkonto i ørerne
og regner med at låne på kammeraternes overtræk.

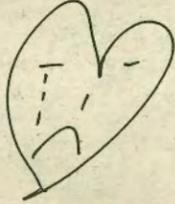
instruktører har sprængt sig vej til ukendte
diamantårer i den danske muld

Nogle spillere tror, at bare de får den »rigtige«
instruktør, så står lykken ved døren og tripper
for at komme ind.
Nogle instruktører tror, at bare han/hun havde
haft de »rigtige« spillere, så var forestillingen
blevet en succes.
Begge parter tror, at blot man binder en smuk
brudebuket,
så skal ægteskabet nok blive lykkeligt, helt af sig
selv.
Sommetider skulle man tro, at ingen af dem havde
prøvet et parforhold.

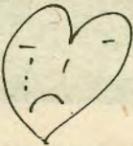
grupper har grinet og grædt og grinet

Da krisen kridtede støvlerne og stod fast
gik dristigheden og selvtilliden i hi.
Sover bjørne og teaterarbejdere evigt?

spillere har plukket stjerner ned fra firmamentet
og plantet dem

En børnehavepædagog holder i gennemsnit 10 år
hvor mange år har en børneteaterarbejder i sig?
Og hvis det så endda er en kvinde?

Skal man anse gruppearbejde for en
social-psykologisk behandling?
Findes der ingen vaccine mod gruppesyge?
Den dovne kan du skelne fra den flittige
ved at iagttage kroppen og lytte på stemmen:
På evnen til at flytte sig,
skifte kurs,
skabe rytme,
male nuancer,
ramme rent.

administratorer har tryllet kilder frem
og bøjet stokke

Lad Billedbladet, Se og Hør, Ude og Hjemme, etc.,
etc.

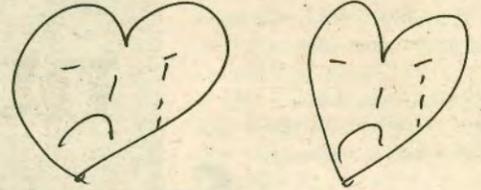
banke forgæves på din telefon.
Skær dit eget billede.
Lær at skelne mellem falskneri og fiktion.

teknikere har sunget og fløjtet,
så ledninger og dippedutter har danset

Tænk, hvad der ville ske,
hvis samtlige teaterarbejdere kom på
VARIG HJÆLP
sammen med dem, der er på
VARIG HJÆLP,
mon ikke skriget ville blive hørt?

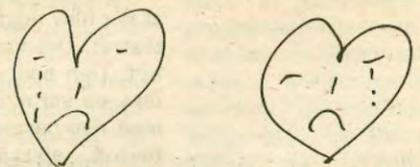
En hund bider sjældent den hånd,
der fodrer den.
Hvad med at sætte et skilt på
alle teatrenes bure: FODRING FORBUDT
Formentlig ville skilteopsætteren
blive skudt ved daggry.
Af solidariteten mellem dem,
der har den politiske magt
og dem i burene!

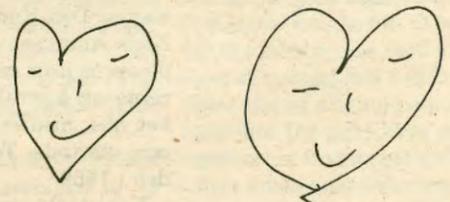
dramaturger har slidt og slidt og stridt og stridt

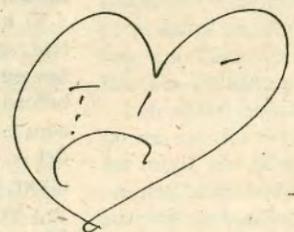
Oh, gode guder, hvor har vi dog nået meget
på 15 år:
mange flere farver i spektret,
et større og bredere publikum,
medansvar, medleven, medarbejde.

Men, gode guder, hvor er eksperimenterne
henne NU?

Regnbuen slår bro over
det åbne landskab:
På vej til guldsakten,
på vej til børn og unge
med øjne og tænder,
der kaster med rav.

Min fremtid hænger i en satellit.
Min krop er fyldt med skidt og pommes frites.
En datacentral holder mig i ave.
En atomraket tikker i min mave.
Tyranner forgår, men narren består.
Efter vinter kommer vår.
Konger kommer, konger går,
men folkets mange sår kun narren forstår.

Fortid nutid fremtid

Samtale med
Hans Henrik Clemensen,
Litten Hansen
og Eva Marie Møller

Af Jørgen Nordenhof

— Kan man — har man kunnet tale om gruppeteatrene som en bevægelse?

LH: »Man kan spørge, om det i dag er en bevægelse, men da det startede, var gruppeteatrene en del af en bevægelse.

Det er ikke helt tilfældigt, at det startede i '68. Hele det antiautoritære oprør, som startede dengang i slutningen af 60'erne, fik selvfølgelig en afsmittende virkning på teatret. Det første »teateropgør« var nok det, der fandt sted på Fiolteatret i 67/68 og som bl.a. medførte, at der blev udgivet en debatbog om teatret. Det var noget fuldstændig nyt. Den hed: »Mod et rigere teater«, og var et forsøg på at gøre op med det borgerlige teater, rampe-teatret, afstanden til publikum, skuespillerens forhold til det at spille teater.

I den forbindelse kan man også nævne Det Kongelige Teater, hvor Niels Andersen og nogle flere gjorde oprør især mod ledelsesstrukturen og instruktørvædet — hvilket bl.a. medførte, at Niels Andersen startede Teatergruppen Banden i 1969.

Var strukturen det vigtigste, eller var indholdet det vigtigste, eller var det begge dele?

Det antiautoritære oprør på universiteterne og andre steder influerede naturligvis på de diskussioner, og debatterne var det naturlige udgangspunkt for de første gruppeteatre.

Vi kan godt slå fast, at gruppeteatrene startede som en del af en bevægelse, og at de var med til at befordre en bevægelse. Men det, som er det mest spændende, er, at det er den del af det antiautoritære oprør, der har holdt sig i live længst — i hvert fald i materiel form i den forstand, at gruppeteatrene faktisk eksisterer i dag.

MM: »Vi må også nævne en anden side af den antiautoritære bevægelse, nemlig den vågnende interesse for børneopdragelsen og børns stilling i samfundet. Hvor man også interesserede sig for politikken i det nære liv og i familien. Det var i de år, hvor kvinderne kom ud på arbejdsmarkedet i stort tal,

og det var blevet almindeligt, at børn derfor opholdt sig på institutioner. Psykologien havde en blomstringstid.

Alt dette spillede en stor rolle for udviklingen af gruppeteatrene, idet mange ville prøve at spille et indholdsrigt teater for børn. Man var inde på tanker om at opdrage et nyt teaterpublikum bort fra den stivhed, der dengang skulle være omkring det at gå i teatret. Mange ville vise teater, som vedkom børn med udgangspunkt i deres egen virkelighed — i modsætning til hvad den gamle skolescene præsterede. Og i stedet for at spille på de etablerede scener, ville man spille der, hvor børn færdes til daglig, på skolerne og på institutionerne.

HH: »Det var karakteristisk i det hele taget, at man ville bringe (teater-)kunsten ud af sin isolation — ville gøre den forståelig for alle mennesker. Derfor måtte den »nye« kunst nødvendigvis knytte an til de folkelige og politiske bevægelser, der var startet.

Men mens der var ret begrænsede muligheder for opsøgende arbejdspladsteater, viste det sig, at behovet for og mulighederne for at spille børneteater på skoler og institutioner var fantastisk store.

— Det hænger jo sammen med det pædagogiske opbrud, som Marie var inde på før, institutionaliseringen af børneopdragelsen, som fandt sted i de år, indførelsen af »kreativt drama« i skoleverdenen — inspireret af svenskeren Elsa Olenius' arbejde med børn i Stockholm — og samtidig fandt politikerne nogle penge i kraft af den økonomiske ekspansion, som kunne bruges til at købe det opsøgende teaters forestillinger.

LH: »Men skal vi lige begrave myten om, at det opsøgende teaters succes skyldtes Skolescenens fallit? Selv om institutionen »Skolescenen« var fortsat, ville det opsøgende teater alligevel være vokset frem. At Skolescenen brast sammen omtrent samtidig med det opsøgende teaters fremkomst er for så vidt en tilfældighed.»

MM: »Jeg synes, det er vigtigt at nævne den udvikling, der i begyn-

delsen af tresserne skete inden for børnelitteraturen. Udviklingen væk fra, hvad man kan kalde den romantiske børnelitteratur over mod den socialrealistiske børnebog, som man ikke rigtigt havde gjort noget ud af før. Den udvikling har også påvirket børneteateret.»

Gruppeteatrenes arbejdsform

— Nu med hensyn til gruppeteatrenes opgør med ledelsesstrukturer, hvor meget betydning har det opgør så haft set med dagens øjne — i dag hvor man fra myndighedernes side laver forskellige angreb på den kollektive ledelsesstruktur i gruppeteatrene?

LH: »Betydningen har da holdt sig. Jeg synes, det er helt ekseptionelt, at den bliver angrebet fra oven. Jeg kunne forstå, hvis det havde vist sig, at den kollektive ledelsesstruktur ikke kunne fungere, men det kan den jo. Den har oven i købet fungeret så godt, at andre har taget den op. Hvorfor sætter angrebet ind netop nu? Det er jo ikke blot, fordi vi har fået en borgerlig regering.»

MM: »Jeg tror, det hænger sammen med, at myndighederne synes at have svært ved at finde en ansvarlig. Den kollektive arbejdsform forekommer dem for flydende i og med, at flere er solidarisk om ansvaret. Man kan ikke finde én at hænge ud, hvis noget går galt.»

HH: »Det har også noget at gøre med Socialdemokratiet. Man kan til nød forstå, at borgerlige ikke kan acceptere en kollektiv ledelsesform. Men det har jo også vist sig, at Socialdemokratiet har svært ved at acceptere en kollektiv ledelsesstruktur, svært ved at opsuge demokratiske ideer fra bevægelserne. Man har nok syntes, at ideen om at arbejde kollektivt i ledelserne var god (og uskadelig?), men det var det hele. Da krisen kom, angreb arbejdsdirektoratet den kollektive ledelsesform — arbejdsgiverne skulle skilles fra arbejdstagerne — allerede under den socialdemokratiske regering.»

LH: »Det bør dog bemærkes, at

det var en socialdemokratisk kulturminister, der dengang i begyndelsen af 70'erne gav gruppeteatrene lov til at bruge den kollektive ledelsesform ved at lave ministerielle vedtægter, der tillod kollektiv ledelse bestående af de ansatte.»

— Har gruppeteatrenes kollektive ledelsesform haft indflydelse på de etablerede teatre?

LH: »Jeg tror, man kan sige, at gruppeteatrenes kollektive arbejdsformer har haft indflydelse på selve arbejdsprocessen på scenen på de etablerede teatre.»

MM: »Jeg synes også, man mærker en meget stor nysgerrighed — ofte solidaritet — hos mange skuespillere på de etablerede scener over for den måde, vi arbejder på i gruppeteatrene.»

HH: »Så skal vi måske lige stoppe et øjeblik, inden vi bliver alt for romantiske omkring den kollektive arbejdsproces. Der er jo også mange problemer i den kollektive arbejdsform. Der kan være magtkonstellationer, der bekæmper hinanden; der har været tendenser til, at alle i gruppen skal kunne alt, osv.»

MM: »På den anden side synes jeg nok, at de grupper, der har udviklet sig mest, har gjort det netop på grund af de modsætninger, der har været i gruppen. Det har været de kunstneriske og politiske modsætninger eller uenigheder, der har båret arbejdet videre. Ind imellem er modsætningerne blevet så store, at nogle har forladt gruppen, men så er nye kommet til.»

LH: »Det vigtigste i den kollektive arbejdsform har altid været produktionsprocessen på scenen og arbejdsprocessen i de andre sammenhænge på teatret; at arbejdsprocessen har fået lov til at udvikle sig dialektisk.»

Gruppeteatrene og bureaukratiet

HH: »Det er vigtigt at fastholde, at arbejdet på teatret skal tage sit udgangspunkt i det, der foregår på scenen. Jeg synes, der er en tendens til, at det er bestemmende for arbejdet på scenen, hvad der foregår på kontoret. Jeg er meget bange for det bureaukati, der efterhånden har sneget sig ind i gruppeteatrene. Det er en kendsgerning, at myndighedernes krav til administrationen er steget betydeligt de sidste 5-6 år, og det mærkes på arbejdet på scenen.»

MM: »Bureaukatiseringen medfører, at det er administratorerne, der stiller krav til skuespillerne, scenografen og instruktøren om, hvor langt stykket skal være, osv., osv. Derved kommer de uforvarende til at bremse de kunstneriske udfoldelser.»

LH: »Jeg vil godt forsvare administratorerne, for sådan som udviklingen har været de senere år, er de gruppeteatre, der får tilskud, under mindst lige så skrappe rammer, som de etablerede teatre med talrige bureaukratiske myndighedskrav, der skal opfyldes. Og det er jo administratorernes opgave at sørge for, at kravene bliver opfyldt. Som det vigtigste skal hun/han sørge for, at driften ikke giver underskud. Derfor bliver administratoren mere optaget af, at forestillingen kan sælges — mindre af dens kunstneri-

ske udformning. Og dét, indrømmer jeg, er en temmelig vanskelig modsætning.»

MM: »Men det kan da ikke være rigtigt, at vi skal tilpasse os systemet i en sådan grad, at vi ikke kan udfolde os, at vi ikke tør satse, at vi ikke kan skabe vores kunstneriske udtryk?«

Gruppeteatrets problemer

— Det forekommer mig, at den kunstneriske eksperimenteren efterhånden er blevet begrænset. Er det sådan, at ønsket om tilpasning er så stærkt, at man mister lysten til at eksperimentere? Har man glemte sine rødder? Har man glemte, hvorfor man startede i sin tid? Er der ikke behov for at sprænge grænser længere?

HH: »Jeg tror, problemet er, at man holder for meget fast i sine rødder. Jeg tror, vi i alt for høj grad lever i '68 endnu og slet ikke følger med tiden. Vi glemmer at tage hensyn til, hvordan det øvrige samfund har udviklet sig. Jeg mener ikke, at vi skal være opportunist og bare ukritisk følge med tiden. Vi skal stadigvæk være os selv. Men vi er nødt til i langt højere grad at afspejle det omgivende samfunds udvikling.«

MM: »Jeg synes, det er karakteristisk, at man har arbejdet meget med formen og mindre med indholdet. Når man satser så meget på formeksperiment er det et tegn på, at tråden til virkeligheden ikke er så tyk som den burde være. De

mange formeksperiment med lys og lyd og nye scenografiformer kan nemt blive en erstatning for indholdsmæssige eksperimenter.«

HH: »Jeg tror, det er et problem for mange gruppeteatre, at de bruger de samme strukturer, som de havde for 10 år siden, f.eks. med hensyn til repertoirelægning. Jeg kunne godt tænke mig, at der blev lagt repertoire ud fra nogle andre synsvinkler end de gængse. Jeg kunne forestille mig, at gruppeteatrene f.eks. sagde: I år skal vores forestillinger handle om krig. Der kan være et stykke for de mindste, et for de ældre børn og et for voksne — og i alle stykkerne undersøger man begrebet »krig.«

LH: »Jeg synes, det er et problem, at man mangler fabelen. Det er Per Lysander fra Klarateatret i Stockholm, der har talt meget om fabelens betydning. Jeg synes, han har ret. I mange år har vi arbejdet emneorienteret og problemorienteret med hovedvægten lagt på det korrekte og informative. Det vigtige er at finde balancen mellem det og fabelen.«

— Vi kan vel sige det på den måde, at vi er ved at glemme, at teatret er »historiefortæller.«

MM: »Jo, men jeg synes, vi har en forfatterkrise. Vi mangler de folk, der vil fortælle en historie. Jeg tror, det er derfor, man er tilbøjelig til at lave formeksperiment, der kan dække over en manglende historie.«

HH: »Vi er ved at være der, hvor man enten må engagere en »husforfatter« i nogle år, eller også må de

forfattere, der vil noget, aflevere deres manuskript i porten — så må vi se, om vi vil opføre det. Sådan som bestillingssystemet fungerer for tiden, er de resultater, der kommer ud af det, ofte for dårlige.«

— Det hænger vel sammen med, at gruppen engagerer forfatteren som håndværker og ikke som én, der vil noget med det hun/han skriver?

HH: »Det er et af problemerne i den kollektive arbejdsproces: Gruppen engagerer en forfatter til at skrive et stykke, som gruppen brænder for — og det er ikke sikkert, det er det samme, som forfatteren selv brænder for. Det kan ofte bære skylden for, at det manuskript, der kommer ud af et sådant samarbejde, bliver farveløst.«

MM: »Det, vi skabte, var jo skuespillerens teater. Vi har nok forsømt et tættere samarbejde med forfatterne ved ikke at optage dem i grupperne. Havde vi gjort det, kunne vi måske have fået en meget flottere dramatik til at blomstre.«

Gruppeteatrenes fremtid

— Hvordan ser fremtiden ud for gruppeteatrene?

LH: »Vanskeligheden for de gruppeteatre, der får støtte, er, om de kan holde standarden og derudover udvikle sig. Men der er færre midler i dag, og teaterrådets opgave er blevet sværere. Det gamle teaterråds intention med at lade 1000 teatre blomstre går ikke mere. Rådet må fordele de få penge til grupperne, så de i hvert fald kan holde deres standard. Men det betyder, at nogle efterhånden glider ud. Jeg tror desværre, at vi i løbet af nogle få år ikke længere har 30 små teatre, der får støtte som i dag, men måske kun 15.

Problemet er så, om teatrene kan skaffe penge ad anden vej end via offentlige tilskud. Men her er situationen en ganske anden, end da vi startede for 15 år siden. Dengang kunne vi tjene vores brød ved andet arbejde samtidig med, at vi arbejdede med at lave en forestilling.

Når vi så fik forestillingen op at stå, droppede vi vores arbejde og drog land og rige rundt og viste den. Den mulighed eksisterer ikke i dag, for der er ikke noget andet arbejde at få.

Ydermere er de teatre, der er »inde i varmen«, i et meget hårdt præstationsræs, der sætter grænser for det nyskabende og eksperimenterende.«

— Eksperimenterne og nyskaberne overlades altså til amatørerne, og derved sluttet cirklen tilbage til dengang, da gruppeteatrene startede? Det er jo sorte fremtidsudsigter, der her tegnes op?

MM: »Ja, vi mangler jo en fond inden for teaterloven, hvor der skulle stå et to-cifret millionbeløb, der kunne gives til eksperimenter af mere storslået karakter — og ikke bare de 4 mio. kroner, der nu står på § 16 c, og som i øvrigt går til at støtte veletablerede teatre og ikke teatereksperiment, som det var meningen. Men den fond har vi ikke, og den kommer heller ikke. Tværtimod!«

HH: »Efterhånden når vi nok det punkt, hvor privatiseringen er så vidt udbredt, at vi er tilbage til tidligere tiders protegeer. Eller vi må lave indsamlinger — som i sin tid det svenske teltprojekt.«

MM: »Tanken om teater, der støttes af private mennesker, er jeg meget nervøs ved. Hvis man tænker den tanke til ende, at vi kun kan eksperimentere med private midler eller som amatører — og godtager den — har man i virkeligheden godtaget tanken om, at det offentligt støttede teater er en forstening.

Jeg tror ikke, at dét er problemet.

Problemet er, at teatrene hver for sig har for få midler. Teatergrupperne såvel som de store etablerede teatre. Havde teatrene rimeligt med midler, ville de også have mulighed for at eksperimentere.

I dag må ingen teatre lave fiaskoer. Jeg mener selvfølgelig ikke, det skal være en ambition at lave fiaskoer. Men når teatrene altid skal lave publikumssuccesser, tør de ikke vove noget nyt, og dermed kommer forsteningen.«

— Det hænger jo sammen med den borgerlige opfattelse, der lige stiller teaterdrift med almindelig forretningsdrift: Du skal lave overskud eller i det mindste få regnskabet til at balancere, ellers kan du ikke drive et teater.

LH: »Så må man spørge: Er det kun i opgangstider, at opgør mod den borgerlige teatertradition kan foregå?«

— Dertil må vi svare: Ja, det er sådan.

LH: »Jamen, det vil vi da ikke finde os i!«

Nye veje?

— Hvad skal vi så gøre? Skal vi foreslå, at grupperne nedlægger deres teatre i protest, fordi rammerne er blevet så snævre, at de fastholdes i et borgerligt teaterbillede?

LH: »Nej, naturligvis ikke. Det ville være det samme som at nedlægge de våben, vi har tilkæmpet os.«

HH: »Jeg mener ikke, at det kun er i opgangstider, der opstår nye teaterinitiativer og nyskabelser. Den kommer frem på trods. Selv om de økonomiske muligheder for offentlig støtte stadig formindskes, er der masser af grøde rundt om os, der skabes meget teater rundt omkring uden for det etablerede, og meget af det er et opgør mod det borgerlige teaters forstening.

Vi gjorde dengang oprør mod nogle bestemte ting i borgerskabets teatertradition — de nye i dag gør måske også oprør mod os, mod en for stillestående tankegang om kunst og teater og kultur i det hele taget.«

MM: »Jeg synes, det er karakteristisk, at ambitionen hos teatergrupperne i dag mere går i retning af at lave kvalitetsteater end at gøre oprør. Det hænger sandsynligvis sammen med samfundets øjeblikkelige situation. Der sker jo heller ikke så meget på den politiske arena, som der gjorde dengang.«

HH: »Højrefløjen forsøger af al kraft at gøre samfundet apolitisk, og det er vel derfor, at begrebet politik i forbindelse med kunst er blevet et uartigt ord i vide kredse. En stor del af ungdomskulturen tager afstand fra politik og politiske begreber ud fra en opfattelse af, at politik ødelægger kunsten. Vi forsøgte dengang at genoplive sammenhængen mellem kunst og politik.

Måske blev kunsten efterhånden overhældt med så megen politik, at der nu er kommet en reaktion herpå. Jeg synes, at det er det vacuum, vi sidder i, og hvordan kommer vi så videre? Jeg ved det ikke, men jeg kunne godt tænke mig at være med til at sætte en klar politisk forestilling op, f.eks. en nyopsætning af Brechts »Moderen.«

LH: »Men hvorfor ikke lave teater om samfundet idag? Hvorfor er der ingen, der skaber en forestilling om småbørnsfamiliens vilkår i dag eller den enlige mors?«

Hvis man mener, at der skal være en vekselvirkning mellem samfundet og teatret, så vil et sådant emne være alle tiders mulighed for at skildre nedskæringssamfundets konsekvenser. Jeg tror, at har man den vekselvirkning for øje, kan man lave fantastisk gode og meget morsomme forestillinger om krisesamfundet.«

Hans Henrik Clemensen

Hvor er atmosfæren?

Hvor er teatret blevet af?

Kan de teatre, der har »taget slæbet« i 15 år ikke tillade sig at udvikle sig? Skal de holdes tilbage af krisetider og dårlig økonomi? En samtale med Ray Nusselein, Paraplyteatret, der spiller forestillinger for børn fra ca. 3-8 år ved Biba Schwoon.

En samtale, der tar sit udgangspunkt i en oplevelse af, midt i en forestilling at ville smide det hele fra sig pga. det der sker i rummet, pga. den atmosfære der er, som ikke har noget med forestillingens kvalitative eller ideologiske indhold at gøre, men som hænger sammen med måden rummet og omstændighederne fungerer sammen med forestillingen på.

Skal teatret så lave om på sin forestilling, fordi de krav, teatret stiller, ikke kan honoreres?

Oplevelsen af, at festen er blevet væk ved at teatret kommer. Er det vores, teatrenes, fejl? Kontakter vi børnehaverne forkert? Eller gør vi dem ikke nok opmærksom på vores krav og ønsker? Tør vi det? Eller er vi bange for at salget svigter?

Hvad kan vi gøre for at gøre børnehaverne fortrolige igen?

— *Hvad er det for krav du stiller?*

Et eksempel: hvert rum har et lydniveau. Jeg har brug for at arbejde ud fra rummets lavest mulige niveau. Hvis der er nogen, der laver det niveau højere for mig — det kan være en ventilator, eller en dør der går op og i, eller nogen der tramper rundt på gulvet, så kan jeg ikke få børnene mere stille end det basisniveau, der er i rummet. — Det er da osse derfor man lydisolerer børnehaver. — Grunden til, at lydniveauet er så vigtigt for mig, det er, at børnene kan falde helt ned og koncentrere sig.

Jeg spiller forestillingen *Slå højt på trommen*, og jeg laver historien om fuglen. Den kræver absolut ro. Det skal bare være helt stille og rart. »Vil du ha mer at spise? Vil du ha mer at spise? Vil du ha mer at spise?« Så når jeg til det sted, hvor jeg blir bange og sir: »Nej, fugl, jeg tør ikke.« Og fuglen kigger på mig og kigger på mig og kigger på mig, så jeg blir nødt til at råbe: »NEJ, FUGL, JEG TØR IKKE.«

På det tidspunkt skal jeg kigge langsomt op og sige: »Den døde slet ikke.« Hvis det nu er et af de steder, hvor der er 2-årige med til forestillingen, selv om aldersgruppen er fra 3 år, så blir det måske for meget for dem. Det går 3-4 minutter med, historien falder, og den historie om fuglen betyder så meget for resten af forestillingen.

Historien om fuglen ligger 6-7-8 minutter inde i forestillingen — og så er der jo nogen, der tror, at man kan komme ind på et hvilket som helst tidspunkt til børneforestillinger, og de braser ind i lokalet, så alle børn ser op.

Når jeg sir: »Den døde slet ikke«, men blir afbrudt i det — så får jeg ikke børnene med, hvis jeg går videre på det tidspunkt. De har hørt det, men de har ikke registreret det. Der var en afbrydelse, de fik en dobbeltmelding.

Jeg synes, man skal være benhård. Når en forestilling er begyndt, så er den begyndt. Færdig.

— *Er det generelt et problem at holde aldersgrænsen nedad på de 3 år?*

Ja, de 2-årige kommer både med børnehaverne og med deres mødre. Vi har mange overbegavede 2-års børn i Danmark! Problemet er, at de ikke har det samme sprog som en 3-årig. Og de blir lettere bange.

Et andet eksempel: Hvis jeg sødt og venligt sir til en pædagog: »Du

skal ikke sætte de allermindste børn foran.« Så sir hun: »Jamen, ellers kan de jo ikke se.« — »Jo, men de kender mig jo ikke så godt, og det jeg viser, det kommer højt op og hvis de sidder bag ved de andre børn, så blir de ikke bange.« — Så tror folk, jeg laver fis med dem. — Jeg sir: »Hvis der kommer et helt fremmed menneske, så er det da osse rare for dig at sidde bag ved en bred ryg.« — Så kigger de på mig og lader de allermindste børn sidde, og hvad sker der: de blir bange. Små børn blir bange for en intensitet, der er for meget for dem.

Det er to ekspertiser, der støder sammen. De er der som pædagoger — og jeg laver jo bare teater, det har jo ikke noget med pædagogik at gøre, vel? Man laver jo bare noget sjovt!

Problemet er størst på et bibliotek eller andre steder som børnene ikke kender. Bibliotekarerne har heller ikke mange muligheder for at holde aldersgrænsen ved billetudleveringen. Først når børnene står der og skal ind, viser det sig. Og når jeg afviser et 2-årigt barn ved døren, så sir mor'en eller pædagogen: *manden* sir, du må ikke komme ind. Og så er *manden* lige pludselig dum.

— *I den pædagogiske diskussion er vi jo blevet vant til at synes, det er vigtigt, at de små børn osse får mange oplevelser.*

Jo, men det har noget med forestillingernes karakter at gøre. Det kan sikkert være frygtelig svært for andre mennesker at forstå. Men jeg kan gi' et andet eksempel: midt i

»trommen« når jeg til det tidspunkt, hvor jeg sir: »Jeg ka ikke få den gamle mester jakel-dukke ud. I må nok hellere gå ....« Så er der et barn der sir: »Du ska lukke den anden dør op.« — Det har jeg hørt, men det har de andre børn måske ikke. Derfor sir jeg til barnet: »Hva siger du?« — Hvis der så er uro, en lille en der skal ud, eller en forælder, der vil ha et barn med ud, som så trasker med træsko hen over gulvet — så hører de andre børn det ikke, de blir uopmærksomme.

Hvis de hører, at barnet sir: »Prøv og luk den anden dør op« — og at jeg sir: »Det tør jeg ikke« — så sir de allesammen: »Årh — se bare at komme igang.« — Men hvis de ikke har hørt det, så skal den hentes et andet sted fra og så falder forestillingen.

Så kan man sige: det har jeg selv valgt. Ja, men jeg har ikke bare valgt det, jeg synes det er en nødvendighed. Jeg synes det er sådan man skal lave den slags ting.

— *Det er i sådanne situationer du vil smide det hele fra dig?*

Angsten for ikke at kunne ta konsekvensen af, hvordan rummet er. Angsten for ikke at kunne være det teater mere, som Paraplyteatret altid gerne har villet være. Et teater som er et levende alternativ til de ensidige kommunikationsmedier. Et teater hvor de der sidder i rummet kan reagere og være med til at udforme den historie, der er levende, som kommer fra en bund uden bogstaver, uden billeder. Det er den angst, der kunne få mig til at smide det hele.

Når den der udformer historien ikke længere må reagere på det der sker i rummet, hvad er der så tilbage af vores idé, det vi ville som børneteatre?

Men angsten for ikke at kunne reagere, hænger osse sammen med det ikke at kunne sælge sine forestillinger.

På et bibliotek, hvor man afbryder en forestilling fordi den ikke fungerer, er der ingen der hører, hvad slutningen på afbrydelsen blir, selvom den kan være lisså positiv som alt det andet. Men fordi de voksne har nogen ganske bestemte forventninger, er der en angst for at tingene ikke fungerer, så man glemmer at høre hvordan det i virkeligheden ender.

Så er man sortlistet de næste fem år med mindre børnebibliotekarerne skifter. Og det er ikke engang sikkert, konsekvensen begrænser sig til et enkelt bibliotek. Folk snakker jo sammen, og der er interne anmeldelser, som teatrene aldrig får kendskab til. Og lige pludselig falder salget på grund af en oplevelse, som måske var en helt anden end det, der skete i rummet på det tidspunkt. I krisetider satser man så på det sikre, det der ikke er problemer med. Nu hvor bevillingerne er skåret ned til en eller to forestillinger om året, kan man ikke løbe nogen risiko mere.

Hvis man nu i stedet sørgede for at betingelserne var til stede. Så behøvede man ikke løbe den slags risiko. Men har man tid til det? Er arbejdsbyrden blevet så stor, at de ting ikke kan ske mere?

— *Er det betingelserne, der er for svære at opfylde?*

Paraplyteatret stiller ikke store krav, synes jeg. Men vi kan ikke klare det umulige: jeg skal spille et sted og kommer til et kæmpe forsamlingshus, der ikke kan mørklægges, hvor der ikke er varme på, hvor der ikke er noget på gulvet — og dér skal jeg spille for børnene, selv om jeg har skrevet, at mørklægning er vigtig.

Så kommer jeg der i god tid, og der er ikke en levende sjæl. En halv time, før jeg skal begynde, kommer der en mand, som skruer lidt op for varmen. Der nåede ikke at blive varmt, og der er ikke mørkt, og tingene ser anderledes ud i det almindelige lys.

Jeg spiller — og børnene har det koldt på gulvet, nogen har været der i god tid, nogen er kommet for sent. Jeg spiller og det går ikke. Rummet er osse alt for stort til at samle børnene. Det er for svært for 60 små børn at komme ind i et rum på størrelse med Københavns Hovedbanegård, relativt set.

Hvis man ikke har lokaler, så må man snakke med teatret, om man mener, at forestillingen er egnet til at blive spillet under de omstændigheder. Og ellers ta en anden forestilling fra et andet teater.

— *Er de menneskelige betingelser eller krav måske endnu sværere at opfylde?*

Det handler både om tillid og om at turde. Et af de teatre, hvor jeg spillede meget i begyndelsen af 70'erne, spillede jeg en dag *Paraplyforestillingen*. Dengang gjorde

Paraplyforestillingen

Alle mennesker kan drømme uhyggelige ting, og alle mennesker kan være bange. Alle mennesker kan føle sig alene og allersammen kan de være generte. Når de er små endnu, er de bare ikke rigtig klar over, at de andre de kender, ser, leger med har det på samme måde som dem selv.

Når de nu opdager, at man kan snakke sammen om den slags ting, tør indrømme dem og hører andre sige de samme ting — har de det meget bedre med sig selv og de andre.

Det er bare ikke sikkert, at de kun snakker under forestillingen, det kan også godt være, at de råber, hvisker, holder om hinanden og knuser, men så gør de det, fordi de føler, at det passer til det, de ser.

Det de ser er først en paraply, som vi giver os god tid til at bygge op til et dukketeater og derefter en række små spil med ting. Mellem spillene snakker vi med hinanden om de ting, vi lige har set. Det kan godt være, at nogen så siger, at de har en rød tandbørste derhjemme eller noget helt andet, der slet ikke har noget at gøre med det, vi lige nu snakker om, men når de gør det, er det fordi de har lyst til det og er fortrolige — det er en god basis til at snakke videre på, og meningen er jo, at vi skal snakke med hinanden.

De ser også en del ting i forestillingen, som er anderledes end de havde regnet med — men mange ting kunne måske være rarere på en anden måde eller burde måske ses i et andet lys. Forestillingen må gerne gøre dem lidt usikre ved nogle af de ting, de tog for givet — så længe de bare kan føle sig sikre ved hinanden og os, og så kan det være, at de snakker videre med jer om de ting bagefter — forestillingen må gerne kunne bruges til noget.

jeg det med hunden til sidst, at den kommer op, men ikke tør komme frem. Jeg sir til børnene: den tør ikke komme frem, fordi I er alt for store. Den er bange for jer, når I ser så store ud. — Børnene lagde sig fladt ned på gulvet. Det fungerede fint, indtil der i denne forestilling var et barn, der vender sig om og sir: »Hov — og hva så med de voksne? De sidder helt op på stolen, så tør den aldrig komme op.«

Hvad skal jeg så gøre? — Jeg gjorde ikke noget. Sad bare og ventede, måske lige det sekund for længe, som fik de voksne til at blive sure. I virkeligheden blir de jo ikke sure på mig, men på sig selv. Det kan de ikke klare, for de forstår det ikke, og det skal jeg ikke komme og sige til dem. Man kan godt omskrive det på en pæn måde, men jeg har ikke spillet der siden.

Nu ved jeg, hvad jeg gør i den situation. Man skal jo prøve det, før man ved det.

Men det har osse noget med mennesker at gøre. Jeg mener, jeg har mødt tre former for publikum.

Der kan komme nogle voksne ind med nogle børn, og man kan mærke de voksne tænker: Hm — hvad kommer der til at ske her?

Så er der de steder, hvor de voksne kommer ind og på en måde siger til mig: »Nu må du godt få børnene. Værsgo', her har du dem.« De er ik-

ke bange for, at jeg tar noget fra dem.

Jalousi er et stort ord, men det passer alligevel et sted. Enhver pædagog forstår, når man siger til dem, at forældre godt kan være jaloux på pædagoger. — I har nogle ting sammen, som vi som forældre ikke har sammen med børnene, og det er vi kede af. Det samme forhold gør sig gældende mellem pædagoger og teaterfolk, fordi vi pludselig får noget sammen med børnene, som pædagogerne ikke har.

Så er der den tredje kategori. De sir: »Du må godt få børnene, og du må godt få os med.« — Det er de steder, hvor en forestilling, som de fleste steder varer en time, kan vare op til halvanden til to timer. I virkeligheden kunne den blive ved hele dagen. Det er, fordi de har lyst til at sige: »Du må godt — gå bare i kødet på os.«

Jeg ved godt, det er svært som pædagog at finde ud af, hvordan man skal opføre sig, hvordan man skal gøre. Det kender jeg heller ikke nogen regler om. Det er intuition, og det handler om ikke at være bange for at være bange.

— Men du må osse selv ha en fornemmelse af, at meget af det du gerne vil ha eller forlænger, stiller krav om, er noget andet end det, som måske osse mange andre teatre gerne vil ha. Der er jo mange af teatrene som stadigvæk forventer, at børnene er der sammen med deres pædagoger som — hvis tingene begynder at gå skævt — er dem, der har ansvaret for at skride ind over for børnene. Det forventer du ikke. I det øjeblik du er der sammen med børnene, så vil du gerne ha de børn overdraget, gerne sammen med de voksne, hvis de vil være med, men det er dig, der blir pædagogen og teatermennesket og samværsparterneren på én gang.

Når jeg spiller en forestilling, blir den jo bygget op på en samtale mellem mig og børnene. Et godt eksempel er starten på Paraplyforestillingen. Da jeg ikke havde dårlig ryg endnu og sad på den lille fiskestol, da var den bedste måde at komme i kontakt på, at jeg stod med min lille underlige sammenklappede sag. Så sir børnene til mig: »Hva er det du har der?« — »Det er en lille stol.« — »Det kan da ikke være en stol.« — »Jo, det er en stol.« — »Nej, det kan ikke være en stol.« — Så klapper jeg den ud. — »Den kan du ikke sidde på.« — Og så kører snakken.

De steder, hvor pædagogerne »holder fast« i børnene, eller hvor de for små børn kommer med, så vender barnet eller børnene sig til den voksne og spør: Hva er det han har? — »Han har« gir allerede distancen. Observationen i stedet for samværet.

Det kan pædagogen ikke vide, det er rigtigt nok. Men hvordan forklarer man, at her er jeg, og jeg snakker med jer, og det er os, det gælder?

Mit bud hedder: du kan godt tro på, hva jeg siger. — Det er nemlig hver gang en begyndelseserfaring, at de ord, der blir sagt, blir ikke regnet for det de er, fordi dobbeltheden er så stor i så meget til daglig, at

fortsættes næste side

konsekvenserne er faldet væk.

Hvis man overhovedet skal tale om en Paraply-tanke, så hedder den: det I siger til mig, det lytter jeg til, fordi I siger det, og det tar jeg for hvad jeg hører, og det reagerer jeg på. Det har jeg gjort gennem alle årene, om de så snakkede om »den røde tandbørste«. Hvis det ikke længere kan lade sig gøre, så er Paraplyteatret dødt.

Jeg tror på, at man ikke kan få noget ved at ta det fra nogen, kun ved at ville dele det med nogen andre. Det lyder så utroligt simpelt — og det er det osse. Men hvorfor skal det så være så forbandet vanskeligt? — Det man gerne vil ha af andre, det kan man ikke få ved at ta det fra dem, for når man tar det fra dem, kan de jo ikke gi' det mere. Hvis man i stedet sir: jeg vil godt dele det med dig, så beholder de noget af det selv og kan blive ved med at gi' og gi' og gi'.

— Og når det så lykkes i dine forestillinger, så tør du alligevel godt være med lidt endnu?

Ja, efter en af de lykkelige oplevelser, f.eks. efter en lille p-forestilling, hvor det fungerer, og hvor jeg kan få kravene opfyldt. Så sir jeg: okay, det kan være der kun blir 5 kunder tilbage, men hellere gi' de 5 en go' og ærlig forestilling end at gøre vold på sig selv og prostituere sig og ikke måtte leve med det man tror på kan lade sig gøre. Og som kan lade sig gøre.

En dag sagde »Pestilensen«, som den plejer: du skal ikke fortælle en hemmelighed, men jeg prøvede at gå den lidt på klingen og spurgte, hvorfor jeg ikke måtte fortælle en hemmelighed. Så prøvede »Pestilensen« at forklare mig, at hver gang man vil fortælle en hemmelighed, så blir man noget mindre selv. Den sagde: »Det er farligt at fortælle hemmeligheder, det er så farligt, så farligt.« Når jeg så spurgte den,

lille p

Historien om lille p er historien om en udvikling. I historien om lille p følger vi »himmelsælgeren« — manden der plukkede små stykker af himlen, hvorunder man kunne være vred, glad, bange, ønske, græde, holde a' — på sin rejse til en anden verden. En verden, hvor man ikke skal plukke små stykker af himlen for at kunne være vred, glad, bange, ønske, græde, holde a', men hvor man kan være det hele på én gang, ligesom man har lyst til. Uden at nogen blir vrede over man er glad, griner af at man er bange, blir bange fordi man siger sine ønsker højt.

For at finde vej til den anden verden har »himmelsælgeren« lavet sig et kort, og for at kunne have det hele med på rejsen har han lavet sig en stor kuffert. Men når han pakker kufferten, viser det sig, at nogle af de ting, han troede, han havde brug for, kan han sagtens undvære — og nogle af de ting, han troede han kunne undvære, skal med alligevel.

Så rejser han med sin kuffert, et stykke af himlen som han ikke kender så godt, sin pestilens, sit

allermindste barn, sit punktum, sin telefon, sin potte og alt det andet.

Undervejs møder han en del mennesker, som han spørger om vej, men ingen ved, hvor den anden verden er. Indtil han møder lille p, som ike er så nem at møde. For lille p kan ikke ses med de øjne, man er vant til at se med — og ikke høres med de ører, man er vant til at høre med, for som det allermindste barn siger: »Det væsentlige hører man ikke med ørerne.«

Når det så lykkes for »himmelsælgeren« at møde lille p, finder han osse ud af, hvem det er, der hele tiden har bedt om en tone. Og når han kan give det kort, han har lavet til sig selv for at kunne finde den anden verden — til lille p, opdager han, at den verden han hele tiden har ledt efter, faktisk findes der, hvor han er lige nu, når bare han vil høre og se som det allermindste barn.

Først på det tidspunkt er han i stand til at hjælpe lille p med at finde lille p's rose.

hvori det farlige bestod, så sagde den: det ville den ikke sige, så farligt var det nemlig.

Samtidig skete der det, at jeg blev enig med »det allermindste barn« om, at når vi lavede en aftale sammen om, at børnene den dag ikke skulle ha en chance for at sige, at man ikke kan plukke små stykker af himlen, men at jeg selv skulle konstatere, at jeg ikke ku' nå helt op til himlen, sådan at mit eventyr gik i stå, før det egentlig var begyndt.

Vores aftale var den, at jeg sku' sige: »Jeg kan ikke nå derop.« — Så kaldte det allermindste barn på mig og sagde: »Jamen husk, det er et eventyr.« — Og så kunne jeg jo igen. — Men det havde en mange-

dobbelt betydning. For det første vil det jo fungere over for børnene, men det vil fungere lisså meget over for mig, fordi jeg selv har stået på skillevejen mellem eventyret og det fysisk mulige.

Så ville tilfældet den dag, at jeg og børnene samtidig sagde: »Det kan jeg ikke/det kan du ikke« — og da så, »det allermindste barn« sagde: »Jamen husk, det er et eventyr« — så blandede »Pestilensen« sig og sagde, at jeg skulle passe på med eventyr, for de var farlige.

Men jeg sagde til »Pestilensen«: »Der er da ikke noget farligt ved et eventyr, for det har altid en slutning.« »Pestilensen« sagde: »Men du kan møde meget uhyggeligt undervejs.« Og jeg sagde: »Jeg kan

bære det uhyggelige, når jeg ved, at eventyret har en slutning.« — Og »Pestilensen« sagde: »Man kan gå så meget op i et eventyr, at man aldrig kan komme ud af det mere.« Og jeg: »Og hva så, det er da rart at være inde i et eventyr.«

Jeg tror der findes to slags eventyr. En slags hvor man rejser langt, langt væk. Og en anden slags hvor man osse rejser langt, langt væk, men hvor man lader fødderne stå på det samme sted hele tiden. Såan er lille p. Rejsen er lang, og rejsen er stor, men fødderne blir ved at være der, hvor de begyndte. Det er derfor eventyret er godt, det er derfor man kan bruge det. Jeg tror ikke på eventyr, hvor fødderne osse skal med.

Efter forestillingen blev jeg nærmest euforisk, fordi børnene — i modsætning til hvad jeg regnede med i begyndelsen — var så utroligt meget med. De ville alt og de gav alt og de tog alt. Det var fantastisk. Det var ikke længere samspil, det var samskaben.

Nogle af de børn, som var så afvisende i begyndelsen, de var ikke afvisende, fordi de havde lyst til at være afvisende, det var tværtimod de børn, som nåede længst ind i hele forestillingen. Det var dem, der kom op og hentede mig, for at jeg kunne se rosen. Det var dem, der mindede mig om, at jeg havde glemt »det allermindste barn«. — Jamen, hvad de ikke gjorde den dag. — »Husk at ta' »det allermindste barn« ud af huset og spørg »Pestilensen«, om den vil holde sin borte, når den kommer ud af buret.«

De børn, som var afvisende i begyndelsen, det er de børn, som er mest sårbare. Som har det mest åbne sind. Som sidder der og sikrer sig: du kammerat, hvor meget kan du stå til. Hvor meget kan du ta imod os? □

Kan man overhovedet undvære et egnsteater

– en beretning fra en hylde i en omegnskommune

Af Flemming Nordenhof

Og så kan man jo også opleve, at de spørger: Comedievognen, hvad er det for noget?

Og så er vi endda sådan næsten naboer.

Eller de siger: Nåh jo, er det ikke jer, der kører rundt i den der store bil. Hvad er der inde i den?

Og så er det jo, at man trækker vejret dybt på 3. år og kaster sig ud i en forklaring om, at det jo er det der teater, der holder til nede ved biografen. Nej, ikke i selve biografen, men sådan omme bag lærredet, hvor der er sådan en lille tilbygning, hvor der er indrettet en lille scene, hvor vi spiller forestillinger for 3-7 års børn, altså når det passer ind i de øvrige turnéplaner, fordi det her jo også er en forretning, der jo som De nok ved, ikke må få alt for stort underskud, og derfor må vi jo køre ud, hvor publikum er. Forresten er de meget glade for os i Horsens og på Frederiksberg, for ikke at nævne Fåborg. Og når vi er derovre, kan vi jo ikke så godt være her, vel? Og nu vi taler om det, er der ikke nogen skoler her i kommunen, der sådan har bestilt os til at spille for sig.

Og så er det jo, at naboerne må undre sig over kommunens himmelråbende stupiditet: Tænk jer, de giver støtte til et teater, der overhovedet ikke er brug for her. De ligger sgu altid underdrejet et eller andet sted ovre i Jylland.

Og vi selv mødes så over kaffen og fortæller små anekdoter om de pudsige borgere, som vi møder nede på Bygaden: Tænk jer, de aner

overhovedet ikke, at vi eksisterer. Og nu har vi været her i to år.

Det lyder selvfølgelig skørt og ville vel også være det, hvis det virkelig forholdt sig sådan. Men noget er der alligevel om snakken.

Da teaterloven trådte i kraft, blev der en vældig aktivitet og medfølgende bekymring, hvordan det hele skulle gå. Fremtiden og alt det. Teatrene følte sig på det store supermarked, hvor amter og kommuner kunne vælge og vrage mellem teatrene (eller lade være!), og de, der ikke fandt nåde, havde så staten at ty til. Fik man et tilbud, var det bare om at springe til uden tøven. Parolen var: Man siger da ikke nej til et tilbud.

Comedievognen fik et godt tilbud: Egnsteater i Herlev, nyt teater med egen lille scene, et forhandlingsgrundlag på 156 lønmåneder. Og så blev Comedievognen egnsteater. Det var jo ikke et længe næret ønske hos den gamle, opsøgende gruppe, om at slå sig ned et ganske bestemt sted og herfra så at sige opdyrke et lokalområde. Andre teatre end vi havde de traditioner og mål. — De områder ville dog paradoksalt nok hverken eje eller have teatrene. Og vil forresten stadig ikke!

Comedievognen står nu to år efter i en enorm omstillingsproces, som vi mere eller mindre er blevet kastet ud i. Og i begyndelsen, må vi nok tilstå, skete der ikke de store ændringer hos os. Vi producerede og spillede nøjagtigt som vi plejede. Var nok lidt mere lokalt-orienterede, når vi lavede research, og Herlev-skolerne oplevede pludselig det

mirakel, at de fik prøveforestillinger gratis (et forhold, der for nogle skolars vedkommende betød, at de for første gang oplevede et børne- og ungdomsteater). Stort set var det vel også det eneste udbytte kommunen fik. Det er vel forresten heller ikke så ringe endda. Men stadig var det særdeles vanskeligt for os at indpasse os i det mønster, der kunne berettigg os til betegnelsen: egnsteater.

I Børneteatersammenslutningen har vi i mange år diskuteret, om det var en forudsætning for »for alvor« at kalde sig et egnsteater, at gruppens medlemmer bosatte sig i kommunen, og vi i Comedievognen havde den opfattelse, at det var det. Hvordan ellers involvere sig i stort og småt, som rører sig? Hvordan ellers komme til at præge gadebilledet, som kommunen forventer af os, uden at det bliver et 24-timers job med deraf følgende repressalier fra skuespillerforbundet? Ikke sandt, håbløst! Og hvem vil flytte børn og kat, blot fordi ens arbejdsplads har skrevet en tre-årig kontrakt. Nej vel!

Betænkeligheder eller ej, egnsteater er vi, og støreblinde er vi jo heller ikke. Vi kan jo godt se omkring os, hvordan kommunerne falder fra. Nedskæringer, you know, og så er al argumentation iøvrigt håbløs. Det gælder med andre ord om at bide sig fast, gøre sig uundværlig, og det kan vi kun ved at give de politikere, der støtter egnsteatertanken, gode argumenter på hånden, og det sker kun gennem målrettet og energisk »teaterarbejde« med de børn og unge, der

er i kommunen. Det er igennem dem, at de voksne skal opleve, at der er noget kreativt og livgivende at hente, når egnsteatret er i funktion. Og det sker ikke *kun* ved at vise færdige forestillinger frem. Det sker ikke *kun* ved at komme forbi en gang om året med en meningsfuld og selvfølgelig kvalitet-i-top forestilling. Det sker *også* ved tæt personlig kontakt med børn og unge. Det sker *også* ved at spille teater på ungerne egne præmisser, og så med den støtte, som det professionelle teater kan yde.

Og så gælder det efter vores mening om først og fremmest at spille vores teater for børn og unge og meget gerne med et tema, der også berører deres forældre. Så kan de voksne blive plejet i en ledig stund, ikke som en parentes, men i en bisætning.

Vi tror, at det er særdeles vigtigt at holde fast i, at et egnsteater først og sidst er for børn og unge.

Men nu er vi ved at lære det. Og så selv om vi ikke bor i kommunen. Det koster kræfter, men vi tror, at det er det værd.

Som gammel gruppe kan man måske nok føle, at man ind imellem mister jordforbindelsen med det publikum, man spiller for, og ind imellem har vi også så travlt med at producere teater, så vi ikke for alvor får energi til at beskæftige os med verden uden for teatret. Med et citat: »Udenfor står verden i flammer! — Gud, gør den det! Har du husket at slukke for gassen?«

Et egnsteater tvinges til at åbne for skodderne. Og før vi bliver jaget derud, må vi naturligvis selv samle

skovlen op:

Her skal ikke tales om de mange, mange prøveforestillinger, som kommunens institutioner nyder godt af (det løber vel op i for 80.000 kr. gratisforestillinger indtil nu, men det skulle vi jo ikke tale om), 7-8 foredrag/debatter om det at have egnsteater (det taler vi heller ikke om). Så er der den der feature med 6 skoler involveret og 300 børn, der dramatiserede i vores cirkustelt efter 14 dages forberedelse (OK, prisen for det kan vel slet ikke regnes ud — men det taler vi om). De mange kreative komme-hinanden-vedtilbud, som de fleste af skolerne i kommunen har nydt godt af (hovsa, det skulle vi jo slet ikke nævne). Så var der forresten de tre week-ends, som blev tilbudt kommunens pædagoger (de blev forresten aflyst pga. svigtende tilmelding — så det er uden interesse). Hvad så med instruering af to skolekomedier (det har taget to måneder, det er da noget, ikke?), eller hvad med den store 100 mands forestilling i maj, hvortil alle kommunens borgere er indbudt til at deltage (det er vel om ikke andet, så dog noget).

Får I så tid til at lave teater også?

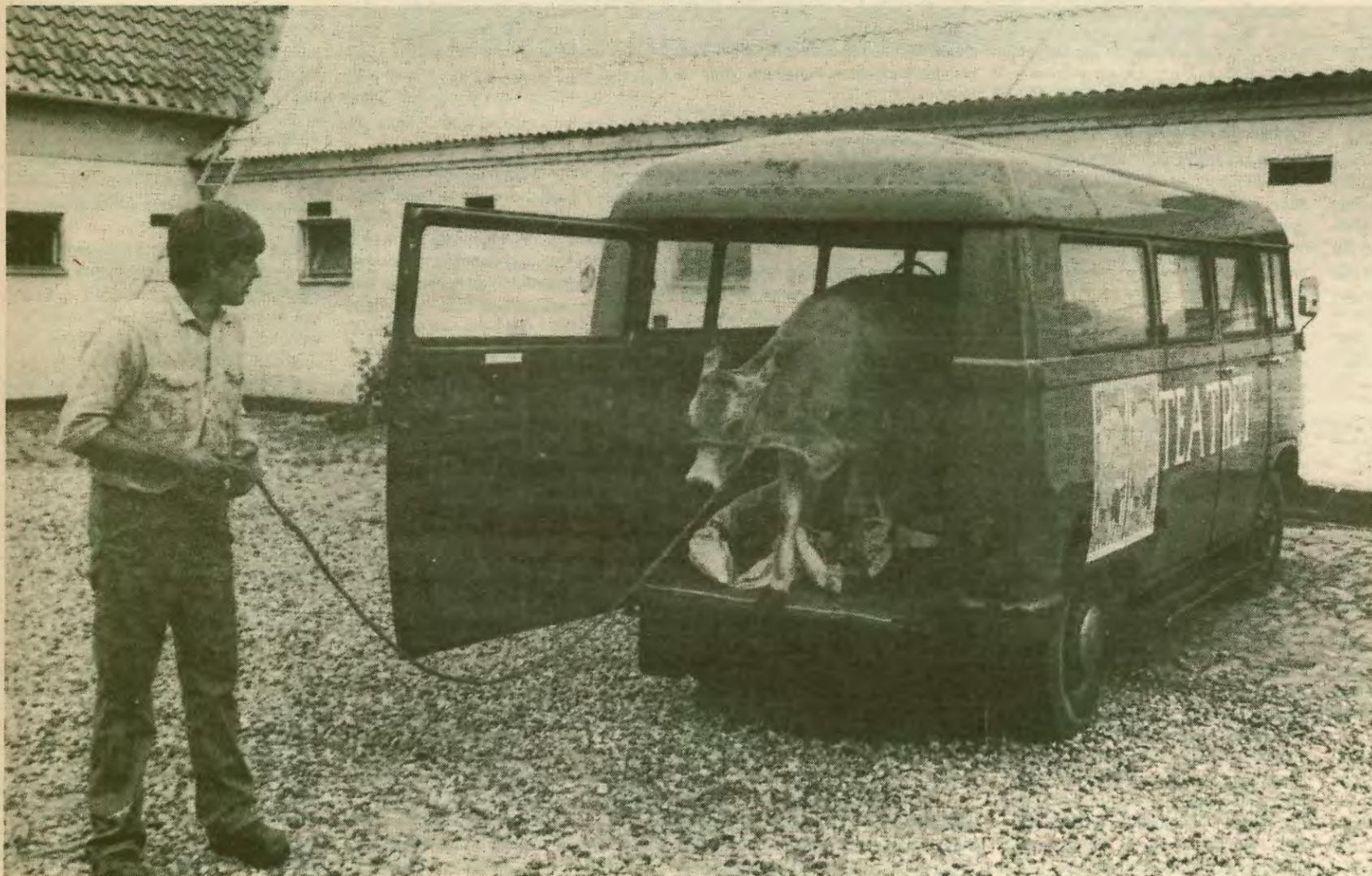
Ja da. I år laver vi jubilæumsforestillingen, *Alle Tiders Børn*. Fik jeg nævnt, at kommunens ældste pensionister frit kan overvære prøverne?

Ja, det fik du fortalt.

Fint, for det er da noget!

Så kan man undvære et egnsteater?

Ja, selvfølgelig kan man det, hvis man ikke ved, hvad man går glip af. Ellers ikke! □

*Ko-
med-
i-
vognen*

Er egnsteatret en død sild?

En vred amatør og en stadig-i-live teaterarbejder har ved Børneteateravisens mellemkomst sat hinanden stævne for at få taget hul på de irritationer, der drypper i hælene på Dueslaget, der nu må forlade Birkerød. Kaj Nissen, forfatter og nu i styrelsen for Dueslaget. Terkel Spangsbo, kredsformand for teateramatører, København kommune og amt. Flemming Nordenhof er mellemlægspapir og interviewer.

— Da teaterloven blev til, blev der talt meget om lokal forankring, nødvendigheden af at kende sit publikum, at teatret skulle være inspirator mv.

Terkel: »De ting der er jo ikke grebet ud af den blå luft. Nogen har jo bildt lovskriverne ind, at de ting var mulige, og at det var nogle af de ting, man ville slå på, hvis man fik gode og rimelige forhold at arbejde under. Det er jo ikke noget, man har fundet ud af i en mørk kælder.«

— Helt kontant og konkret, mener du så som bruger/iagttagere af i dette tilfælde Dueslaget, at Dueslaget har svigtet sin opgave?

Terkel: »Hvis der skal svares uhyre kort, så bliver svaret JA.«

— Har I svigtet, Kaj?

Kaj: »Ja, men det har også noget at gøre med forudsætningerne for egnsteaterloven. Forudsætningen var, at der pludselig skulle nogle teatre ud under kommunernes paraply, og det kom vist ret brat, for nu skulle der decentraliseres.«

Forudsætningen for at noget sådant skal kunne fungere er, at der er et teater, der er i arbejde på den egn, og som har bygget sig selv op på den egn.

Nogle tilflyttere forsøger be hjertet at blive en del af egnen, at grave sig ned i fundamentet for snarest muligt at finde fodfæste. Det skete ikke for Dueslagets vedkommende.«

Var Dueslaget naivt?

— Var det naivt at tage fra Vadehavet til middelstandsbirkerød?

Kaj: »Det er i hvert fald naivt ikke at tage højde for, at det er en helt anden verden at ryge ind i. Og Dueslaget tog ikke konsekvensen af, at man skulle være egnsteater det sted. Man skulle have startet med egnsspillet. Helt oplagt.«

— Kan man sige, at det er Dueslagets egen skyld, at teatret nu har fået silkesnoren i Birkerød?

Terkel: »Ja, man kan vel sige, at Dueslaget har været dobbelt naiv, for netop Dueslaget har jo et erfaringsgrundlag, der strækker sig over Team til Dueslaget i Ribe, hvor man begge steder i høj grad involverede den lokale egn.«

Skal vi bruge hinanden?

— Set ud fra et snævert amatørteatersynspunkt er det så ikke nok, at man kan gå hen og se en færdig, professionel forestilling og på den måde gøre brug af egnsteatret. På samme måde som I vil anvender Det Kongelige Teater som inspirator.

Terkel: »Vore forventninger til netop gruppeteatret er anderledes. Og derfor er den »indirekte« inspiration ikke nok. Men også det er en meget stor inspiration. Fornylelsen til dansk dramatik er, måske lidt flot sagt, kommet, fordi gruppeteatrene har eksperimenteret. Lad mig kort nævne festivalen i Silkeborg, som gav et hold dramaledere inspiration til at løse alle de teatraliske knuder, vi havde gået og jokket i i 6 måneder. Men derfra til at være nok er der et langt stykke vej.«

Det er groft at bruge ordet forrædder, men enormt mange i gruppeteatrene har så dybe rødder i amatørteatret, at vi på en eller anden måde føler os forrådt og ladt i stikken. Nu kan man pludselig klare sig selv via lidt bedre bevillinger, og os, der er tilbage, sopper så stadig rundt i tåbelige forfattere, dårligt repertoire og en (groft sagt) elendig skuespillerskare. De gode

er smuttet, og rødderne bliver så hurtigt som muligt revet over.

Dér savner vi virkelig en mere kontinuerlig kontakt med teatereksperimenterende mennesker.«

— Men er I interesserede i det? Opsøger I teatrene, eller læner I jer tilbage i stolen og siger, at nu må teatrene komme til os, og hvis ikke de kommer, så er de forræddere?

Terkel: »Det er selvfølgelig rigtigt, at amatørerne bliver hurtigt trætte, læner sig tilbage og siger, så kan det også være lige meget. Vi satser heller ikke så meget på vores hobby, som man kunne ønske sig.«

— Er de professionelle dovne? Gider de ikke kontakte, fordi det alligevel bliver for stor en bid? Tænk nu, hvis de kom rendende hele tiden!

Kaj: »Det har jeg svært ved at svare generelt på. Men jeg har en fornemmelse af, at mange af dem gør for lidt ud af at skabe sig en basis, der hvor de er, og den basis må nødvendigvis være bred både mht. stof og mht. dem, man snævert samarbejder med. Jeg tror, at man kunne få meget mere ud af hinanden. Men det kræver også, at man har det overskud, den frihed i sine visioner, til at kunne gå ud og sige, »Nå venner, vil I være med, fordi det bliver besværligere af det, og det bliver dødhamrende indviklet.«

Så er det jo også skønt, når det lykkes. Og dér ser jeg da en vej frem i de store samarbejdsprojekter.«

Pionerånd eller 40 timer om ugen?

— Men er det her nu ikke den store hellige bagklogskab? Det er vel ikke sådan, at egnsspillet i Birkerød blev til, fordi løbet var kørt. Kan man insinuere, at Rottefængerens ikke var blevet til, hvis Birkerød havde forlænget kontrakten?

Kaj: »For at svare på det kommer vi alligevel til at berøre kommunens rolle i den forbindelse. Hele sidste år bestilte ingen kommunale insti-

tutioner forestillinger hos Dueslaget. Ved tilflytningen til kommunen blev teatret lovet en scene til stationære forestillinger. Det løfte har kommunen kynisk set bort fra. Og så kan man vel sige, at det for Dueslaget var et sidste forsøg på at fortælle egnens beboere, hvad de gik glip af ved at smide teatret ud. Også her var kommunen dybt skeptisk og på ingen måde bakkede de initiativet op. Dueslaget lavede det alligevel!«

Terkel: »Man kan ikke klare sig alene, uanset hvor man er.«

Dueslaget var jo fabelagtig berømt og et af dem med topkvalitet, da de kom til Birkerød, og det kan godt virke som om man har sagt: »Vi er bare gode, og så skal vi nok klare os alene, og så her, når løbet alligevel er kørt, så må vi hitte på noget.«

Kaj: »Der ligger også nogle erfaringer i baglandet, både med Bagårdteatret, Rimfaxe og Fair Play, at uanset hvor meget de knoklede med den egn, hvor meget de kaster sig ud i arbejdet med folk i den by, så vil de bevilgende ikke have dem alligevel. Så man kunne jo fristes til at sige, at det så kan være ligemeget.«

— Men skal Dueslaget så ikke blive i Birkerød, med eller uden tilskud fra kommunen?

Terkel: »Jeg tror virkelig, at med den folkelige opbakning, der har været omkring egnsspillet, er der skabt en grobund for en fortsættelse. Blandt de medvirkende og også blandt de mange, der så Dueslagets præstation, er der folk fra institutioner og andre sammenhænge, der kunne finde på at købe forestillinger, og så køber man sandsynligvis hos dem, man kender, og dem man ved er gode nok. I en by som Birkerød er der sandelig også brug for at nogen bliver der. Jeg håber ikke, at man bliver der så længe, at man dør af sult.«

Men gruppeteatrene skal blive der, hvor de er, og så gøre sig gældende dér, hvor de er og tage arbej-

de ind.

Og så må man vel erkende, at det at arbejde med teater ikke er et 40-timers job. Som amatør er det mærkeligt at opleve, at vi skal lægge vores kunst oven i en fuld arbejdsuge, mens vi hos jer oplever, at kunst er noget, man udøver inden for almindelig arbejdstid. Pionerånden er ved at være væk.«

Kaj: »Jeg mener heller ikke, at man kan holde sit arbejde inden for 40 timer.«

Terkel: »Min erfaring om det er nu ellers, at hvis man gerne vil have et gruppeteater til at involvere sig i et eller andet, der ligger uden for den slagne landevej, så siger de: »Jamen, vi skal da også have fri engang imellem.« Og så sammenligner de netop sig selv med det øvrige arbejdsmarked og hævder retten til 40 timer. Men det er vel også noget med, at de som vælger at arbejde med teatret, for dem bør det være en livsform mere end det er et arbejde.«

Kaj: »Den åbning mellem amatørerne og de professionelle må sørme også komme fra amatørerne, som må komme med et behov for nogle præcise ting, f.eks. at få fortalt en bestemt historie eller få hjælp til nogle ting, som kan hentes ud af teatret.«

Et nyt afsæt?

— Kunne en genvej til åbning mellem teater og egn ikke være i mindre målestok end de kæmpemæssige projekter med over 100 medvirkende og to års produktionstid. Er egnsteatrenes ambitioner om egnsspil ikke så store, at mange teatre på forhånd giver op. Er det en alt eller-intet ambition?

Terkel: »Inden for amatørteatret mangler vi i utrolig grad gode instruktører, og det kunne være spændende, hvis der var nogle egnsteatre, der havde noget, de gerne ville have afprøvet og at det kom som et tilbud til amatørerne. Vi har de første 10 grupper, der ville kaste sig vildt over sådan en person. Vi

har naturligvis også selv nogle krav i et samarbejde med professionelle. F.eks. kan jeg jo ikke lide modellen, der hedder: »Nu skal vi spille Jeppe på Bjerget, så spiller de gode Jeppe og vi andre kan så spille bjerget.«

Kaj: »Med hensyn til de store projekter, så har det da givet været fascinationen over at få lov til at lave de store ting, og den er stadigvæk levende. Hvor får man ellers lov til at operere med store folkemængder uden at det bliver kolossalt dyrt.

Normalt arbejder vi jo med 3-4 mennesker, der skal spille 20 roller, og pludselig har du så 70 mennesker, og det er ikke bare en oplevelse for forfatteren, men også for skuespilleren. Det er en fascination, selv om vi heller ikke skal glemme de mindre indsatser. De har ikke den store reklamemæssige effekt, men de har en anden effekt, som måske til syvende og sidst i det lange løb gør, at man oparbejder et kendskab til den gruppe børn/voksne, og folkene ude omkring omvendt lærer teatret at kende, så de gensidigt kan trække på det kendskab. Der er meget at hente.«

Terkel: »Vi ved fra vores daglige arbejde, at der er et kolossalt behov for dramaforløb eller det, der ligner. Og det har vi vanskeligt ved at honorere, da de fleste af os arbejder i dagtimerne. Vi prøver at dække det med vores konsulenter, men det forslår ikke. Så her har vi en helt naturlig opgave, der ligger og venter.«

Kaj: »Jeg mener, at mange gruppeteatre trænger til en transfusion af entusiasme på nuværende tidspunkt efter alle de knokleår, så der er en træthed, der er ved at sætte ind hos mange mennesker, fordi det er svært igennem 10 år at holde den oppe, når man skal slås med så meget lort, som de har skullet slås med.

Entusiasme og relevans er meget vigtig i teatermæssig sammenhæng.

Vi er nok dér med mange, at der nu skal findes et nyt afsæt, fordi alt det udenoms i betydningen penge og administration, har slidt og alt det slid har foreløbig ført ind i en meget snæver gyde, som er svær at se sig ud af. Det strammer til, og så er det vanskeligt på 10. år at sige: Hopla! nu går vi ud og laver teater.«

Lidt plettet i skællene — og dog ....

— Her til sidst kan vi vel resumere op. Vi ved, der er en masse besværligheder, dårlige produktionsforhold, der er store underskud, som ingen vil hjælpe teatrene med og vice versa. Og så er der en masse forventninger fra amatørkredse og andre, der kun sporadisk bliver opfyldt. Er den tanke, at en halv snes mennesker skal kunne præge/beskæftige eksempelvis en kommune med 37.000 indbyggere ikke helt absurd? Med andre ord, er egnsteater-tanken en død sild?

Terkel: »Silden har det i hvert fald ikke godt. Men på en eller anden måde bør en egn præges af teater, og så er det vel ikke så tosset en metode, som man har fundet på indtil nu. Metoden kan selvfølgelig forbedres. Østersøens smudsige vande bliver også udskiftet ind imellem, og så får silden det bedre. Men som det er nu, er silden lidt plettet i skællene.«

Kaj: »Jeg mener slet ikke, det er en død sild. Men man skal ikke have ambitioner om at præge 37.000 mennesker. Et egnsteater skal være med til at præge det kulturelle miljø i byen, skal være med til at formulere nogle fælles erfaringer, som er i en by, skal være med til at sætte nogle spørgsmålstejn ved, hvordan byen fungerer, og påpege, hvor styrken er i byen. Egnsteatret skal bruge megen energi på virkelig at satse på byen.« □

Morgensang

Kom da, morgen, nyfødt og rød
med duft af nybagte hvedebrød
spred dit lys imellem løv
tænd da det trætte nattetøv
blæs nu, morgen, din trompet
velsign det under der her er sket.

Udfold sjæl, dit friske blad
og tag i dug dit morgenbad
mærk at solen tørrer din kind
breder din favn mod døgnets vind
løft nu sjæl, din grønne krop
bered dig nu på at blomstre op.

Rejs dig skabning, kom op at stå
også idag er der ting at nå
stræk din vilje, ræk mig din hånd
knyt et af morgensolens bånd
rejs dig, skabning, nyfødt rød
opspring af dagens moderskød.

Sangen om lykken

Der var engang
vi drømte om lykke
vi lød en sang
om tider så trygge.

Der var engang
hvor vi fandt det nok
at synge en sang
og drømme i flok.

Vi drømte om en gylden tid
velsignet var vore hænder flid
vor møje et forskud på morgendagen
en sølvment slagen for al vor jagen.
Da skulle vi sadle den hurtigste hest
Da kunne vi stille det an til fest
Da ville der være stor rigdom til rest
og hver skulle gøre som hver syntes bedst.

Vi øjned' en banke fjernt herfra
vi skulle dens top i eje ta
græsset var grønt på dens strålende flanker
ud mod himlen gik alles tanker.

Der var engang
vi drømte om lykke
vi lød en sang
om tider så trygge.

Der var engang
hvor vi fandt det nok
at synge en sang
og drømme i flok.

(Sange fra Dueslagets forestilling »Røttfængerens — et eventyrligt spil i Birkerød«)

Børneteaterfestival 1983

Skuespiller, instruktør og dramaturg Gerd Schottländer:

Naturligvis har dansk børneteater en fremtid, men tiderne bliver jo sværere økonomisk set. Vi frygter en kraftig sanering af de professionelle grupper, og tilskudsmæssigt bliver der ikke plads til nye teatre. Men der er en forbløffende aktivitet alligevel, hvad du bl.a. kan se her på festivalen. Dette, at vi nu gennemfører den 11. børneteaterfestival af disse dimensioner, viser, at der er et stort behov for børneteater. Desværre tilsvares dette iøjnefaldende behov ikke af stigende aktivitet på vores største arbejdsplads, skolerne. Hvor vi tidligere oplevede, at der på mange skoler blev spillet én forestilling pr. barn pr. år, ja mange steder 2 — så oplever vi nu, at skolerne på grund af pengeknaphed kun arrangerer måske én forestilling pr. barn hvert andet eller hvert tredje år.

Vi mærker også, at lærernes mod på at eksperimentere er mindre end før. Nu vil de se et stykke, før de køber det. De vil sikre sig, at det er kvalitet. Og det synes jeg ikke er

nogen skade til. Tværtimod — det er en ansporing til at gøre tingene endnu bedre.

Jeg skal ikke gøre mig til dommer over, om kvaliteten generelt set er bedre end før. Men jeg vil sige, at vi som teaterfolk hele tiden må være bevidste om, at vi er nødt til at eksperimentere med mediet. Det nytter os ikke noget at satse på det sikre og salgbare, fordi tiderne er blevet »smallere«. Vi er nødt til at gå til det yderste af vore egne grænser, og ind imellem at overskride dem. Jeg taler ikke om at eksperimentere for eksperimenterens skyld. Jeg taler om, at det er vores opgave at lave så godt teater som muligt, på et så højt kunstnerisk plan som muligt.

Man kunne frygte, at tidernes ugunst skærpede konkurrencen mellem teatergrupperne på en uheldig måde. Men lykkeligvis oplever jeg, at der er en enorm god stemning teatergrupperne imellem og en stor interesse for hinanden. Jeg oplever, at de forskellige grupper udvikler bedre salgsteknikker end før, men jeg oplever også, at det smitter, at vi inspireres af hinandens påfund og kreativitet på det område. Jeg oplever også, at teatergrupperne bliver deres ideologiske ståsteder mere bevidst, og at vi kan kritisere hinanden på en langt mere givende og inspirerende måde end før. Også dette giver mig megen tiltro til børneteaterets fremtid.

Skuespiller, dramatiker og instruktør Hans Bay:

Ja, jeg er skam ikke nervøs for dansk børneteater. Hvis ellers jeg kan slippe for at snakke økonomi, for der er jeg temmelig nervøs.

Jeg synes, at der hele tiden sker en kunstnerisk udvikling hos mange børneteatre, og indimellem findes stadig pionerånden. Det er jo to

vigtige punkter, hvor børneteateret adskiller sig fra det etablerede teater.

Den kunstneriske udvikling ses f.eks. i det forhold, at der laves større og større forestillinger. Man har lyst til og brug for at prøve sig selv af i større og andre rum end de traditionelle for børneteateret. Og det er naturligvis en vigtig udfordring for gruppen og for den enkelte.

Jeg fortsætter selv med mit enmandsteater — trods det, at jeg ingen økonomisk støtte får overhovedet. Jeg oplever det som en udfordring.

Og så har jeg den glæde, at jeg kan få megen hjælp hos mine kolleger rundt omkring — og at jeg også kan hjælpe dem. Her tænker jeg også på den praktiske hjælp det er at kunne låne rekvisitter og udstyr, sågar også af etablerede teatre som Århus Teater og Odense Teater. Det er klart, at det ofte er surt altid at skulle lave billigt teater. Det kan være meget trættende. Men samtidig en inspiration.

Ove Kirketerp, udsendt som observatør af TEF, Teatrenes Embedsmands- og Funktionærforening:

Børneteateret har da helt klart en fremtid.

Men de økonomisk strammere tider, vi er vidne til i denne tid, kom-

mer til at koste nogle teatergrupper deres eksistens — hvilke det bliver, er umuligt at vide — og derved skabes der et nyt proletariat: teatergrupper, der må fægte sig frem kun ved hjælp af egne indtægter. Om der så ud af det sure slid, de må yde, kommer noget nyt, vil tiden vise — men det har vi jo set før.

Heldigvis ser vi da stadig en udvikling hos »de gamle« teatergrupper, de er ikke gået i stå, de har endnu nytænkning og kreativitet i behold — ellers så det nok også sort ud for dansk børneteater.

Jeg synes også det er en god ting, at vi har oplevet det nys overstående seminar* som noget meget givende og konstruktivt. Der er tilsyneladende ingen illoyalitet teatrene imellem. Man kan kritisere hinanden og hjælpe hinanden, også på det rent praktiske plan.

Jeg vil godt lige sige noget om den struktur, som myndighederne har trukket ned over hovederne på teatrene, og som bl.a. giver sig udslag i et hastigt voksende omsiggribende bureaukrati. Der må bruges så forfærdelig meget tid på at opfylde myndighedernes krav om dit og dat, at den tid, der er til at lave og udvikle teateret bliver mindre og mindre. Det oplever jeg som dårligt for dansk børneteater. Myndighe-

derne begrænser ikke teatrene ideologisk, men f.eks. trækker deres krav om så og så stor en egendækning (= indtægt fra salg af forestillinger — JN) meget nemt teatrene over i den grøft, hvor man mere tænker på, hvordan en forestilling skal være, for at den kan sælges, end på at udvikle teateret.

(*I forbindelse med den årlige børneteaterfestival afholdt et internt seminar for medlemmer af Børneteatersammenslutningen).

Instruktør, dramaturg og dramalærer Helge Reistad, Oslo:

Det er en fantastisk oplevelse at besøge en dansk børneteaterfestival. Jeg har været til festival flere gange, men hver gang synes jeg, den er større og festligere end den forrige. Jeg ser masser af liv, der er masser af publikum og en meget høj grad af organisation. Jeg ser en mangfoldighed uden lige. Jeg kan naturligvis ikke lade være med at sammenligne dansk og norsk økonomi inden for børneteaterområdet — og igen må jeg konstatere, at vi i Norge halter langt, langt bagefter.

Fotograf Jan Rüz:

Jeg ser tre iøjnefaldende ting her på festivalen: For det første en tendens mod tegneseriefortællingen. Som skyldes to ting: En omsiggribende brug af teknik, som gør grupperne i stand til at lave lys- og lydskift som på film — hvilket gør, at stykket, fabeln, fortællingen deles op i sekvenser — korte eller lange — som på film: én scene — klip — ny scene — klip, osv. Og dette, at en teaterforestilling tenderer mod at ligne en film — uvillet sandsynligvis — gør, at kommunikationen med publikum vanskeliggøres.

Jeg får som publikummer en oplevelse af at overvære — overvære i modsætning til at deltage, blive

rørt — at overvære en teaterforestilling, ligesom jeg oplever en film: på afstand. Dette har ikke noget at gøre med oplevelsens styrke, men med oplevelsens intensitet og medlevnen. At man så i nogle forestillinger også rent fysisk ser en afstand mellem spilleplads og publikum, gør sit til, at kommunikationen mellem spillere og publikum vanskeliggøres.

Skuespiller og musiker Leon Mehlsen:

Børneteaterets fremtid?

Ja, jeg vil gerne først sige, at hver eneste gang vi har en borgerlig regering, bliver der skåret ned på sociale og kulturelle udgifter. Det er nemme steder at spare, fordi der i virkeligheden er tale om små beløb. Så det er klart for enhver, at også børneteateret går hårdere tider i møde. Vores vigtigste aftagere, skolevæsenet og bibliotekerne bliver nødt til at skære ned på forestillingskontoen — for nylig så jeg i Bibliotekarbladet en undersøgelse over 18 tilfældigt udvalgte biblioteker, som viste, at kun en trediedel bibeholdt niveauet for udgifter til børneteater, en trediedel havde skåret væsentligt ned og den sidste trediedel havde måttet skære børneteaterkontoen helt væk.

Når aftagerne skærer ned, forsvinder allerede en del af teatergruppernes eksistensgrundlag. Og selv om den offentlige støtte har været stigende, sluges stigningen jo af forøgede udgifter og lønninger. Som altid går det i sidste ende ud over børnene, hvilket også er en del af den borgerlige politik.

Vi fik nogle rødder skåret over, da vi solgte os til kommuner og amter. Decentraliseringsstanken har været ødelæggende for dansk børneteater. Når staten så tilmed pålægger kommunerne at spare, vil også kommunalpolitikere spare først og fremmest på de kulturelle udgifter.

Hvis vi stadig vil lave alternativt teater, tror jeg, vi må gå tilbage til, hvad vi lavede før den kommunale tilknytning, og holde fast i det, der dengang var vigtigt for os. Det er f.eks. fantastisk vigtigt, at vi holder fast i den kollektive styringsform. Vi er jo en masse kreative mennesker, der skal kunne turde stå op og sige, hvad vi mener, men

det er vigtigt, at vi arbejder fælles med det på alle fronter.

Jeg tror også, vi skal holde op med at lave udstyrsstykker, for vi skal jo ikke konkurrere med de etablerede teatre. Der er kun en fremtid for børneteateret, hvis vi fastholder det oprindelige publikum. Vi skal erindre hinanden om, at det ikke er nok at have de rigtige meninger, men at vi hele tiden skal finde balancen mellem form og indhold foruden det selvfølgelig: at teater er underholdning.

Jeg mener, vi kan og skal medvirke til at fastholde og udvikle kulturen. Uden at ville genoplive 60'erne var det en tid, hvor vi kunne tillade os en del ting. Jeg mener, at noget af det vigtigste i den bevægelse, som skabte børneteaterne, var lysten til at kommunikere, til at overspringe kløften mellem teateret og publikum. Forcen ved børneteateret er, at vi kan overskride den kløft. Det er levende mennesker, vi spiller for, vi skal som teaterfolk bruge vores sinds tanker til at røre ved andre mennesker — dét, tror jeg, er vigtigt.

Administrator Claus Oppermann:

Jo, jeg mener skam, der er en stor fremtid for dansk børneteater. Jeg synes, at mange grupper er blevet dygtigere, jeg ser en stadig højere grad af professionalismisme.

Men fremtiden afhænger da meget af det indholdsmæssige i forestillingerne. Jeg ser desværre en overvægt på udviklingen af formen, og at det indholdsmæssige er trådt i baggrunden — det er synd, for indholdet er kolossalt vigtigt netop i denne tid, hvor udfordringerne er så store: spørgsmål vedrørende den økonomiske krise, spørgsmål vedrørende krig og fred for at nævne de væsentligste. Vi skal holde fast ved, at vi har noget at sige, og vi skal sige det. Hvis vi ikke fastholder det, vil farven gå af, og så kan vi ligeså godt slå os sammen med de etablerede teatre.

Mit indtryk er en begyndende genopvågning, en revaluering af ideerne om, hvorfor vi laver teater. Men også en frustration over, hvordan vi skal få sagt det, vi vil. Vi er alle blevet forsigtigere, men det behøver ikke at afskære os fra at sige det, vi vil. Vi er nødt til at stikke fingeren i jorden, men samtidig må vi sørge for, at vi bliver forstået. Usikkerheden over for bevillingerne er vel ikke netop inspirerende, men den kan godt medføre, at man bliver mere modig og siger: så kan det også være lige meget, lad os gøre det, vi er her for!

Kunstens funktion er jo enormt vigtig for vores kulturliv, for vores idealer som mennesker. Vi har den opgave som kulturarbejdere at pejle vores livsidealer i den rigtige retning. Jo mere forudvendte teknik og underholdning, der vinder frem, jo vigtigere er det, at vi fortsætter med at fastholde livsidealerne. JN

Teatret tilbage til børnehaverne

Teatrene beklager tendensen til, at småbørnsforestillinger i stigende grad spilles uden for børnenes eget miljø — og indfører rabat på forestillinger spillet i børnehaverne.

Af Magnus Brandstrup

I DE senere år har børneteatrene mærket en tendens til, at børnene samles på centrale spillesteder ved småbørnsforestillinger.

Derfor har teatrene i Børneteatersammenslutningen vedtaget en rabat på småbørnsforestillinger, der bliver spillet i børnehaverne. Rabatten er på 10 procent.

En af fortalere for indførelse af rabatten er Ray Nusselein fra Paraplyteatret. Han fortæller, at der efterhånden er mange steder, hvor kommunen køber 5-6 forestillinger på en gang og bestiller dem til at spille centralt — ofte på biblioteket.

— Det er en uheldig udvikling, siger han, for så forsvinder en af de bærende ideer med børneteateret. Næmlig at det er opsøgende og skal foregå i børnenes eget miljø.

— Børnene skal opleve, at teaterbesøget er mere end forestillingen alene. Det er også oplevelsen før og efter forestillingen, hvor børnene oplever skuespillerne som almindelige mennesker, som de kan hjælpe med at bære kulisser og rekvisitter før og efter forestillingen.

Ray Nusselein gør også opmærksom på, at en gennemgang af teatrenes småbørnsforestillinger viser, at langt over halvdelen rent teknisk kan spilles i enhver børnehave.

— På de centrale steder, fortæller han, får vi sjældent snakket med pædagogerne og børnene, og det er dårligt for en rimelig bearbejdelse af teateroplevelsen.

I den sammenhæng fremhæver Ray en negativ tendens til, at pædagogerne tager til det centrale spillested af flere gange med mindre grupper af børn. Det hindrer den fælles oplevelse for hele børnehaven.

Den fælles oplevelse er vigtig

Det er vanskeligt endnu at vurdere, om rabatornningen virker efter hensigten. Nogle forespørgsler til institutioner rundt i landet viser, at kun få er opmærksom på den nye rabat.

Men på den anden side er rabatten for lille til at kunne få nogen effekt, mener bl.a. Birgit Hejl fra Børnehaven Røde Banke i Erritsø ved Fredericia.

Hun foretrækker, at teaterforestillingerne opføres i børnehaven, således at alle børnene kan få en oplevelse sammen. I hendes børnehave lyder budgettet til børneteater, udflugter, transport med meget mere på 5.000 kroner om året. Så det bliver kun til et enkelt teaterbesøg om året, hvor forældrene iøvrigt betaler halvdelen.

Herudover ser børnene en forestilling om året på børnebiblioteket, hvor kommunen giver en forestilling pr. barn pr. år.

— Her ville jeg helt sikkert foretrække, at kommunen i stedet gav os penge til teaterkøb, også selv om det måske betød færre forestillinger, siger Birgit Hejl og fortsætter:

— Det ville give børnene en bedre oplevelse, og på biblioteket kan vi jo heller ikke selv vælge, hvad de skal se.

Grupperne stiller for store krav

Ideen er god, men det er stadig for dyrt for den enkelte børnehave. Det er stadig meget få børnehaver, der kan klare alene at købe en forestilling.

Således lyder kommentaren fra Kirsten Kirstein fra Pædagogisk Center i Gentofte til ideen bag børnehaverabatten.

Centret formidler årligt ca. 40 småbørnsforestillinger til børnehaver i Gentofte kommune.

Kirsten Kirstein har endvidere den erfaring, at kun få grupper ønsker at spille i børnehaverne, fordi der mangler faciliteter.

— Hvis grupperne vil spille i børnehaverne, må de slække på deres tekniske krav, fastslår hun.

Under ti af de forestillinger, Pædagogisk Center formidler, spilles i børnehaverne.

— Men, siger Kirsten Kirstein, det sker, hvor det kan lade sig gøre, og når institutionerne selv vil.

— Når der spilles i en børnehave, er det iøvrigt almindeligt, at børn fra andre børnehaver kommer hertil. Og i de tilfælde er det vel ikke rimeligt at benytte sig af rabatornninger, siger hun, og peger iøvrigt på det samme, som Ray Nusselein finder uheldigt, nemlig at pædago-

gerne i børnehaverne tager afsted til teaterforestillingerne med mindre grupper børn.

Initiativ, der fremmer den uheldige tendens

Helt imod ideerne bag rabatornningen er et system, der kører i Københavns kommune. Her har 3. afdeling — hvorunder børnehaverne hører — siden 1979 givet børnebibliotekerne hver 2.000 kroner årligt til børneteater. Pengene gives med den klausul, at mindst halvdelen af publikum inviteres fra børneinstitutionerne.

Det resulterer i nogle tilfælde i groteske situationer, hvor et bibliotek har en forestilling en enkelt dag, og alle publikummer er børn fra en enkelt børnehave. I de tilfælde kunne forestillingen lige så godt — og med større udbytte — finde sted på den pågældende institution.

Annette Ingermann fra Vesterbro Børnebibliotek er ikke sikker på, om børnehaverne har nogen særlig glæde af ordningen, men for biblioteket er det positivt, at man på denne måde har en aktivitet, man ellers ikke ville have penge til.

Behovet blandt bibliotekets lånerne for at se teater er nemlig stort. Så stort, at det ville skabe problemer, hvis biblioteket annoncerede med forestillingerne — eller blot satte en plakat op.

I forhold til institutionerne er ordningen endvidere problematisk på den måde, at biblioteket betjener 30 institutioner med en årlig forestilling. Hvert år får man en liste fra 3. afdeling over seks, som står for tur til at blive inviteret. Og biblioteket kan ikke engang tilbyde pladser til alle fra en enkelt institution. Så i bedste fald indebærer initiativet fra 3. afdeling, at børnene kan se en forestilling på biblioteket hver 30. år.

Fra Frederiksholm Børnebibliotek fortæller Regitze Møller, at teaterforestillingerne er med til at præsentere biblioteket som et kulturelt sted. Det gør stedet lidt mere levende, siger hun.

Ingen kritik af ordningen

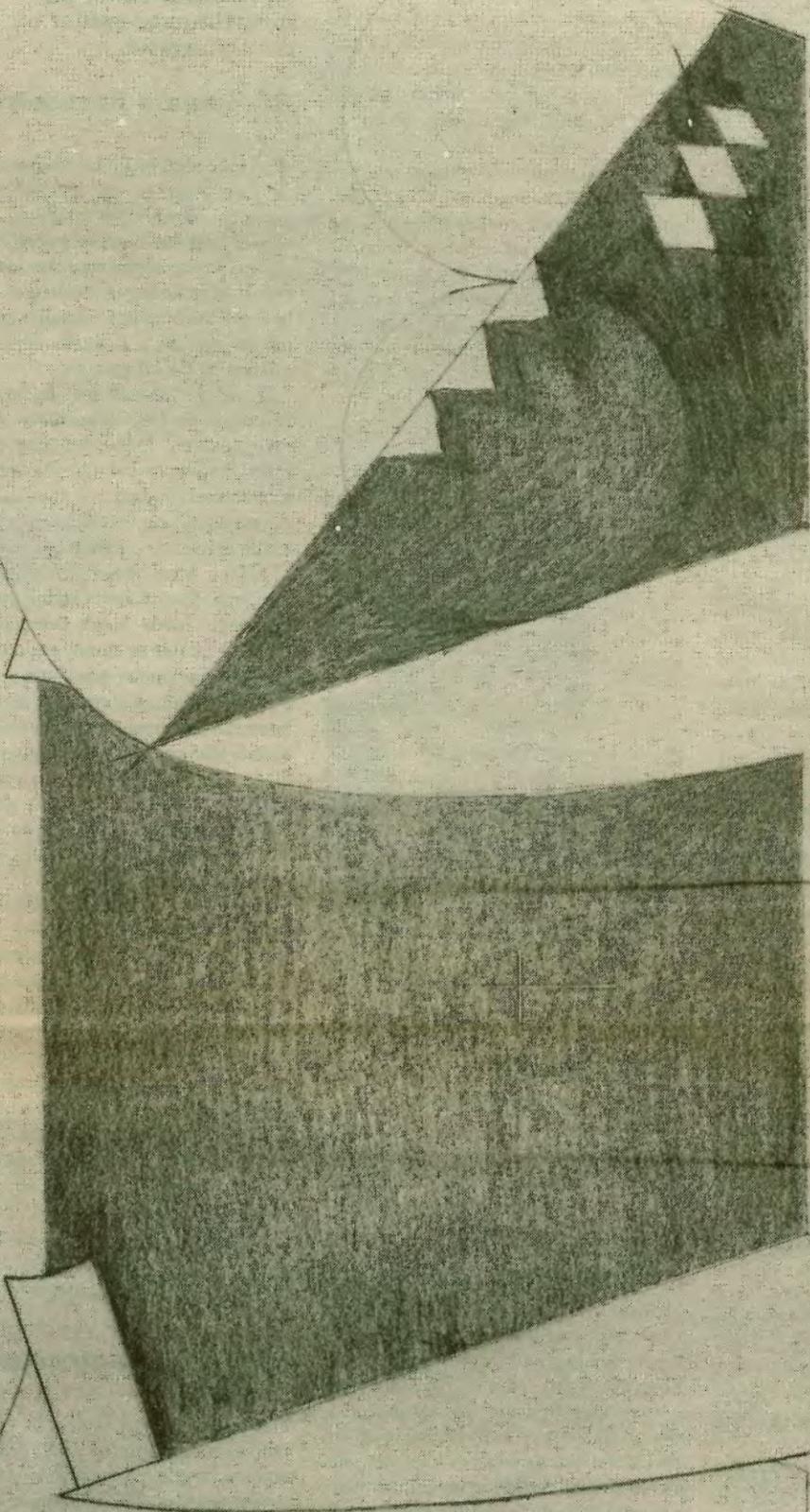
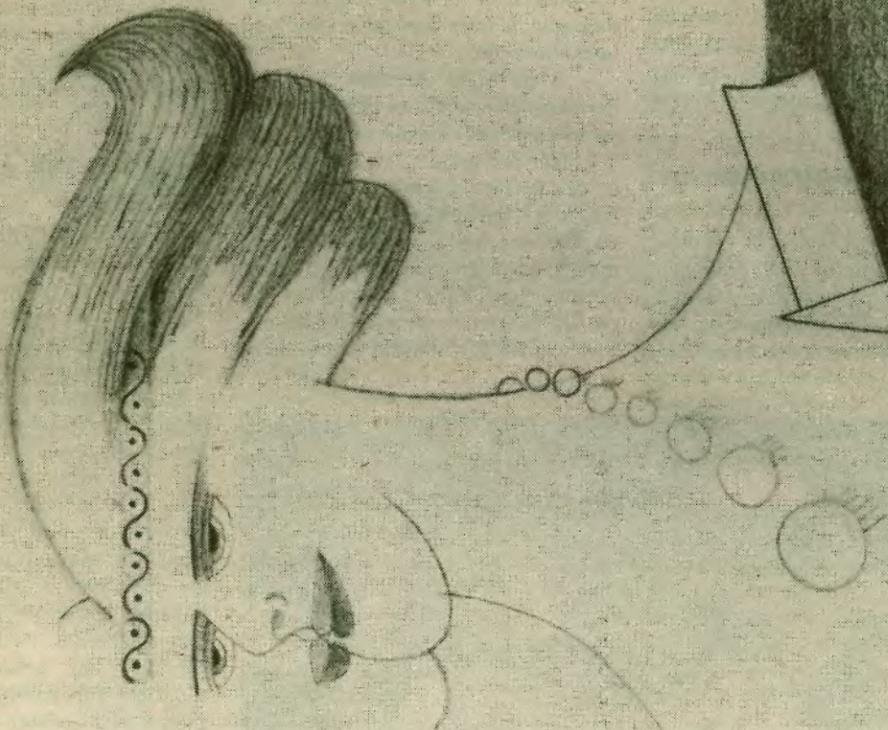
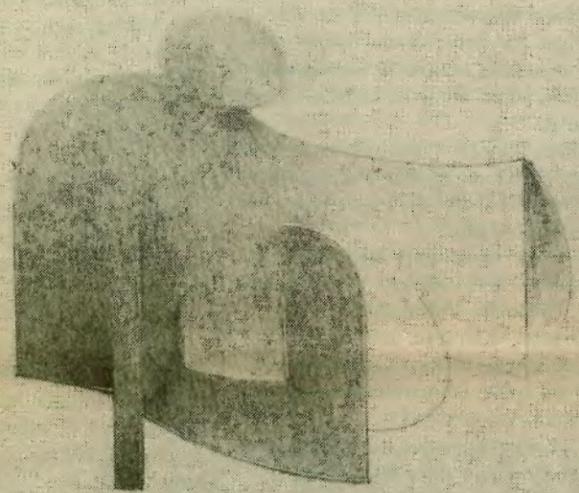
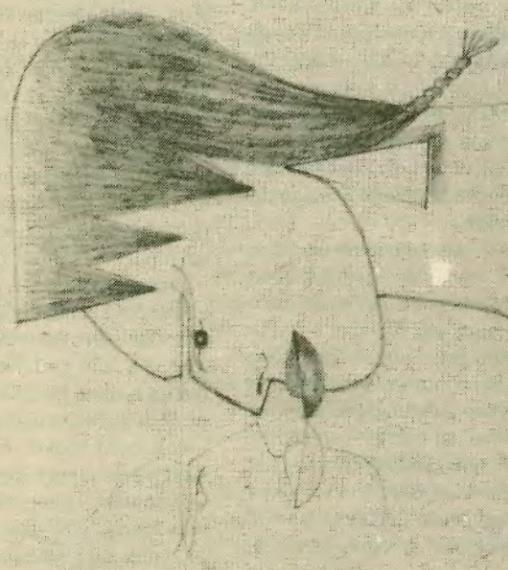
Ledende børnebibliotekar i Københavns kommune, Molly Hansen, fortæller, at ordningen opstod i forbindelse med børneåret, hvor man bl.a. efterlyste initiativer på tværs af forvaltningsområderne.

Det medførte bl.a. en udbygning af børnebibliotekernes betjening af institutionerne med bøger og som nævnt ordningen med børneteater-tilbud, hvor intentionen var at give børnene en fællesoplevelse — for 36.000 kroner om året.

— Fordelen er, siger hun, at institutionerne slipper for hele forberedelsesarbejdet. Bibliotekerne er glade for det og har udtrykt ønske om flere forestillinger. Og jeg har ikke hørt nogen kritik af ordningen fra institutionernes side.

— Institutionerne har efterhånden vanskeligt ved at få tid til at organisere et teaterbesøg, for de er jo også klemte af personalenedskæringer, slutter Molly Hansen. □

Teaterbesøg i børnehaverne er mere end forestillingen alene. Det er også oplevelsen før og efter forestillingen, hvor børnene oplever skuespillerne som almindelige mennesker.

»Hvad vil børneteatrene børnene?»: Kirsten Moesgård Andersen
»Rimfaxe i Ungdommens Hus»: Stig Jarl Jensen
»Samtale med Team»: Jørn Langsted
»Decentralisering og censur»: Niels Andersen
»Børneteater i Holstebro»: Kirsten Moesgård Andersen
»Brugsteater — Baggårdsteatret i Svendborg»: Kirsten Moesgård Andersen
»Erfaringer med kommunalpolitikere»: Elin Andersen

BTA nr. 13, april 1976

»Teaterlovsforslaget»: Jørn Langsted
»Om UBOT mv.»: Jørn Langsted
»Teaterforeningerne og børneteaterformidlingen»: Lis Vibeke Kristensen
»Hvad laver »ARTE-ungdom?»: Lis Vibeke Kristensen interviewer Lene Munk-Nielsen
»Henimod en klasseless kulturpolitik?»: Biba Schwoon og Jørgen Nordenhof interviewer Kjeld Hansen, ARTE
»Børneteatersammenslutningen — BTS»: Jørgen Nordenhof
»Ting skal gro i kraft af sin tilstedeværelse .....»: Poul Holm Joensen interviewer John Sørensen
»Hvad laver en konsulent for børne- og ungdomsdramatik?»: Hans Bay
»Vester 60»: Interview med gruppen ved Inge Estrup og Vibeke Petersen

BTA nr. 14, august 1976

»Redaktørskifte»: Jørn Langsted
»Om UBOT mv.»: Jørn Langsted
»Kunsten er et instrument til at forandre nogle forhold med»: Jørn Langsted i samtale med Lis Vibeke Kristensen
»Nuteater»: Jørn Langsted
»Model for et nyt børneteater»: Suzanne Osten og Ove Wall
»En stak bøger»: Jørn Langsted
»Børnenes eget teater»: Danielle Grünberg
»Klap på skulderen og spark i bagdelen»: Per Moth
»En pluralistisk børneteaterbevægelse»: Jørn Langsted
»Portræt af teatergruppen Skifteholdets børneteatergruppe»: Inge Estrup og Vibeke Petersen

BTA nr. 15, oktober 1976

»Den ny teaterlovs § 16»
»Hvad vil folkeskolen med teatret?»: BTA taler med tre lærere
»Hvad vil Teamateatret med folkeskolen?»: Team
»Forældrenes mening om teater i skolen»: Anonyme forældre til BTA
»Jeg kan ikke overbevise nogen med Børneteaterbrochuren i hånden og én forestilling om året»: BTA i samtale med Jytte Holt Andersen, Sindal Skole
»Vedkommende teater»: om Dueslaget, Ribe
»Børneteaterfestivalen 76»: Omtale og oversigt + læst og fast om børn i København
»Nyt stationært børneteater i Storkøbenhavn»: Turanus
»Solovognen på anklagebænken»: Avisklip

BTA nr. 16, februar 1977

En dyr forestilling: Om Solvognens Rebild-aktion
»Et vigtigt cirkulære»: cirkulæret om statsrefusion
»Midtjysk velvilje»: Samtale med to kulturudvalgsformænd
»UBOT — Samarbejdsudvalgets afløser»: Interview med medlemmerne
»Aalborg — du er sprit og cement»: Rapport om det kulturelle miljø
»Teater for børn og unge i Aalborg»: Samtaler med nogle teaterformidlere og -producenter
»Børneteater i Sovjet»: Fra »Teaterlivet» oversat af Michael Ramløse
»Den undertrykte teaterfrigørelsens teater»: Eksempler og erfaringer fra Vesttyskland og Latinamerika.
»Teaterbutikken på Vesterbro»: Gruppen bag projektet fortæller
»Støt teltprojektet»: Svensk totalmusikteaterforestilling

BTA nr. 17, april-maj 1977

»Teaterrådets indstilling 77/78»: Rådets bemærkninger til teatersituationen
»Statens Teaterskole — uddannelsessted eller drivhus?»: Interview med rektor Berthe Quistgård
»Hvad gør man, hvis man gerne vil uddanne sig som børneteaterarbejder?»: Samtale med Preben Friis
»Fønix — et interskandinavisk mimeteater»: Interview
»Vores arbejde består hovedsagelig af fejltagelser»: Anmeldelse af antologien »Børneofentlighed»
Fra »Eventyr og Emancipation»: Arno Paul
»Et flydende teater»: Samtale med medlemmer af Bådteatret
»Teater for børn og unge i Århus»: Samtale med teaterlidsmand H. F. Christensen
»At indtage en by i fest og glæde»: Birgit Bjerre

BTA nr. 18, september 1977

»Overenskomstforhandlingen der manglede»: Redaktionen
»Børneteater — kunst eller underholdning?»: Debatoplæg ved Preben Friis
»Hvordan reagerer børn på det professionelle børneteater?»: Hubert Franz' erfaringer
»Det store spring fremad?»: Lena Bjørn og Lise

Poulsen om det svenske teltprojekt
»Teaterarbejde og bo-fællesskab»: Interview med Fair Play
»Skæg i gården i Skive»: Christian Lange om teater for børn spillet af børn
En kommentar om teaterlilbud
»Vi er her da osse»: Gruppe 38's Børneteater

BTA nr. 19 — udgået

»Teatret i pædagogikken — pædagogikken i teatret»: Redaktionen
»Til fortsat debat»: Indlæg om børneteaters rolle i folkeskolen
»Dramapædagogik — forlænget frikvarter eller strategisk pædagogik?»: Janek Szatkowski
»Samtale med dramapædagoger og unge i grunduddannelsen»
»Fordi det er sjovt»: Dramapædagogik i børnehaven
»Både for og med børn»: Studerende ved Jysk børnehaveseminarium om børneteatre
»Det er deres udvikling, det drejer som om»: Dramatik i folkeskolen
»Næsten lige så godt som at være ude i virkeligheden»: Dramatik i gymnasiet
»De ved præcist, hvad de kommer ud som og ud til»: Dramatik på EFG-kursus
»Når man f.eks. sidder over for en arbejdsgiver»: Samtale med EFG-læringer
»Rejsebreve: Comedievognen på Færøerne»
»Børneteaterfestival 1977 i Holstebro»

BTA nr. 20, februar 1978

»Ordrede forhold»: Redaktionen
»Børneteater ansat i skolevæsenet»: Eks. fra Sverige ved Viveka Hagnell
»Forældre og børneteater — forældre og dramatik»: Hubert Franz
»Skoleradio/TV-projekt om gruppeteater kvant»: Jesper Bergmann
»Mini teaterfestival i Ribe»
»ARTE-nyt»: Anmeldelse af Jørgen Nordenhof
»Teater og børn i Kina»: Lis Vibeke Kristensen fortæller fra en tur til Kina maj 1977
»Et portræt af en 10-års jubilær»: Interview med Comedievognen
»Børneteater på børnenes betingelser»: Om Teamateatrets »Det er bare noget vi spiller»
»Børneteatersammenslutningens arbejdsresolution for sæson 77/78»

BTA nr. 21, april 1978

»Historien om en million»: Redaktionen
»Teaterrådet: Vi anbefaler at .....»: Indstilling til kulturministeriet om teaterstøtte for sæson 78/79, Redaktionen
»Forslag til en ny teaterlov»: Arne Skovhus
»Udtalelser til Teaterrådets indstilling fra BTS og Foreningen af små teatre i Danmark»
»Betragtninger over Børneåret 1979»: Jørgen Nordenhof
»Børneteaterfestival 1978»: Omtale og oversigt
»Børnekultur er også kulturkamp»: Elin Andersen
»I teltprojektets spor»: Lena Bjørn og Lise Poulsen

BTA nr. 22, september 1978

»En højskole har jo ikke til huse i en nedlagt margarinefabrik, vel?»: Medlemmer af Artibus og Dueslaget i samtale med Kim Nørrevig om forventningerne til en ny teaterlov
»Lovgivningen skal ikke behandle teatrene alt for ens»: Medlemmer af Teaterbutikken i samtale med Christian Clausen
»Man bliver bare sådan lidt kedelig af alt det vi laver — om projekt skolesprog»: Harriet Bjerrum
»Færoske scenerier»: Jan Ritzsch om spirrende færøsk børneteater
»Dramapædagogik i Norden»: John Andreassen og Janek Szatkowski om et kursus i Stockholm
»Dramapædagogik = smørølle for et samfund i krise»: Oplæg til seminar for dramapædagoger af Helme Ebert og Volkhard Paris

BTA nr. 23 — udgået

»Kulturpolitisk debat: Referat fra den kulturpolitiske forening »Altea»s debat om Teaterloven
»Vi vil bruge og blive brugt — det er Fair Play»
»Samarbejde mellem egn og teater»: Fair Play fortæller om en konkret opgave i lokalsamfundet
»Smertefulde nyvurderinger»: Suzanne Osten
»Egnsteaterkonferencen i Middelfart»
»Anden fra 68»: Elin Andersen omtaler Jørn Langsteds bog
»Teatrene spiller (ikke) om lørdagen — eller gør de?»: spørger børnebibliotekarere i Brøndby
»En teatergruppe arbejder med børnene i folkeskolen»: Preben Friis fortæller om Rimfaxe

BTA nr. 24, marts 1979

»Barnet i historiens marts»: Elin Andersens indtryk fra et seminar i Stockholm
»Fastelavn på Vesterbro i København»: Egnsteatret Teaterbutikken
Totalteater: Egnsteatret Rimfaxe giver Roskilde By-fest nyt indhold
»Kampen for ytringsfriheden er en kamp mod højredrejningen»: Litten Hansen
»Garagen»: Comedievognens nye børneteater
»Børneteaterfestival 79»: Omtale og oversigt
»Børneteaterbrochuren»: En gruppe lærere har set kritisk på den
»Teaterlovsrevisionen»: Det nye lovforslag kommenteres
»Man kan ikke se det udenpå»: Sociologisk undersøgelse af børns opvækstvilkår i Stockholm

BTA nr. 25, maj-juni 1979

»Manipulationen, der mislykkedes — heldigvis»: Comedievognen deltog i et ernærarbejde om »Styret i kommunen» på Enghavegårds skolen
»Odense får egnsteater»: Poul Holm Joensen interviewer rådmænd Robert Dalskov Andersen, og Banden fortæller om deres arbejdsvilkår i Odense
»Man spør bare hvorfor .....»: 4. klasse på Højager skolen i Ballerup lavede selv et teaterstykke
»Børneteater i Skive»: Formanden for Skive og omegnens Teaterkreds fortæller
»Skilsmisse i Ribe»: Rapport fra et seminar om »research og kollektiv produktion»
»Børn er det bedste lakmuspapir vi har, når vi skal måle samfunds(opl)øsningen»: Lars Dencik

BTA nr. 26, september 1979

»Samtale med spillere fra Jomfru Ane Teatret»: Elin Andersen
»Det må gøre ondt på os selv, hvis det skal ramme andre .....»: Dueslaget om »6.c, Danmark, Verden»
»Samarbejde med publikum»: Maud Backéus
»Lokalpolitikere er for ofte bange for de kulturelle eksperimenter»
Støtteforeningen Fair Plays venner i samtale med Christian Rimostad
»Hvad er forankring?»: Jørgen Nordenhof om regionsteatererne i Finland
»Indtryk fra den internationale børne- og ungdomsteaterfestival i Berlin»: Annette Bram
»Slør over forskelle»: Eva Jørgensen om seminaret »Skuespillerens teknik i børne- og ungdomsteater» i Wasa, Finland
»I anledning af hetz mod opsagende børne- og ungdomsteater»: Sofie Lunøe, Sofiateatret
»Fiolteatret på Cuba»: Fra Verdens Ungdomsfestivalen af Fiolteatret

BTA nr. 27, december 1979

Kommunerne og den kulturelle decentralisering. Interview med Birthe Weiss
§ 16-teatrenes situation lige nu og i tiden efter: Collage
Interview med Københavns kulturborgmester, Bent Nebeløng
Betænkningen, anmeldelse af to delrapporter Mellem land og by. Interview med Sofiateatret Miniteaterfestival i Haderslev
Fantasi eller genkendelig virkelighed — Rapport fra et seminar: Jørn Langsted
Børn er ikke blot kommende voksne. Om Unga Klara — et spændende fænomen i svensk børneteater: Per Lysander
Anmeldelse af Teaterarbejde nr. 4, »Kvinder og teater»
Kaskade-teatret til gadeteaterfestival i Italien

BTA nr. 28, marts 1980

TEMA: Hvordan er det med kønsrollerne i børneteateret?
Program for Børneteaterfestival i Åbenrå
Kvinderoller i børneteatrene forbrugervejledning. Elin Andersen gennemgår de seneste års brochurer Kvinderoller i teatret. Samtale med og om Bandens medlemmer
Brug fantasien og få utopierne op på scenen. Annette Bram
Børn i børneteateret — en samtale med Comedievognens kvindelige skuespillere
Interview med Mø Michelsen fra Dueslaget. Om 10 års arbejde i gruppeteater: Janne Risum
Instruktøren og den patriarkalske autoritet: Interview om kønsroller med instruktørerne Lis Vibeke Kristensen og Horatio Munoz, ved Melte Knudsen
Hvornår går vi igang med at skabe en ny kvindebevidst dramatik og dramaturgi?: Janne Risum

BTA nr. 29, juni 1980

Grønlandsk børneteater: Tukaq-teatret: Kirsten Thonsgaard Hansen
Omkring Tukaq-teatret: Reidar Nilsson
Kristelig Folkepartis børneteater-politik: Interview med pastor Flemming Kofod-Svendsen
Børneteaterfestivalen red stormen af .....: Jørgen Mølskens
Amtsstøtte til folkelig kultur — en reportage fra Ringkøbing Amt
Det ny teaterråd: Kela Kvam, Birgitte Price, Arthur Ilfeldt
De frie svenske grupper har skrevet historie: Lars Kleberg
Hvis jeg turde tænke højt: monolog af Niels Andersen

BTA nr. 30 — udgået

Hvem skal nu betale? Om egnsteatrene i Storkøbenhavn: Jørgen Mølskens
På vej mod nye kvinderoller: Annette Bram
Angsten for dramaturgen. Nordisk seminar om dramatik/dramaturg-funktioner: Ingelise Vinther Andersen, Pia Burchardt, Karen Degett
Hvad sagde så teaterrådet? Fra teaterrådets indstilling: Jørgen Nordenhof
Og så gjorde vi det alligevel. Om et teltprojekt: Comedievognen
Alternative energikilder. Studier i den groteske realisme: Elin Andersen
Vi skal arbejde med og for vort publikum. Rapport fra et seminar: Jakob Strøbæk
Efterbehandling af børneteaterforestillinger: Hanne Nielsen, Günther Mansdotter, Gert Allan Hansen
Gale dage i Albertslund. Et egnsteaterprojekt: Inge Beck

BTA nr. 31, december 1980

»Og nogle visnede, før de blomstrede ....»: Det første år med den ny børneteaterlov: Redaktionen
»Er han blevet blidere med alderen?»: Interview med Teaterrådets formand Arthur Ilfeldt ved Magnus Brandstrup
»Blå hilsen og g'rød jul!» Om »den vandrende julekalender» fra Århus i 1976: John Andreassen
»De orientalske øer i Holstebro»: Fra et seminar på Odinteatret: Elisabeth Ericson og Lisa Gjedde
»Dukkernes heksekedele». Rapport fra en dukketeaterfestival i USA: Ray Nusselein
»Gør virkeligheden gennemsigtig». Om teaterarbejderen og publikum: Henric Holmberg
»Fattige og elendige ere vi .....»: Fra en egnsteaterkonference i Svendborg: Jørgen Nordenhof
»Gennem kringelkroge og trælsomme stier .....»: Om Odsherred Teaterforenings virke: Svend Langhans og Bente Rothgahr
RBOT — et kulturinstrument. En føljeton, 2. afsnit: Jørgen Nordenhof

BTA nr. 32, marts 1981

Tema-nummer om »Kroppen i teatret»: Redaktionen
»Flodens aske», man lever med eller tager afstand: John Andreassen om Odinteatret
Elisabeth Ericson har talt med tre teatre for hvem kropssproget har vital betydning:
»Man kan danse, til man dør» fortæller Jytte Kjebæk fra Living Movement
»For den nye kunst er nye skuespillere nødvendige .....»: Alexander Jochved fra Den Blå Hest
»Teater næsten uden ord». Om Fønix-teatrets arbejdsform og udtryk
»Hvad er det, din vippende fod vil fortælle mig?»: Helle Arnfred fortæller om kropssprogets betydning i en undervisningssituation med psykisk og fysisk udviklingshæmmede
Børneteaterfestival 1981. Program for Frederiksværk
»Sagde De ideer, fru Kulturminister?»: Om ministeriets idé-udvalg: Jørgen Nordenhof
»Børn får for lidt ud af børneteater». En undersøgelse af børneteatrene nuværende funktion i folkeskolen ved Gert Allan Hansen
Anmeldelser af:
Jørn Langsted: »Fantasi og børneteater» ved Jørgen Nordenhof
J. Kjærgård & C. C. Reiche: »Solvognens sceneteater — Æstetik og frigørelse» ved Exe Christoffersen
Dramatikudgivelser fra Drama, forskellige tekster. Af Åge Jørgensen

BTA nr. 33, juni 1981

Tæmæ: Ytringsfrihed & Norsk Teatercentrum
»Hvad er ytringsfrihed?»: Leder om ytringsfrihed
»Norsk Teatercentrum»: Bred orientering om norsk teatersituation ved Jørgen Mølskens & Jørgen Nordenhof
»Er »Englebasser» et uartigt ord?»: — Ytringsfrihed: Hvorfor har domprovsten nægtet »Luthers Læringer» opførelse i Haderslev Domkirke?
Luthers Læringer — synopsis
»Politisk og moralsk formynderi i Hedensted kommune». Censur af børneteaterforestillinger gennemtrumfet af et mindretal
»RBOT — et kulturinstrument» — BTA-føljeton om Det Rejsende Børne- og Opsøgende Teater
»Ny københavnsk skolescene?»: Fesen: Fællesskab af Egnsteatre i Storkøbenhavn giver også fælleskommunal støtte til børneteatre
»Svendborg foretrækker revy for egnsteater»: Baggrundsartiklerne om ytringsfrihed og Kulturministeren, der ikke kom
»Børneteaterfestival 1981»: Collage i ord og billeder fra Frederiksværk
»Københavns Internationale Teaterfestival»: Foromtale af Fools

BTA nr. 34, oktober 1981

»Teater i Finland»: Strejftog gennem finsk teater ved Elin Andersen
»Børneteater som undervisningsmiddel»
»Børneteater må ikke blive nytteekunst!»: Magnus Brandstrup trækker linierne op efter rapport om effekten af teateroplevelser på børn
»Danmark repræsenteret på to måder»: Artikel om ASSITEJ — den internationale børneteaterorganisation: Jørgen Mølskens
»Gruppeteaterfestival i Odense»
»Mamulengo — levende teatertraditioner i Brasilien.» Om dukketeater: Volker Quandt
»Oversigt over børneteater og opsøgende teater i 1980 og statsrefusion til samme.»
»Historien om sommersjov»: Et fælles sommerprojekt for Muldvarpen og Vestenvinden ved Pia Høssner og Inge Sperling
»Levende teater med dukker»: Ray Nusselein anmelder håndbog i dukkeføring

BTA nr. 35, december 1981

»Interview med Lise Østergård» ved Magnus Brandstrup
»RBOT — et kulturinstrument»: Føljeton af Jørgen Nordenhof. Formanden Inger Mikkelsen ført sammen med Skifteholdet, Kaskadeteatret og Vester 60
»Teatret som værkstøj»: Mads Haugsted om Turnus' teaterværksted
»Gert Allan Hansen og børneteateret»: Michael Ramløse kritiserer det videnskabelige grundlag for GAH's undersøgelse (se nr. 34)
»Bilag til betænkning 890». Citat fra Agnete Diderichsens redagørelse i tilknytning til Michael Ramløses artikel
»Teater på Færøerne» — mest om teatergruppen Grima: Calle Pauli
»Sofiateatrets konkurs»
»San Francisco Mime Troupe.» Professionelt, politisk amerikansk teater. Interview med PR-chefen Esteban ved Josefine Ottesen
»Levende teater med dukker» — fejlagtige citater: Ole Bruun Rasmussen

BTA nr. 36, marts 1982

Tema: Børn som publikum & Børneteaterfestival 1982
Leder om børn som publikum. Trækker debatten op fra Gert Allan Hansen og Michael Ramløse (nr. 34 & 35)
»Børns teateroplevelser»: Jørn Langsted gennemgår Viveka Hagnells »Teater for, med og af børn»
»Kunst og pædagogik» af Viveka Hagnell. Kommentar til Michael Ramløses omtale af Gert Allan Hansens undersøgelse
»Særtræk ved yngre skolebørns forhold til teater»: A. Michailova — sovjetisk pædagog om masseundersøgelse af yngre skolebørns forhold til teater i Sovjetunionen
»Børneteaterfestival 1982 i Hjørring»: Omtale og oversigt
»Hvad siger børneteaterarbejderne?»: Uddrag af en større artikel af Kaj Nissen om børn som teatrets målgruppe
»Vi må ikke blive stående»: Mø Michelsen og Eva Marie Møller i relation til Kaj Nissens artikel
»Alvorligt ment»: Per Lysander — svensk dramati-

ker svarer på spørgsmålet: Hvordan skal børneteateret være?
»Om at lave teater for børn og børn»: Ingelise Andersen, Teaterbutikken
»Børneteateret og brugerne»: Jørgen Nordenhof
»Børne- og ungdomsteater. En artikelsamling»: Anmeldelse af Elin Andersen

BTA nr. 37, juni 1982

»Finsk teater»: Brita Bakkestrøm (se også nr. 34)
»Før børn, for ældre og forældre»: Paul Henrik Borup-Jørgensen om fastsættelse af aldersgruppe for Dueslagets »To mand frem .... og tilbage».
»Staten som teaterproducent»: Anmeldelse af »Teaterlovgivning»
»Mod en feministisk teaterkultur»: Charlotte Holten-Møller
»Skolen oppefra og nedefra»: Elin Andersen fra Stockholm
»Hvad vil vi med børneteater?»: Iben Melbye.
Spørgsmål i forbindelse med børneteaterfestivalen i Hjørring 1982

BTA nr. 38, november 1982

Tema: Egnsteater. Leder om egnsteatrenes fremtid.
»Hvad er der galt med egnsteaterloven?»: Hvad siger teatrene? Interview med Claus Oppermann, Fair Play
»Hvad siger kommunerne?»: Interview med 4 politikere
»Hvad siger staten?»: — Regeringsskifte!
»Herning Egnsteater: Det er lokalpolitikkerne der bestemmer»: Brita Bakkestrøm, Team
»Holstebro: Byen hvor bystyret bemyndigede sig egnsteatrets bestyrelse»: Holstebro Egnsteater
»Odense Egnsteater: Det er ikke hver dag der bliver åbnet et nyt teater i Danmark». Til lykke til Banden
»Hedder Roskildes Egnsteater også Rimfaxe efter 1. januar 1983?»: Interview med Poul Erik Jensen, Rimfaxe
Oversigt med tal over egnsteatrene
»Birkerød Egnsteater: Egnsteateren i knibe»: Eva Marie Møller og Annette Nissen, Dueslaget
»Københavns egnsteaterordning er brudt sammen!»: Jørgen Nordenhof om Fesens sammenbrud
»Egnsteaterøkonomi: Kritik af en model»: Jørn Langsted
»Aviserne skrev .....» om egnsteatrene
»Jens Kofod og hekse». Et bornholmsk egnsteaterspil: Ø-Gruppen, Bornholm

BTA nr. 39, marts 1983

»Det bevæger sig». Leder om krise og teater
»En bølge af lokalspil»: Lise Poulsen
»Den halve by er med»: Annette Bram om Gosmer-spillet, et jysk lokalspil
»Regeringens humanistiske trumfkort?????»: Vigga Bro, Banden, om kulturminister Mimi Stilling Jakobsen
»Institut for Dramaturgi — hvad er det?»: Jørn Langsted
»Dramatik er ikke noget med at hoppe rundt!»: John Andreassen, Institut for Dramaturgi, Århus. Om Dorothy Heathcote — engelsk dramapædagog
»Børneteaterfestival 1983 i Esbjerg»: Omtale og oversigt
»Dramaturgen i gruppeteateret»: Karen Degelt, dramaturg. Signalement af en norsk eksperimenterende teatergruppe, Smugleteatret
»Børneavisen — død i utide»: Annette Bram
»Egnsteater på Cuba»: Eva Marie Møller og Peter Seligmann
»I de blindes land er den ønøjede konger»: Ray Nusselein. Dukketeater i Frankrig
»En anden slags teater»: Omtale af festivalen i Hvidovre

Forslag til tema-tilbudspakker:

Børneteater på børnenes betingelser

— nr. 1, 2, 5, 9, 14, 18, 36

Kønsroller og børneteater:

— nr. 27, 28, 37

Skal børneteateret være belærende?

— nr. 2, 5, 14, 34

Børn som publikum

— nr. 6, 25, 26, 31, 32, 34, 36, 37

Teaterpædagogik og pædagogisk teater

— nr. 5, 9, 10, 12, 17, 18, 21, 22, 31, 32, 35, 36, 37, 39

Teaterpolitik og politisk teater

— nr. 1, 5, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 17, 18, 21, 24, 27, 31, 32, 35, 37, 39

Teater i andre lande

— nr. 9, 10, 14, 18, 22, 27, 29, 31, 33, 34, 35, 36, 37, 39

Egnsteatre

— nr. 12, 18, 22, 25, 26, 27, 31, 33, 35, 38, 39

Teatret og ytringsfriheden

— nr. 12, 24, 27, 33

Mime

— nr. 17, 32, 35

Gruppeteater

— nr. 10, 18, 28, 34, 39

Proletarisk børneteater

— nr. 5, 6, 17

Teaterpædagogik

— nr. 6, 17, 22, 37, 39

Dukketeater

— nr. 2, 4, 31, 34, 35, 39

Børneteater i skolen

— nr. 1, 5, 15, 25, 26, 32, 34, 36

Pædagogisk teater

— nr. 2, 5, 9, 11, 14, 15, 25, 26, 32, 33, 34, 36

Krise og teater

— nr. 10, 11, 25, 31, 39

BREV

Teatercentrum i Danmark
Frederiksborggade 20, 3.
DK-1360 København K

Frakeres som postkort

Fra Teatro Vivos forestilling »Æslernes verden«

Latinamerikanske teatre i Danmark

Baggårdsteatret og »Københavnere« arrangerer turneer med »Sol del Rio 1932« fra El Salvador og »Teatro Vivo« fra Guatemala.

FOR en time siden læste jeg i den lokale avis, at Svendborg kommunes tilskud til børneteater ifølge kulturudvalget skal bortfalde. Fra indeværende sæsons begyndelse! At vi ved det »allerede« nu, dvs. dagen før byrådsmødet, skyldes udelukkende journalisten på den lokale avis.

Teaterforeningen har ofret tid og penge, skolelærerne har holdt møder, Baggårdsteatret har lejet lokaler, tilrettelagt turneer, osv.

Er det for meget at sige, at man føler sig jokket på — behandlet som et æsel?

I æslernes verden

Fra den 1. til den 13. november turnerer to latinamerikanske teatre — »Sol del Rio 1932« fra El Salvador og »Teatro Vivo« fra Guatemala — i Danmark. Sidstnævnte opfører forestillingen *El mundo de los burros* — Æslernes verden. En humoristisk gjort forestilling i 5 akter om umenneskeliggørelsen og undertrykkelsen i Latinamerika. Baseret på folkeeventyret »Æslet med brillerne«.

Æslerne er symbolet på hårdtarbejdende mennesker, som er fjellige og sjældent protesterer. De finder sig i at være æsler, overbevist om deres egen lykke. — Netop derfor er de æsler.

Stykket følger en æselfamilie. En af de mange familier, der er flyttet fra fattigdommen på landet til slumbyernes fattigdom i hovedstaden. Alle bidrager til familiens overlevelse. Den yngste Miguilito er skopudser. Den ældste Alfredo er »deltidsansat«. Han bliver under-

betalt og må skaffe sig penge på illegale måder. Også den åndssvage Carlito hjælper med at tigge i parkerne. Alligevel tjener familien ikke nok til, at moderen kan købe bare de nødvendigste ting. Kun i drømme kan familiens medlemmer flygte fra den evige materielle kamp for overlevelse — og nærme sig de dybeste ønsker.

I de følgende 3 akter skildres æslernes dagligliv: Deres arbejde, den

daglige transport og den æselunderholdning, som fra TV-apparatet fylder æslerne med et idylliseret vrangbillede af den virkelighed, som er deres.

Femte akt, stykkets sidste scene, beskriver, hvordan æsler, som vil ændre deres situation, bliver bragt til tavshed igen og igen. Vi får et glimt af de værnepligtige æselsoldater og deres træning i at myrde, selv når målet er en bror. Vi ser et æsel

avancere til general og en politisk kandidat, som afslører de snævre forbindelser mellem militæret og den nuværende regering i Guatemala.

»Således levede de små æsler — begynder sidste akt — således arbejdede de, således regerede man over dem, og således fik man dem til at tro, at de havde det godt. Der var nogle små æsler, som ikke var enige i disse ting, og som ønskede at ændre dem. Men torden og lyn, haglvejr og storme blæste dem, der turde protestere, til tavshed. Og således fortsatte de uden forandringer, uden så meget som at løfte hovedet, indtil de små æsler en dag forstod, hvad det var, der skete, og rejste sig op. Da så de, at de ikke var alene, at der var mange andre æsler, og at de tilsammen kunne opføre at være æsler.«

»Æslernes verden« er ikke blot en skildring af en umenneskelig undertrykkelse i et fjernt kontinent. Den kan også ses som en påmindelse om det Danmark, hvor umenneskelighed og fremmedgørelse bliver en stadig større del af dagligdagen for os »æseldanskere«.

Guds sikre hånd

Navnet »El Sol del Rio 1932« (Solen over floden 1932) spiller på en hentydning til massakrerne i 1932, hvor 30.000 salvadoranere blev dræbt i militærets nedkæmpelse af det folkelige oprør. Gruppen siger selv om sit navn: »1932 var dødens og fortvivlelsens år. Floderne løb med blod efter massakren på 30.000 værgeløse salvadoranere, som faldt for general Maximiliano Hernández geværer, der oprettede diktaturet i El Salvador. Men over de floder løftede der sig en sol af håb for fremtiden, en sol, der lige siden de dystre dage i 1932 har lyst for det salvadoranske folk.«

La segura mano de Dios (Guds sikre hånd) er en kollektivproduktion med udgangspunkt i et digt af den salvadoranske digter og guerillaleder Roque Dalton, hvis poesi har inspireret flere latinamerikan-

ske teatergruppers arbejde i de senere år.

I stykket konfronteres to mænd fra El Salvadors historiske virkelighed: general Maximiliano Hernández Martínez, som — efter den brutale nedslagtning af oprøret i 1932 — i 13 år stod i spidsen for et af de hårdeste diktaturer i El Salvadors historie, og hans chauffør — og morder — Cipriano Morales. Igenem Ciprianos tanker fremstår diktatorskikkelsen, hans religiøse livsfilosofi og absurde magtudøvelse: Hans kærlighed til de veldisciplinerede, arbejdsomme myrer og hans indædte had til menneskene, som må trøste sig med tanken om reinkarnationen; hans dekret om, at gadelygterne skal dækkes med blåt cellofan, for at det filtrerede lys skal kurere epidemien i byen; hans påbud om at gå barfodet som eneste sikkerhed for at kunne bevare kontakten med jorden og optage dens renhed i sig, etc.

Alle disse groteske udtryk for undertrykkelsen og underudviklingen modsvarer af de folkelige mundheld, som Roque Dalton har indflettet i sin tekst: »Gud er langsom, men han husker« og »Det er dog kun Gud, der fordeler slag og belønninger«. Forklædt i religiøs fatalisme udtrykker disse ord overbevisningen om, at regnskabet vil blive gjort op en dag.

Teatre i eksil

Både Teatro Vivo og Sol del Rio 1932 lever til daglig i eksil i Mexico uden mulighed for at vende tilbage til deres hjemlande.

Danmarksturneerne med grupperne udspringer af den teaterfestival for eksilerede latinamerikanske grupper, som »Det svenske internationale Teaterinstitut« (med Olof Palme som protektor) afholdt i Stockholm i skolernes efterårsferie.

Begge teatre har tidligere turneret i ikke spansk-talende lande, hvor publikum på grund af forestillingernes billedrigdom og meget dygtige kropssprog, har haft stort udbytte af at se stykkerne.

Peter Seligmann

Sol de Rio 1932 turnerer med forestillingen »Guds sikre hånd«, hvorfra disse billeder stammer.

Repertoirenyt er en løbende orientering om tilføjelser, ændringer og korrektioner i forhold til det repertoire, der er anført i repertoirebrochuren TEATER 1983-84 («Den røde brochure»).

Som det gælder for repertoirebrochuren kan det ikke garanteres, at alle de omtalte forestillinger under repertoirenyt er refusionsberettigede i henhold til teaterlovens § 16 d.

I det hele taget er hverken redaktionen, Samarbejdsudvalget eller Børneteatersammenslutningen ansvarlige for de omtalte forestillingers kvalitet, politiske holdning eller pædagogiske udformning.

Bjørneteateret

Baggårdsteatret

Caroline Amalielund
5700 Svendborg
Tlf. 09-21 40 43

Teatro Vivo, Guatemala: »Æslernes verden«

Ud over beskrivelsen af forestillingen *Æslernes verden* — se den i programmet for gruppeteaterfestivalen i Odense — kan vi oplyse, at skoler/institutioner vil modtage et skriftligt handlingsreferat af forestillingen, som læst inden forestillingen vil forhøje udbyttet.

Skulle det have interesse, stiller skuespillerne sig til rådighed for en snak efter stykket. De taler spansk og engelsk. Desuden ledsager en spansk-talende dansker gruppen rundt i landet. Han vil kunne fungere som oversætter.

Nærmere oplysninger: Ring til Baggårdsteatret.

Aldersgruppe: 15 år og op
Tilskuertal: max. 200

Varighed: ca. 70 min.

Medvirkende: 4 skuespillere

Spilleplads: ca. 6x6 m scene eller gulv, der kan oplyses med jævnt, hvidt lys.
Pris: 4.000 kr. alt incl.

Sol del Rio 1932, El Salvador: »Guds sikre hånd«

Forestillingen *Guds sikre hånd* er beskrevet andetsteds i bladet under gruppeteaterfestivalen. Vi kan oplyse, at skoler og institutioner desuden vil modtage et skriftligt referat af forestillingen, som læst inden opførelsen vil forhøje udbyttet.

Skulle det have interesse, stiller skuespillerne sig til rådighed for en snak efter stykket. De taler spansk og engelsk. Desuden ledsager en spansk-talende dansker gruppen rundt i landet. Han vil kunne fungere som oversætter.

Nærmere oplysninger: Ring til Baggårdsteatret.

Aldersgruppe: 15 år og op
Tilskuertal: max. 200

Varighed: ca. 60 min.

Medvirkende: 2 skuespillere samt en tekniker

Spilleplads: ca. 6x6 m scene eller gulv, der kan oplyses med jævnt, hvidt lys
Pris: 3.000 kr. alt incl.

No Future

Forestillingen *No Future* havde premiere i Århus d. 20/10.

Nærmere oplysninger om spillesteder og priser fås ved henvendelse til Baggårdsteatret, 09-21 40 43 (kl. 10-14). (Se endvidere spillelisten på bagsiden).

Bjørneteateret

Klintegårdsvej 38,
4400 Kalundborg
Tlf. 03-50 86 25, kl. 13-16

Inde i spejlet

Hun laver ikke så meget lyd, pludselig er hun der bare, lidt forpustet og lidt forbløffet over at være midt i det hele. Hun har haft så travlt, siden hun tog afsted hjemmefra, at hun ikke engang fik tid til at rede sit hår og se sig i spejlet for at gøre sig klar til den ny dag. Endelig får hun tid — sætter sig og åbner sin rejsekuffert for at tage spejlet frem ....
En helt enkel historie om en dame, en

dør, et vindue, et stykke jord, et stykke himmel og hendes kæreste ven. Hendes kæreste ven, som hun sammen med børnene rejser afsted for at finde, en rejse med sang, dukker og enkle gentagne bevægelser.

Vent og se! Hun laver ikke så meget lyd; pludselig er hun der bare. Hun er lidt forskrækket, forpustet, forbløffet, forvirret .....

Aldersgruppe: 1½-4 år
Tilskuertal: max. 30
Medvirkende: Catherine Poher
Varighed: ca. 30 min.
Scenekrav: ingen
Pris: kr. 1.189,- plus moms kr. 261,-, ialt kr. 1.450,-

Den halve historie

To mennesker mødes tilfældigt, begge har de en historie at fortælle publikum. De er som nat og dag. Den ene lever fjernt fra verden — et sted hvor det er følelser og fantasi, der styrer. Den anden i en verden, hvor livet leves her og nu, og alt er meget konkret. Hvad sker der, når de to modsætninger mødes? Har de noget at lære hinanden? Og vil de lære?

Den halve historie er et stykke om to mennesker, der prøver at finde resten af deres historie. De kommer ud på en rejse, som for dem begge betyder, at de må gøre ting, som de aldrig før har turdet, og hvor det viser sig, at der ikke kun er én sandhed.

På rejsen bruges dukker, musik og publikums indlevelse i den hele eller halve historie.

Aldersgruppe: 6-12 år
Tilskuertal: max. 100
Medvirkende: Jakob Hoff og Holger Wiuff
Varighed: ca. 60 min.
Scenekrav: 5x5 m. Mørklægning på krævet
Pris: kr. 2.377,- plus moms kr. 523,-, ialt kr. 2.900,-

Bådteatret

Billetsalg: tlf. 01-12 14 60
Kontor: Nyhavn 37, 1151 Kbh. K
Tlf. 01-13 21 51

De tre musketerer

— Efter roman af Alexander Dumas

De gode tider er på vej tilbage. Nu tør en ung pige igen møde sommeren i et romantisk skørt og i snehvide ballerina-sko. Nu bliver drenge igen til mænd på

én nat — så kvinder igen kan føle sig som det de er — Kvinder.

Livet er blevet mere enkelt. Sort er sort, og hvidt er hvidt — tilværelsen ligner det, den er. Kampen mellem det gode og det onde!

Og Båden er med, hvor det foregår. I forestillingen *De tre musketerer* møder vi alle de kendte figurer fra Dumas' uødelige roman.

Lidenskaberne koger, bolledejen hæver, men krudtrøgen bølger, så tårerne flyder.

Midt i denne djævelske leg står den ædle d'Artagnan med sine klare øjne, sin vilde fægtekunst og dristig fod. Med muntert sind og håndled af stål kæmper han sig vej frem og op.

Mod sig har han Skønheden og Uhyret i én og samme person: My Lady!

Skøn som en drøm og ond som slangen i Paradis. Det er striden mellem mandens renhed og kvindens dragende vildnis. Lyder det som billig ironi? Som flugt fra virkeligheden? Hvem gider overhovedet beskæftige sig med virkeligheden? Og særligt når de kække slagsbrødre venter med bankende hjerter og dragne kårder for at sætte sagen på spidsen.

Premiere: d. 10. januar 1984
Instruktion og bearbejdelse: Thomas Malling

Scenografi: Jane Wessely
Medvirkende: Judith Rothenborg, Hans Henrik Voetmann, Henning Sprogø, Anthony Michael, Masja Dessau, Pia Trøst Nissen og Finn Rye
Spilletidspunkter: d. 10/1-4/2-84 ma.-fre. kl. 20, lø. kl. 17.
D. 6/2-17/3 ma.-fre. kl. 10, lø. kl. 17.

Billetbestilling:
Bådteatret, tlf. 01-12 14 60
ARTE, tlf. 01-10 16 22
Aldersgruppe: fra 1. klassetrin og op-efter
Spillested: Bådteatret, Nyhavn 14.

Cirkus Hannibal

— Nordens mest lokale cirkus

Mine Damer og Herrer,
Højt Ærede Publikum!

Jeg vil gerne, i min egenskab af Le Directur, præsentere for Dem, det snart verdensberømte og inden længe landskendte cirkus, Cirkus Hannibal, som med sin nye indendørsforestilling vil gøre adskillige timer i den forrygende vintersæson tropiske for både publikum på de letohvede bænkerækker og for artisterne i manegen.

Vi har sat alle sejl og en enkelt bukseknep til for at få fat i de bedste og for Cirkus Hannibal mest velegnede artister, der overhovedet kan opdrives i Grenå og omegn. Vi har derfor kunnet sammensætte et virkelig fænomenalt, lokalt og genialt program, som kan få selv en flækket træsko til at dø af grin.

Det er en forestilling for såvel børn som børnebørn, for velbjergede såvel som søfolk, godtfolk og småfolk, selv den mest kræsne abekat vil labbe den i sig, som om det er jordbærgrod med cola.

Det er et show, hvor selv de største og helt usandsynlige vanskeligheder på magisk vis og lige for næsen af Deres blå øjne vil blive forvandlet til de selv-følgeligste ting i denne verden.

Jeg vil hermed og uden tøven byde Dem: Velkommen i Cirkus Hannibal!

Le Directur

Cirkus Hannibals højeste ønske er, at børn og voksne kan more sig sammen og få et velfortjent grin over de gags og påfund, klovnerier, gøgl og artisterier, som på forunderlig vis finder sted i manegen, og ikke at forglemme de af publikum, såvel voksne som børn, som af brændende nysgerrighed forvilder sig på scenen, for at gøre en uvurderlig indsats for at forestillingen bliver en succes.

Cirkus Hannibal turnerer i vintersæsonen med en indendørsforestilling, som kan tilpasses forskellige spilleforhold: loftshøjde, publikumsantal etc. og kan i sommersæsonen osse tilbyde en udendørsforestilling, som kan kombineres med optog og anden form for musikalsk underholdning.

Salg af forestillinger

Kontakt gennem TeaterRavnen, Lille-gade 40, 8500 Grenå, tlf. 06-32 57 51.
Pris aftales nærmere i forhold til det aktuelle arrangement.

Prisen er ca. halvdelen af en tilsvarende børne- eller ungdomsteaterforestilling, da der i henhold til kulturministeriets retningslinier ikke er 50% refusion på cirkusforestillinger.

Fabula Teatret

Administration:
Birthe Olrik Fabula
Øster Søgade 106
2100 Kbh. Ø
tlf. 01-26 10 46 (bedst 9-10.30)
Evt. tlf. 01-50 00 39

Minus-Masken

I *Minus-Masken* har den unge problemer med at finde sig selv — med ikke bare at kopiere de andre — de berømte — eller kammeraterne — men at turde stå inde for sit eget liv.

Der indgår spændende drømmescener i stykket, og forestillingen er fuld af musik, sang og dans.

Aldersgruppe: fra ca. 14 år

Spilleplads: ca. 6x5 m

Varighed: ca. 45 min.

Mørklægning ønskelig

Medvirkende: Bente Kofoed, Ib Warming Larsen og Nils Trolle ved trommerne

Pris: kr. 2.500,- + moms kr. 550,- + transport + diæter ud over Sjælland.

Familieteatret i Mercur

Nyropsgade 41, 1602 Kbh. V
Tlf. 01-12 56 76 / 01-15 33 09

Lille Virgil

efter Ole Lund Kirkegaard
dramatiseret af Christian Lange

Isenesættelse: Ulla Jessen

Medvirkende: Torben Sekov, Anni Hof-ting, Jannie Høeg, Anna Reumert, Helle Winge, Albert Nielsen, Henrik Juhl, Lisbeth Lipschitz

Lille Virgil kræver vist ikke den store foromtale, den er jo kendt og elsket som bog af alle i alle aldre.

Forestillingen spilles om formiddage kl. 10.00 i weekend'er.

Godspell

af Stephen Schwartz og John M. Tebelak

Oversættelse: Asger Pedersen

Isenesættelse: Ulla Jessen og Christian Lange

Koreografi: Henrik Reimers

Medvirkende: Torben Sekov, Allan Mortensen, Birger Jensen, Jannie Høeg, Anni Hofting, Anna Reumert, Helle Winge, Albert Nielsen, Lisbeth Lipschitz, Henrik Juhl

Godspell har i årevis gået på forskellige danske scener og på turné — men det er faktisk over 10 år siden, at den har spillet fast på et teater i København. Nu er den her igen — og henvender sig til de 12-90 årige, ligesom den er et værdifuldt stykke teater til brug i religionsundervisningen og for kommende konfirmander.

Premiere: 28. oktober

Filuren

Vestergade 3, 8000 Århus C
Tlf. 06-12 53 66 ma.-fr. 10-16

Erasmus Montanus

Denne komedie, som Ludvig Holberg skrev i 1723, og som opførtes første gang i 1747, skal i foråret være det tekstlige udgangspunkt for en *maskeforestilling*, som vi på Filuren vil tilbyde for de 13-18 årige.

Vi har i denne historie om Erasmus Montanus, Per Degn og det lille samfund på Bjerget fundet den rette historie om vore dages *materialisme, åndelige frihed og samfundstolerance*. Samtidig tror vi, at denne her Holberg vil vinde ved at blive støvet grundigt af — og ved at blive beskåret i behørigt omfang, så han igen bliver nærværende for publikum i 80'erne. At vi så også har fundet denne komedie som en naturlig forlængelse af vores arbejde med masken som dramatisk udtryksmiddel skal ikke for-glemmes.

Instruktion: Finn Hesselager
Scenografi og masker: Poul Plejdrup
Kostumer: Henny Filbert
Medvirkende: Niels Ellegård, Finn Hesselager, Jane Høvgård, Victor Mar-

cussen, Mette Pedersen, Ove Pedersen, Peder Svendsen, Sascha World
Aldersgruppe: 13-18 år (7.-10. klasse-trin)
Tilskuertal: max. 200
Varighed: ca. 75 min.
Tekniske krav: min. spilleplads: 8x9 m, min. loftshøjde: 3,5 m.
Pris: 4.700,- kr. + 22% moms 1.034,- kr., ialt 5.734,- kr.
Turnéperiode: 21. februar — 30. april 1984

Fiolteatret

Halmtorvet 9, 1700 Kbh. V
 Adm. tlf. 01-24 00 60
 Billetsalg tlf. 01-24 00 77

Ændring vedr. sæson 83/84

Med baggrund i erfaringerne fra den netop afsluttede turné med Leif Esper Andersens *Fremmed* (fra 8. klasse) er reglerne ændret:

Tilskuertal forhøjet til 250. Samme pris: kr. 8.052 incl. moms.

Fremmed kan spilles for op til 500 tilskuere, forudsat at spillestedet har hævede tilskuerpladser (amfiteateropbygning). Pris: kr. 10.248 incl. moms.

Endvidere spiller teatret *Fremmed* stationært om formiddagen i Københavnsområdet fra 31. oktober til 11. november 1983.

Gruppe 38

Frederiksgade 34
 8000 Århus C
 Tlf. 06-13 53 11

Avra for Laura

I forhold til omtalen af forestillingen *Avra for Laura* i den røde teaterbrochure er der kommet følgende ændringer:

Aldersgruppe: 9-13 år (3.-7. klasse)

Tilskuertal: max. 150

Pris: kr. 3.000,- + moms kr. 660,-, ialt kr. 3.660,-

Opstillingstid: 90 min.

Tekniske krav: 220 V på 2 faser

Teatergruppen Humlebien

Mine damer og herrer, herskaber, grevskaber, klædeskaber, ægteskaber og fællesskaber. Jeg har hermed den ære, glæde og fornøjelse at byde jer allesammen rigtigt hjerteligt velkommen til Cirkus Humlebiens gallaforestilling! Vi er hverken det største eller det mindste, men vi er det smukkeste og bedste cirkus nord for Himmelbjerg. Vi kan i forestillingen byde på komiske klovner, udbyderen Ursus, akrobatiske artister, tvivlsomme tryllerier, ildshow og meget, meget mere. *Velkommen!*

Aldersgruppe: 5-104 år

Tilskuertal: max. 100

Spilletid: ca. 50 min.

Spilleareal: 6x4 m, loftshøjde min. 4 m

Pris: kr. 2.150,- + moms

To nye produktioner

Vi er i gang med endnu to produktioner: Et stykke dukketeater med arbejdstitlen: *Hopstigoppen*. Hopstigoppen er et fantasidyr, virkeliggjort på dukkescenen. Lone møder på en kedelig sommerferiedag Hopstigoppen, og sammen oplever de en masse spændende ting.

Målgruppe: 3-8 år, turné fra medio juli, pris 1.950 kr. + moms.

Det andet stykke har arbejdstitlen: *Undskyld, min makker er syg*. Stykket tager udgangspunkt i børns leg med elektronspil, og det tilstræbes at aktivere publikum. Er elektronspil ubetinget dårligt legetøj?

Målgruppe: 7-12 år.

Hvidovre Børneteater

Hvidovre Strandvej 70 A
 2650 Hvidovre
 Tlf. 01-49 12 40

Drengen der drømte

— fortæller om Thomas på 6 år, der bor alene med sin far. Hver morgen skal Thomas' far på arbejde, og så er Thomas alene hjemme til fru Petersen kommer og gør rent og laver mad. I ventetiden sidder Thomas og kigger ud af vinduet, mens han drømmer. Dukkespillet fortæller om følelsen af ensomhed og utilstrækkelighed, om venskab, om angst og om kærlighed.

Manuskript, dukker og scenografi: Ole Bruun-Rasmussen

Dukkeførere: Lis og Ole Bruun-Rasmussen

Aldersgruppe: fra 4 år

Tilskuertal: max. 80

Varighed: ca. 50 min.

Pris: 1.940,- kr. + moms 426,- kr., ialt 2.366,- kr.

Det skal gøre ondt, før det bliver godt

— er en teaterforestilling, som er skrevet til unge mennesker i et let, klart sprog og med handlinger, som er til at ta' og føle på. Der medvirker tre skuespillere, som i forskellige små akter, der har hver sit forløb, fortæller om mennesker, som — trods deres åbenlyse handicap — alligevel fører sig frem og vinder, fordi vi ikke kan stå for dem.

Manuskript: Herman Stilling

Musik: Lasse Lunderskov

Instruktion: Sonja Oppenhagen

Medvirkende: Morten Eisner, Lasse Lunderskov og Maria Stenz

Aldersgruppe: fra 12 år

Tilskuertal: min. 100

Varighed: ca. 60 min.

Pris: 2.600,- kr. + moms 572,- kr., ialt 3.172,- kr.

Ishøj Teater

Brentedalen 8, 2635 Ishøj
 Tlf. 02-73 60 98

Julegaven

I slutningen af november og hele december måned til den 21. spilles *Julegaven* for de 3-8 årige.

Stykket skildrer julen i gamle dage og inddrager børnene i såvel juleforberedelserne som i selve julefesten. Hovedpersonen er den unge bondekone, hvis højeste ønske det er at få et barn, og spillet handler om, på hvilken måde ønsket går i opfyldelse.

Gruppe 38

Teatergruppen Humlebien

Chr. 8. Vej 10, 8600 Silkeborg
 Tlf. 06-82 84 99 eller 81 27 36
 mellem kl. 10-12

Teatergruppen »Humlebien«, som holder til i Silkeborg, består af 4 aktive skuespillere: Lene Dalsgaard, Søren Rasmussen, Jesper Olesen og Tom Christensen. Gruppen har spillet sammen i ca. 1½ år.

Ud over forestillinger på skoler, institutioner osv. har vi beskæftiget os med gadegagl til byfester, festivaler o.lign. Vi har netop i år anskaffet os et cirkustelt på ca. 130 m² til brug i sommertiden.

På repertoiret har vi i øjeblikket to stykker:

Spejlmanden

af Brian Way

Handlingen udspilles i dukkemandens værksted. Han har lige lavet en dukke, som kan gå og tale. Pludselig sker der noget uventet, hans spejlbillede — spejlmanden — beder om hjælp. Heksen vil nemlig stjæle hans magiske bog. Ved publikums hjælp træder spejlmanden ud af spejlet, og efter flere spændende scener lykkes det at narre heksten.

Aldersgruppe: ca. 5-10 år

Tilskuertal: max. 100

Spilletid: ca. 50 min.

Spilleareal: 7x4 m

Pris: kr. 2.150,- + moms

Cirkus Humlebien

Ærede publikummer!

Forestillingen, der først og fremmest beskriver en meningsfuld, gammeldags jul, indeholder således også træk fra eventyrets og legendens verden, idet den forsøger at omfatte de tilstedeværende i et fællesskab, der bl.a. bygger på en række kendte julesange og salmer, ligesom dekorationen og de indlagte lys- og lydindslag også medvirker til at inddrage publikum i helheden.

Jako-Bole Teatret

Niels Ebbesengade 12
9000 Aalborg
Tlf. 08-12 78 33

Karius og Baktus

Der er to ændringer til denne forestilling i forhold til omtalen i den røde teaterbrochure:

Spilleplads: 7×3,5 m, 2,5 m til loftet (excl. publikumsplads)
Pris: kr. 1.700,- + moms kr. 374,-, ialt kr. 2.074,-

Jan Zangenbergs Teater

Bernstorffsgade 7 (Tivoli)
(over for hovedbanegården)
Tlf. 01-14 50 05
(man.-fre. kl. 12.30-14.30)

Troldtøj

Efterårets forestilling her hos os i Bernstorffsgade handler jo om trolde, men ikke trolde i en fjern troldefortid. Stykket foregår nu, i dag, og handler om hvor umuligt det er at være trolde i 1983, hvor ingen mere tror på trolde.

Der er sange i stykket, og vi kunne ikke finde en mere troldsk komponist end Niels Viggo Bentzon, som altså har forsynet komedien mange muntre sange med troldske melodier!

Der spilles mandage kl. 10, tirsdage og onsdage kl. 10 og 11.30, torsdage kl. 10 og 15, fredage kl. 10 og 11.30, lørdage kl. 15.

Med troldske hilsner!

Kaskadeteatret

Montanegade 15
8000 Århus C
Tlf. 06-12 04 48

Kom frit frem

Medvirkende: Linda Michaelsen og Jan Torp

Instruktør: Carl Press
Aldersgruppe: 3-9 år og forældre
Tilskuertal: max. 150 børn
Spilleplads: min. 4×5 meter
Premieredato: medio februar 1984

Temaet i *Kom frit frem* er de forandringer, som både børn og voksne gennemgår hele livet.

Børn har det som voksne — de keder sig, hvis det bliver for naturalistisk.

I *Kom frit frem* drager vi derfor det groteske frem i forandringerne, forstørret det og vender det rundt. Vi prøver på ikke at lade logisk tænkning styre tingene og ser stort på kronologisk orden og vaneforestillinger.

Spilleformen til *Kom frit frem* rummer plads til både mennesker og dukker og resultatet skulle gerne blive en sjov og grotesk kavalkade over livet som børn (og voksne) kender det, men med vægten og dramaet placeret på de steder i tilværelsen, hvor man udsættes eller udsætter sig for forandringer.

Leder man efter et budskab i forestillingen, må det være noget i retning af, at være sig selv, at være som man har lyst til og at lade andre være som de vil være.

Da gøgen kun sagde kuk

Forfatter: De medvirkende og Sven Ole Schmidt
Medvirkende: Anni Bjørn, Folmer Kristensen og Jan Torp

Præsten, landsbytossen og en bonde er de eneste, der ved, at jordens sidste time er kommet — nu er det slut.

En eneste time til at gøre alt det, de altid gerne ville have gjort — én time til at være som de gerne ville have været — én time til at realisere de drømme og tanker de altid har haft, men som ikke er kommet til udfoldelse.

Husk at leve, mens du gør det — vent ikke til i morgen med at gøre det, du gerne vil — i morgen er det måske allerede for sent!

Forestillingens udgangspunkt er dystert. Der er sket noget. »Dommedag« er nær. Er bomberne sendt afsted, eller hvad andet har menneskeheden bedrevet af ulykker?

På denne dystre baggrund fremstår forestillingen som et budskab om, at nok ser det truende ud, men det skal ikke lamme os. Tværtimod er der så meget desto mere grund til at gennemføre ideerne, at lade de gode intentioner leve, at være tilpas tosset, at leve livet og at være noget for og med andre mennesker.

Den truende katastrofe er forestillingens »usynlige scenografi«, der bevirker at personernes handlinger bliver til groteske og morsomme billeder på nogle af de ting, de måske skulle have gjort før!

Midlerne vi bruger i forestillingen er overdrivelse og humor. Vi drager det gode, det latterlige og det dramatiske frem for at skabe et overdimensioneret og langt fra realistisk billede, der skal virke som inspirator for publikum og få dem til at gøre deres egne erfaringer og tanker.

Aldersgruppe: 6 år og op
Tilskuertal: max. 250
Spilleplads: gymnastiksal el. lign.
Pris: 4.350,- + moms, ialt kr. 5.307,-
Turnéperiode: 15. februar til 1. oktober 1984

Kriane Teatret

v. Hanne Krebs, Fruegade 9
4000 Roskilde
Tlf. 02-35 54 63

Kriane Teatret tilbyder en forestilling for de 3-8 årige, hvor børnene selv deltager i handlingsforløbet og herved er med til at vælge slutning.

Handlingen bygger på eventyret om rottefængereren fra Hameln. Tilskuerne bliver børn i byen Hameln og får forskellige opgaver, de skal udføre, f.eks. arbejde for borgmesteren, eller lave musik sammen med rottefængereren. Der bliver i det hele taget meget musik i forestillingen.

Desværre må vi på grund af tidsnød koncentrere os om Sjællandsområdet. Nærmere oplysninger fås hos teatret.

Det lille Teater

Lavendelstræde 7
1462 Kbh. K
Billetsalg: 01-12 27 13
Kontor: 01-12 12 29

Den lange vandring

af Christina Andersson

Den lange vandring er en historie, der handler om kærlighed og uærlighed, om penge og fortvivelse og om kampen imod de mange farer, som drengen Antti Blåje møder på sin vej gennem livet. Læs iøvrigt mere om stykket i Den røde Teaterbrochure.

Medvirkende: Elisabeth Bjørn, Steen Claesson, Birthe Højgaard, Anne Je- van, Mogens Nielsen
Instruktion: Ana Yrsa Falenius
Kostumer: Lisbeth Ianke Firing
Plakat: Anne Wulff
Musik: Steen Claesson og Bent Hesselmann
Billetpris: 20 kr.
Varighed: ca. 55 min.
Sidste spilledag: 6. nov. 1983
Spilletider: se rubrikken »Her ses Teater« andetsteds i avisen
Modetid: et kvarter før forestillingens start!!!

La Luna

Bækhusvej 1, 8200 Århus N
Tlf. 06-16 99 99

Efter Esbjerg Børneteaterfestival, hvor forestillingen *Romeo & Julie* med Marco di Stefano og Gitte Christensen blev spillet, begynder folk at tale om det nye teater La Luna.

Tre spillere forlader Kaskadeteatret for at starte deres eget teater, La Luna.

Jytte Holst Andersen realiserer nu et længe ønsket projekt om en forestilling alene. Det er forestillingen *En helt almindelig dag*.

En helt almindelig dag

En helt almindelig dag kan pludselig ændres til *dagen* i hele ens liv. Dagen hvor alt vendes op og ned, for den følgende dag atter at falde på plads i vante rammer. Eller hvem ved, om en sådan oplevelse alligevel vil ændre resten af ens liv.

En dag modtager Laura en invitation. Ikke en ganske almindelig invitation, men en opfordring til at komme og spille og synge. Det er mange år siden, hun har lagt det på hylden, og hun har ikke tænkt sig at skulle tage det frem igen. Men et sted inden i sig hører hun nu en stemme, som siger: »Jo, jeg vil gerne.« En anden stemme i hende kæmper imod og siger, at hun ikke tør, at hun ikke kan, at hun er for gammel, og det er noget pjat ....

»Og nu den invitation!«
De to stemmer strides, og hun får ikke spillet og sunget ret meget. Til gengæld får hun helt andre ting til at ske, ting som vender op og ned på hendes helt almindelige dag.

Det er en forestilling om livet, en forestilling om mennesker, som kan mere, end de tror, om drøm og virkelighed, om udfordringer — og det modsatte. En forestilling for både børn og voksne.
Instruktør: Inger Jessen.

Flere forestillinger

Gitte Christensen vil efter 3 måneders turné i Italien og Spanien med *Romeo & Julie* starte prøverne på sin soloforestilling, som vil få premiere i december 83.

Marco di Stefano arbejder nu på en ny udarbejdelse af forestillingen *Calvero*, lavet sidste år i Italien med Gitte Christensen som instruktør. Et stykke for trompet og mannequin. Disponibel i Danmark fra oktober 83.

For yderligere information, ring til Teatret Luna, 06-16 99 99.

La Luna

Teatergruppen Masken

Østergade 2
4800 Nykøbing F
Tlf. 03-85 78 81, man.-fre. 11-14

Den blinde makker

(arbejdstitel)
— et fremtidsspil

Et søskendepar oplever et trip i fremtiden. Drengen Peter skal skrive en stil om fremtiden, pigen Søs tilbyder at hjælpe.

Stilen sætter handlingen i gang, vi oplever 1998.

Ideen til forestillingen bygger på stile om fremtiden, skrevet af børn og unge fra forskellige miljøer.

Manuskript: Leif Petersen
Instruktør: Gert Vindahl
Medvirkende: Mogens Sørensen + 1 ny spiller
Tilskuertal: max. 80
Aldersgruppe: 10-14 år
Varighed: ca. 45 min.
Tekniske krav: mørklægning, stærkstrøm (3×16 amp + 0)
Pris: kr. 2.379,- incl. moms
Turnéperiode: november 1983

Musikteatret Michu

Anchersvej 55, 7000 Fredericia
Tlf. 05-92 25 46

Musikteatret Michu er et nyt opsøgende teater med hjemsted i Fredericia. Vi er tre, som leder teatret, men har desuden en spillerstab på omkring 30 dygtige amatører.

Vi har eksisteret knap 2 år som stationært teater og har i den periode sat to musicals op (*Cabaret* og *Godspell*), en sommerrevy samt et lystspil *Charlies tante*.

Musikteatret Michu havde lørdag d. 26/3 premiere på vores moderne version af »Askepot«, som vi ønsker at turnere med til marts 1984.

Fedt, Askepot!

Frit fortalt af Ulla Dueholm (Michu)

Askepot er en pige på 16 år med alle pubertetsproblemerne: Hun er ikke køn og veltalende, hun er ikke smart og klog .... Hun er derimod klodset og bange og derfor et nemt bytte for sine to stedsøstre Topsy og Popsy, hvis hele tilværelse drejer sig om diskoteker, »fed« musik og den næste fyr.

Mere repertoirenyt efter programmet for gruppeteaterfestivalen side 37.

Det lille Teater

Gruppeteaterfestival i Odense

10.-13. november 1983

I samarbejde mellem Banden, Odense Teater, Foreningen af små teatre og Teatercentrum i Danmark afholdes gruppeteaterfestival i Odense i dagene 10.-13. november 1983, hvor teatergrupper fra hele landet vil opføre deres ungdoms- og voksenforestillinger.

Festivalen støttes økonomisk af Odense kommune og arrangeres for at give publikum mulighed for på få dage at få et indblik i, hvad der produceres af voksenteater i teatergrupperne.

På de følgende sider præsenteres de forestillinger, der deltager i festivalen.

Praktiske oplysninger

Billetpris til de enkelte forestillinger: kr. 40,-
Rabatkort til 3 forestillinger: kr. 90,-

Billetbestilling samt festivalens sekretariat og informationskontor hos:

BANDEN
Rosenhaven,
Filosofgangen 19
5000 Odense C
Tlf.: 09-13 16 62

Bustransport til Provstegårdsskolen fra Rosenhaven før hver forestilling.

Program for festivalen:

Kl.	Torsdag d. 10. november	Fredag d. 11. november	Lørdag d. 12. november	Søndag d. 13. november
13.00			Vestenvinden ET FREMMED STED Værkstedet	Masken HØRTE DU IKKE JEG VINKEDE? Fyns Studenterkursus
14.00				Teatro Vivo EL MUNDO DE LOS BURROS Værkstedet
15.00			Banden TRAFFORD TANZI Rosenhaven Teaterkompagniet DU HAR IKKE EN CHANCE ..... Fyns Studenterkursus	Den blå Hest DRØMMERNE Provstegårdsskolen
16.00				Banden AZURBLÅ DYBDER Fyns Studenterkursus
17.00		Vandrefalken CHRISTIERN II Vintapperteatret Teaterbutikken BUNDFALD Fyns Studenterkursus Fønix Teatret SPILLERUM Provstegårdsskolen	Svalegangen EN AFTEN I HAMBORG Værkstedet La Luna ROMEO OG JULIE Vintapperteatret Dueslaget DER ER EN KANON I MIN KAFFE Fyns Studenterkursus Fair Play PÅ FLUGT Provstegårdsskolen	Baggårdsteatret NO FUTURE Rosenhaven Tågehornet STILLE FLYDER JOHN Værkstedet Teaterselskabet SIKKE ET HELD Koncerthuset
19.00		McPetrich SHAKESPEARE'S ACTORS Værkstedet		
20.00	Åbningsreception i Odense Teaters foyer — forinden taler Skifteholdet BARE EN ENKELT Odense Teater	Vintapperen IKKE ET ONDT ORD Vintapperteatret Kaskadeteatret GENERATIONSFARCEN Fyns Studenterkursus Team Teatret ROMANTICA Koncerthuset	Artibus DEN ITUSLÆDE KRUKKE Odense Teater Jomfru Ane Teatret KIDNAPNINGEN Provstegårdsskolen	Turnus TEATERSPORT Værkstedet
21.00			Møllen LAVT TIL LOFTET Rosenhavens foyer	
22.00			Turnus TEATERSPORT Værkstedet	

Der tages forbehold for ændringer i programmet.

Teatret Artibus

»Den ituslåede krukke« af Heinrich von Kleist

En dårlig morgen.

En af den slags morgener, hvor man ikke rigtigt kan huske, hvad der skete aftenen før.

Dommer Adam (med navn efter den store stamfader til os alle) kan i hvert fald ikke. Og han har slået sit ben — det venstre vel at mærke, og der har han i forvejen klumpfod (ligesom en anden gammel stamfader til menneskene ....).

Og så begynder det med en krukke. Den er slået i stykker, og ingen vil vedkende sig at have knust den. For sammen med den er der andre ting, der er gået i stykker. Og da dommeren opdager det, tager sagen en helt anden vending, end han havde troet fra begyndelsen.

Og sagen oprulles. Han havde troet, at det hele kunne gå stille for sig, men netop idag kommer der inspektion. Justitiaren herr Walther melder sin ankomst, — det er ham, der i de øvrige byer, han har bæret med sin tilstedeværelse, har afskediget dommere, idømt dem straffe og indsat andre i deres sted. Nu gælder det ikke bare om at klare sagen, men at klare sit embede sådan, at man fortsat kan betros at være embedsmand.

For at miste sit embede er ikke kun en skam, det er også tabet af indtægt, levebrød og alle de fordele, det giver at være statens betroede, fordele over for den øvrige befolkning, hvis tarv man kan varetage til egen interesse — såfremt der ikke er nogen, der blander sig i det.

Men det er der altså.

Og også dommer Adam bliver standset, fyret — dog ikke straffet af justitiar Walther. Men det interessante er ikke, at han bliver fjernet. Det har vi næsten gættet, inden forestillingen er et kvarter gammel. Det interessante er, at han ikke bliver fjernet, fordi han er en gammel svindler, men fordi han er så dårlig til at skjule det, at han bringer embedsmandsstanden i folkemunde.

Og det er det, der ikke kan tilgives — at forbrydelserne bliver så åbenbare, at alle kan se, at de ikke er de eneste, der bliver udsat for en vilkårlig retsbehandling, at det er pengene, der afgør dommenes udfald, og at det kan ændre administrative afgørelser, hvis kvinderne stiller deres køn til rådighed for de betroede embedsmænd.

Kleist's stykke handler om Preussen. Men da et sådant angreb ville have skaffet ham en anklage for statsfjendtlig virksomhed på halsen, lader han det hele foregå i Holland. Let gennemskueligt for hans samtidige og for os idag, der har en litteraturhistorie at støtte os til.

Nu opfører vi det.

Det foregår som sagt i Holland o. 1700.

Baggårdsteatret

No Future

No Future er et stykke rockteater for aldersgruppen 16 år og opefter. Stykket er hentet i Berlin hos den vesttyske gruppe Grips-teatret, der hele sidste år spillede det for fulde huse.

Med elever fra gymnasiet og folkeskolen samt en gruppe BZ'ere fra København har Baggårdsteatret brugt foråret til en ombearbejdelse af stykket, således at det giver et præcist signalement af den danske ungdom i 1983.

Titlen *No Future* er en provokation. Der er en fremtid. Det drejer sig om at tage den. I stykket møder vi fire unge, der er meget forskellige, men som hver på deres måde tror på en fremtid:

Camilla: — Jeg må vide, hvem jeg selv er. Hvor jeg hører til, hvor der er brug for mig. Min fremtid skal bygge på kærlighed. Jeg vil skabe en fremtid sammen med mennesker, der holder af hinanden, og hvor man laver noget sammen.

Michael: — Jeg klarer ikke længere at bo derhjemme. Jeg klarer ikke længere at gå i skole. Det er dødens pølse — med ketchup. Jeg vil være, hvor der er »action«, London, Berlin, Amsterdam. Væk — helvedes langt væk. »Action« — det er fremtid.

Hanne: — Jeg lever kun én gang — og det er NU. Jeg siger det ligeud. Jeg vil ikke bo i en baggård. Jeg vil have et liv i luksus. Politik, det nytter ikke noget, det er så meningsløst. Jeg gifter mig med en rig fyr. Så får jeg den fremtid, jeg vil have.

Goofy: — Punk, BZ, Ta' selv — det er »action« — det er okay. Jeg ved, at fremtid ikke er noget, jeg får forærende, det er noget, jeg må ta' selv.

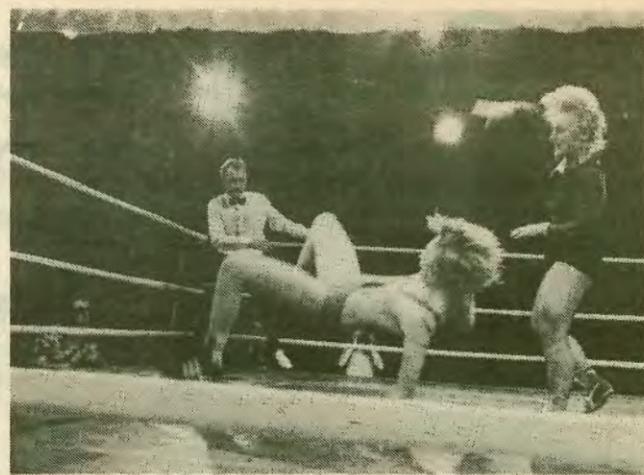
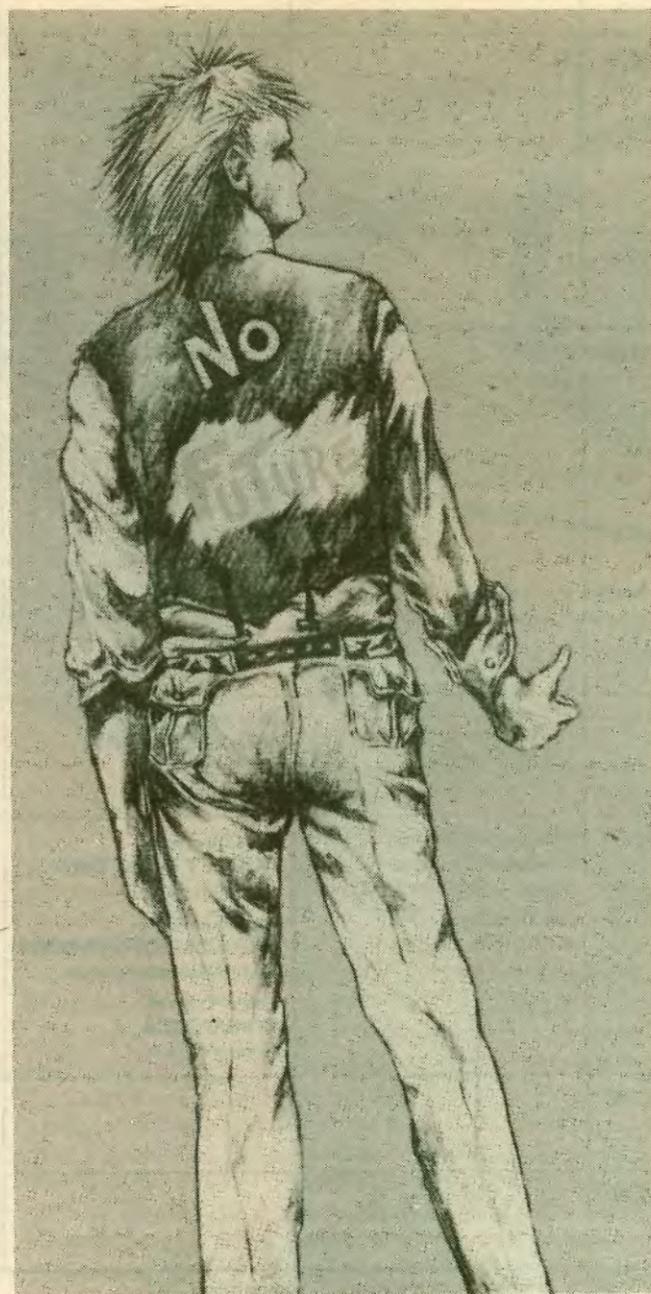
No Future handler om, hvordan fire unge siger NEJ til no future, og hvordan de hver på deres måde forsøger at finde modet, glæden og livet her og nu, hvor vi står foran starten på år 1984.

No Future fortæller, at det hverken nytter at flygte ind i sig selv eller tilpasse sig fuldstændigt. Det er vigtigt at finde ud af, hvordan vi kommer videre sammen.

Den tyske instruktør Volker Quandt er instruktør på forestillingen. Fire lokale musikere står for musikken i *No Future*, der ligesom teksten er blevet bearbejdet til efterårstøner anno 1983.

Den to-etagers stålramme, der omgiver *No Future* er skabt af scenografen Søren Tovborg.

Besætningen på *No Future* er Baggårdsteatrets ensemble.

Banden

Trafford Tanzi

BANDEN, byens teater i Odense, har netop haft Danmarkspremiere på et nyt stykke af den engelske dramatiker Claire Luckham. Stykket, der hedder *Trafford Tanzi*, har gået for fulde huse i længere tid i England.

I BANDENs udgave har forestillingen fået undertitlen »Yvette Olsens livshistorie«. Stykket skildrer en piges kamp for anerkendelse og ligeværd i en verden domineret af mænd og gamle normer.

Og der er virkelig tale om kamp, for forestillingen udspiller sig i en fribrydningsring i den engelske brydestil catch-as-catch-can, hvor alt — stort set — er tilladt.

I ti ubønhørlige omgange følger man Yvette Olsens opslidende fight med moderen, veninden, faderen og kæresten Robert Rebel.

Teatersalen i Rosenhaven er omdannet til en sportshal med barer, popcornsælgere, tobaksrøg og svedlugt. For at forhøje stemningen spiller en fortrukket klaverbokser mellem omgangene og på opfordring fra publikum, hvis han gider. *Trafford Tanzi* indeholder desuden mange gode sange.

BANDEN har i forbindelse med denne forestilling arbejdet sammen med medlemmer fra brydeklubben Hercules i Odense.

De medvirkende i *Trafford Tanzi* er Inge Dinesen, Claus Jensen, Jytte Kvinesdal, Günther Mansdotter, Henning Olesen, Hanne Felding Pedersen og Michael Ramløse.

Vigga Bro har iscenesat, og Karen Aaberg og Kurt P. Hansen står for scenografien.

Azurblå dybder

BANDENs nye forestilling er en rablende crazy ungdomsrevy, måske med musik, garanteret med platheder og geniale indfald.

Vi stifter bekendtskab med bl.a. Birgitte Tøjstativ, SAS-stewardessernes drømmeliv, Carsten Hansen og Carsten Hansens mor, der stjæler Carsten Hansens fyre, Kolibribars lyksaligheder, og hvordan man udnytter hjælpeløshedens tyranni. Kort sagt: Alt, hvad du ikke ønsker dig, skal du få .....

Verden er til for dig — gør dine drømme til virkelighed. Hold dig ikke tilbage — udnyt chancerne, og hvis der ikke er nogen, så skab dem selv!

Man kan nå langt med hjemmepermanent og rulleskøjter. — Og der er jo altid »bistanden« at falde tilbage på.

Peter Schrøder har instrueret BANDENs eget manuskript. Inge Dinesen, Jytte Kvinesdal og Hanne Felding Pedersen spiller, mens Kurt P. Hansen og Karen Aaberg har lavet scenografien. Stykket varer ca. 60 min.

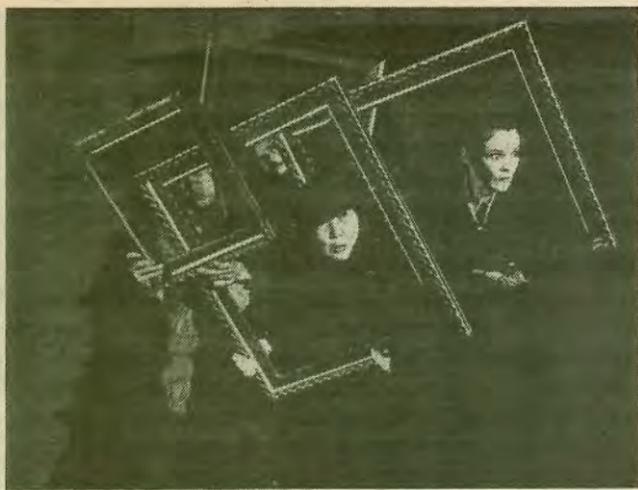
Teaterværkstedet Den Blå Hest

»Drømmerne« efter en fortælling af Karen Blixen

Drømmerne af Karen Blixen er en fascinerende historie, der samtidig indeholder en dybt poetisk analyse af vor tids samfundssygdomme.

Handlingen, som er en dramatisk skildring af operasangerinden Pellegrina Leoni's liv, foregår i midten af sidste århundrede, på den tid da grunden for vor tekniske ære blev lagt — resultaterne oplever vi i dag.

De gamle samfundsstrukturer opløstes og et nyt verdensbillede blev skabt. Mennesket i den vestlige verden mistede pludselig sin forbindelse til

fortidens traditioner og var fra da af »hjemløst«. Man måtte finde en ny plads i denne nye verden — man måtte finde sig selv på ny.

Figurerne i historien vandrer rundt i det ganske Europa, feberagtigt søgende efter kærlighed og lykke, som bliver symboliseret i Pellegrina Leoni's person. Samtidig er hun selv en levendegørelse af den vestlige verdens situation. Hendes død er som en profeti eller en forudsigelse om den kommende katastrofe.

Men *Drømmerne* indeholder i realiteten meget mere. Fortællingen er et udtryk for stærke modsætninger: fantasien står over for det realistiske, det alvorlige blandes med det komiske, det revolutionære kæmper mod det reaktionære, øst møder vest.

Mennesker, natur, stemninger, begivenheder, fortid og nutid — alt dette er blandet sammen i et utroligt levende og kompliceret, men ikke desto mindre helstøbt og klart billede.

Skuespillere: Kjuregej Alexandra Argunova, Dominique Campbell, Lone Grøn, Tine Gybel, Torben Palmer Hansen, Karl Hormes, Adam Jørgensen, Alexander Jochwed, Kaj Pedersen, Bo Holm Olesen. Instruktører: K. Pedersen og A. Jochwed. Varighed: 1¼ time.

Teatergruppen Dueslaget

Der er en kanon i min kaffe

På Dueslaget er vi alle endnu temmelig udmattede oven på vores veloverståede egnesspil *Rottfængerens* — et eventyrligt spil i Birkerød. Samtidig ved vi, at alle 80 deltagere — os selv inklusive — er plaget af en slags feriekolonisyndrom: længslen efter de mange mennesker og det inspirerende fællesskab, som har været forudsætningen for at bygge en forestilling som *Rottfængerens* op.

Rottfængerens ligger i forlængelse af den række egnesspil, som i de sidste år er blevet opført over hele landet. Således er den et konkret udtryk for den tiltagende interesse for at lave teater, der viser sig også på andre felter: nye scener dukker op overalt, teaterakademier opstår, søgningen til landets teaterskoler slår hvert år alle rekorder osv.

Det er, som om trangen til at øve indflydelse på verdens gang er blevet kanaliseret ind i kunstnerisk udfoldende og skabende retninger, hvor den personlige udvikling og kreative trang er i højsædet.

I forhold til forårets fredsdemonstrationer verden over har vi på Hestekøbgård i Birkerød denne sommer følt, at vores arbejde var aktiv

fredsbevægelse. Med Nordahl Grieg har vi kunnet sige: Krig er foragt for liv
fred er at skabe det.

Denne sommer har skabt meget liv og mange utopier om fremtiden.

Med Dueslagets børne- og ungdomsforestilling *Der er en kanon i min kaffe* beskæftiger vi os atter med fredsproblematikken. Denne forestilling, som er skrevet af Peter Poulsen, handler om krig og fred, og igen er det latteren, der er vores våben. Med *Der er en kanon i min kaffe* forsøger vi at bygge videre på commedia dell'arte-traditionen, som Dario Fo er vor tids eksponent for, idet vi fra vores side præger genren ved at inddrage musikken som et væsentligt element.

Ikke for at spille italiensk, men for at bruge folk med forstand på genren, har vi bedt Gino Samil instruere forestillingen. Resultatet er blevet en forestilling med et hurtigt og præcist tempo, som udnytter alle klowneriets fine træk ved at underholde såvel voksne som børn uden at give slip på alvoren. Ligesom H. C. Andersens eventyr, der ganske vist er fortalt for børn, men som så sandelig også har noget at sige voksne, har *Der er en kanon i min kaffe* noget at give såvel store som små. Således har vi gode erfaringer med skoleforestillinger, hvor aldersgrupperne har været blandet, ligesom vi med succes har spillet den udelukkende for voksne.

Teatergruppen Fair Play

På flugt — et stykke om stofmisbrug

Der er skrevet bøger om narkotikamisbrug. Og pjecer, artikler, features. Der er lavet film om det, Radio, TV, dias-serier. Men der var indtil for nylig ikke lavet dansk ungdomsteater om stofproblemet. Det er der nu rådet bod på med teatergruppen Fair Play's *På flugt — et stykke om stofmisbrug*.

I *På flugt* oplever vi, hvordan Susanne udvikler sig fra at være en forholdsvis almindelig 16-årig skolepige til at blive stiknarkoman, efter at have været godt i gang med at realisere én af sine store drømme: at blive sanger i et rock-band. Stykket giver nogle bud på, hvorfor det sker, og hvordan det ændrer hende. Band'et omkring hende præges af opløsningstendenser. Hendes venner bliver indbyrdes uvenner som følge af hendes svigt.

Naturligt rejser spørgsmålet sig: Hvis skyld er det? Hendes egen, forældrenes, skolens, vennernes, samfundets? Hvem skal hjælpe? Hvem vil og kan? Forestillingen kan lige så lidt levere det endegyldige svar, men den viser nogle af de mulige svar og hagerne ved dem.

På flugt er Fair Play's hidtil største produktion med 7 skuespillere, musiker og teknikere, der betjener fire scener, stort quadrofonisk lydanlæg og en sand myriade af projektører, spots og blinkende og hylende effekter. Forestillingen er garneret med masser af nutidig musik, og er i det hele taget en dramatisk forestilling, der — ud over at sætte debat i gang — vil give det unge publikum en teateroplevelse for livet. Deres forældre med for den sags skyld.

På flugt er skrevet af Volker Quandt, Bennyé Austring og Fair Play på grundlag af den vestberlinske gruppe Rote Grütze's stykke »Mensch, Ich lieb Dich doch« og er blevet sprogligt gennemarbejdet af Claus Senderovitz. Instruksen er varetaget af Volker Quandt, der tidligere har haft store succeser med Rote Grütze-forestillingerne *Ska' vi komme sammen?* på Baggårdteatret og *Det snakker man ikke om* i Fair Play's regi.

Fønix Teatret

Spillerum

Det er en af Danmarks mest usædvanlige forestillinger, der her vises. Fønix Teatret arbejder med en form, som kan kaldes »teater uden ord«. Til forskel fra traditionel pantomime satser vi på en forestillingsform, hvor det er en naturlig del af handlingen, at der ikke tales. Til gengæld har vi udviklet brugen af musik, lyd og scenografiske virkemidler så langt, at *Spillerum* kan kaldes musikteater og levende billedkunst på samme tid.

I forestillingen medvirker: Paul Valjean, Henrik Lausen, Iris U. Schneider, Niels H. Wamberg og Birgitte Alsted. Scenografer: Ves Harper, Dan Voigt Lønholdt, Kirsten Brinck.

Handling: Det begynder med scenografiens stramme flade af tyndt glinsende stof, stormende musik og spillernes kamp for at nå frem — de varmer op, og flytter sig ind i nye rum af lys og farver. Billedet overgår til et troldspejl af nutidens febrilske og komiske kultur akkompagneret af båndcollage, voldsomt saxofonspil og en rumfødsel — nedkomst, blackout, ud i rummet ....

Den sorte kubus med rødt lys står alene og dirrer på scenen. To rumvæsener er nysgerrige, og kubus bliver til forvandlingskubus med smukke farver, skyggebilleder og lysvirkninger i et lydunivers af violiner, synthesizer og klarinet. Kubus åbner sig i form af et venteværelse for to, der her får syn for deres drømme og illusioner — det kulminerer med en oppustet kæmpeballon, der dog ender med at tabe gassen.

En fantastisk skulpturdans indviklet i stof åbner kubus videre endnu i indbydende form. Det spændende indre undersøges af et dansende rumvæsen — hun fremkalder Newton gennem kubus og hans opdagelse af æblets og planeternes fælles tyngdekraft. Paven kommer imidlertid imellem, og det fører til magtkamp og glemsel af stridens æble, der genfindes af rumvæsenet. Hun indbyder de to drømmere fra venteværelset til en naturligere adfærd over for æblet, og nu kan paven og videnskabsmanden forenes i fortvivlelse over folkets gemene opførsel ....

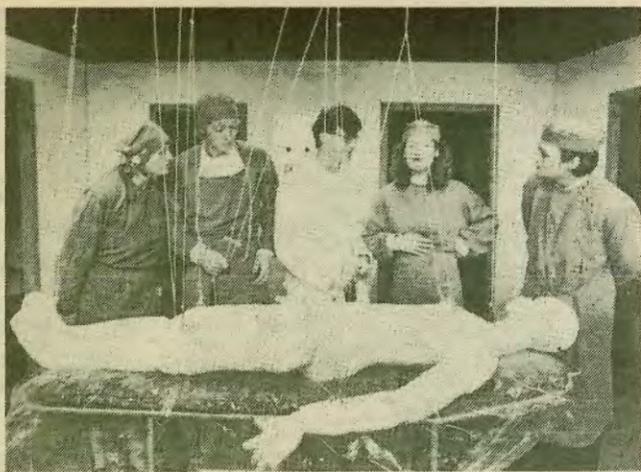
Jomfru Ane Teatret

Kidnapningen

Dario Fo havde siden 1979 den tanke at skrive et teaterstykke over bortførelsen og mordet på De Kristelige Demokraters leder Aldo Moro. Det var tænkt som hans første tragedie. Da han i august 1980 begynder *Kidnapningen* bliver det i stedet en farce — en farce om terrorismen. For at placere problematikken det rigtige sted lader han ingen terrorist optræde på scenen, farcen udfolder sig i stedet mellem følgende personer:

En dommer, som leder undersøgelsen over kidnapningen af FIAT-chefen Agnelli.

En kommissær, som står for forhørene ved den undersøgelse som dommeren leder over

kidnapningen af FIAT-chefen Agnelli.

En FIAT-arbejder, som uskyldigt bliver mistænkt som terrorist af kommissæren, som står for forhørene ved den undersøgelse, som dommeren leder over kidnapningen af FIAT-chefen Agnelli.

En elskerinde til denne FIAT-arbejder.

En frasepareret kone, som bliver jaloux på elskerinden til FIAT-arbejderen, som uskyldigt bliver mistænkt som terrorist af kommissæren, som står for forhørene ved den undersøgelse, som dommeren leder over kidnapningen af FIAT-chefen Agnelli.

En læge, som er ekspert i plastiske operationer.

FIAT-chefen Agnelli, som gennem hukommelses- tab og identitetsforveksling bliver den, som lægen opererer i den tro, at det er FIAT-arbejderen og derved giver denne, FIAT-chefen Agnelli, ansigtstræk, som er identiske med FIAT-arbejderen med den fraseparerede kone, som bliver jaloux på elskerinden til denne, FIAT-arbejderen, som uskyldigt bliver mistænkt som terrorist af kommissæren, som står for forhørene ved den undersøgelse, som dommeren leder over kidnapningen af FIAT-chefen Agnelli.

Værsgo', *Kidnapningen*, en farce af Dario Fo.

Isenesættelse: Anders Ramberg. Oversættelse: Bent Holm. Scenografi: Tue Rolff. Musik: Kim Hyttel. Teknik: Leo Larsen. Medvirkende: Morten Suurballe, Ingrid Dal, Martin Schwab, Kirsten Breum, Peter Hetsch, Karsten Kressner og Flemming Lindvang Jørgensen.

Kaskadeteatret

Generationsfarce

Hvad sker der, når tre generationer skal forsøge at leve under samme tag?

Det handler Kaskadeteatrets nye ungdomsforestilling om.

Hr. kapelmester Arnold Pedersen udgør sammen med sin datter, frk. Sofie, den legendariske trup ARNOLDIS. Truppen udfører et varieret program, der spænder lige fra musik og sang til hjemmelavede vitser og småartisterier. Truppens rygte er efterhånden lidt flosset i kanten, men livet skal jo gå sin gang, så Arnold klør stædigt på med krum hals og afviser Fies protester og beklagelse over kvaliteten.

Engang var de tre, men ægteskabet røg og dermed alle drømmene. Nu må far og datter klare sig selv, og han er stædig.

Arnold er blevet opdraget med hård hånd af en far, der har oplevet to krige og 30'ernes krise. Uden at ville det bruger han selv de samme metoder over for datteren, som faderen har brugt over for ham.

Arnold er opdraget i ægte artistånd, far og søn har optrådt sammen, så også på det område følger han i sin faders fodspor.

Fie er begyndt at tvivle på faderens livsværdier. Hun er i tvivl, om hun blot skal overtage dem i sit eget liv, eller om hun skal begynde at søge selv. Hun prøver så småt at gøre sig fri af faderen og danne sig sin egen mening om tingene, hun skal træffe sig et valg.

Det bliver ikke lettere af, at bedstefar, hr. Axel Pedersen, en dag gør sin entré og agter at blive for længere tid. Han er stukket af fra plejehjemmet, træt af pæne stuer og rene gange, og har nu i sinde at bo hos Fie og Arnold.

Det bliver ikke til lutter idyl mellem faderen og sønnen. Arnold vil »ha' den gamle væk«, men Fie hælder sit hoved til den gamle, der i sine klareste øjeblikke forstår hende.

I Kaskadeteatrets lattervenlige og groteske spilleform rulles en farce op for øjnene af publikum.

»Ska' generationernes kamp vare ved og ved?« Problematikken hvirvles ud til bageste række i et tempo, der fører tilskueren gennem en vanvittig verden, der består af udbrydnumre, charleston og rock'n roll, overraskende trylleri og halsbrækkende stepdans.

En farce om det virkelige liv på en ny og humoristisk måde — uden at være overfladisk.

Forfatter: Carlo Staunskjær. Instruktør: Anders Ramberg. Medvirkende: Anni Bjørn, Sven Ole Schmidt, Folmer Kristensen. Varighed: ca. 70 min.

La Luna

Romeo og Julie

I Madrid i maj 1981, på en dag med sol og regn, er vi mødtes og har besluttet, at vi måtte arbejde sammen, vi måtte absolut finde muligheden for at gøre det. Langsomt, med tiden, kæmpende mod de mange vanskeligheder, afstanden, sproget, den forskellige kultur, forskellige måder at lave teater på, er det lykkedes, og vi har kunnet realisere i Italien, nær Pisa, denne forestilling.

Af Shakespeares tekst er intet blevet tilbage, ud over nogle betydninger som vi finder urørlige (også hos os).

Vores Romeo og Julie er to ensomme mennesker, ældede, ført over i farvefjernsynets moderne tid, forpinte og uvidende om den råddenskab, som samfundet har indpodet i deres hukommelser.

To ensomme personer, frygteligt ensomme, mødes ved et tilfælde — og forelsker sig — klyngende sig, den ene til den anden — som en skibbruden til en klippeblok.

Forestillingen er uden ord — og nogle ildesindede personer kunne antyde, at vores forskellige nationalitet har stemt gunstigt for denne udtryksform.

Det er sandt!

Men det der er kommet ud af vores håndværksmæssige arbejde med os selv — med vore karakterer — og med dette lingvistiske valg, har også forbavset os — har fået os til at se klart, at vores Romeo og Julie ikke kan tale — det vil ikke lykkes dem: Livet i hverdagen, delt på mange små banale og ynkelige gestus — komiske situationer at se på, tragiske at leve i første person — samfundets rytme, der planlægger og indeslutter i stereotype roller.

Hele denne situation stiller de to personer foran få veje ud .....

Mere vil vi ikke sige — men husk!

»Dette er kun teater.«

Idé, regi og udførelse: Gitte Christensen og Marco di Stefano.

Teatergruppen Masken

Hørte du ikke jeg vinkede — et spil om kærlighed

Forestillingen *Hørte du ikke jeg vinkede*, der har undertitlen — *et spil om kærlighed*, henvender sig til alle fra 13 år og opefter. De tre personer i stykket, Gitte, Mogens og Lasse prøver at få hold på og give udtryk for alle deres følelser. Og hvor er det dog svært! Lasse udtrykker det således: »Har piger overhovedet følelser? Og hvis de har, hvordan finder man så ud af, hvad de føler? Og hvordan forklarer man dem, hvad man selv føler? Det var meget nemmere før. Hvis der var en pige, man kunne lide, rev man hende i håret eller mulede hende i frikvarteret. Nu er det hele meget mere indviklet.«

Ideen til forestillingen kom egentlig fra elever på Lindeskovskolen i Nykøbing F. Efter at have overværet Maskens tidligere ungdomsforestilling *Dagdrømmerbanden* diskuterede en 9. klasse og deres klasselærer stykket med Maskens skuespillere og kom herunder ind på, hvilke emner eleverne havde lyst til at få belyst i teaterform. Emner som forelskelse og kærlighed stod højt på ønskesedlen, og det viste sig, at også mange andre unge rundt om i landet, hvor Masken spiller, havde samme ønske.

Hørte du ikke jeg vinkede er skrevet af Nanna Sonne og instrueret af Niels Damkjær. Begge var med til at starte Team Teatret i Herning i 1968 og har siden arbejdet sammen både på etablerede teatre og for forskellige teatergrupper. Niels Damkjær har tidligere været gæst i landsdelen som instruktør af de to lokalspil, som er produceret af regionalradioen i Næstved: roearbejderspillet *Markens liljer* og *Kom på andre tanker*, Hassan om gæstearbejdere.

William McFetrich

Shakespeare's Actors — et one-man-show

Globe Teatret er brændt ned til grunden, puritanerne sørger for at teatret bliver lukket og skuespillerne er sat på gaden igen — en æra er slut!

En af disse omvandrede skuespillere, som vagabonderer fra by til by og spiller på landsbyens torve og gæstgiverier, mindes sin barndom på Globe Teatret og fortæller anekdoter om de skuespillere han kendte og spiller alle de roller, han havde drømt om at spille på Globe Teatret.

William McFetrich viser med denne forestilling nogle af Shakespeare's mest markante skuespillere, bl.a. Richard Burbage, til hvem han skrev Hamlet og mange andre uforglemmelige roller, klovn William Kemp, Robert Armin, der spillede King Lear's nar samt Edward Allen, der spillede i det konkurrerende kompagni.

Teksten indeholder anekdoter og uddrag fra Shakespeare, Ben Jonson, Christopher Marlowe,

Forestillingen er produceret for Alkohol- og Narkotikarådet og er et led i en lang række aktiviteter, som rådet laver for at oplyse om alkohol.

Hvad er det, der gør, at vi i Danmark får et stadigt stigende alkoholproblem. At der hvert år dør ca. 500 mennesker af alkoholisk psykose, alkoholisme, alkoholisk skrumpelever eller alkoholforgiftning.

Eller at der hvert år indsættes ca. 50.000 mennesker i detentionen, eller at 20.000 hvert år sigtes for spirituskørsel.

Der er dog også mange glædelige sider ved alkohol, som når det styres rigtigt kan hjælpe folk over generthed og små hævninger.

Skifteholdet har forsøgt at tage så mange aspekter med ind omkring alkohol, at det har været muligt at balancere imellem dramatik, crazy komedie, revy, sang og dans.

Men *Bare en enkelt* handler også om vort samfund, hvor det kan være svært at leve op til de forventninger, der stilles til en. Hvor arbejde og fritid kan være kedsommeligt og blot blive en daglig vane. Hvor helt uventede ting pludselig kan slå benene væk under en. Disse ting har også noget at gøre med alkohol.

Det er nu 2. sæson Skifteholdet turnerer med denne forestilling. I sæsonen 1982/83 blev den spillet 65 gange rundt i hele landet — og i denne sæson er der foreløbig planlagt ca. 50 forestillinger.

I *Bare en enkelt* medvirker: Else Qualmann, Mette Sørensen, Jesper Milsted, Klaus Henriksen, Gert Jensen og Michael Clasen. For teknikken står Søren Ovesen.

I forestillingen møder vi de to i en tilspidset situation, hvor Thomasine begynder at bruge den frihed, Peter Andreas engang så flot havde sagt, hun havde. Hun beder om skilsmisse og fortæller, at hun elsker baron Gyllembourg.

Peter Andreas bliver skiftevis rasende og klynkende, han opdager, at han faktisk elsker hende, selv om han alt for sjældent havde vist hende det. Travlt som han havde med at gøre sig gældende blandt de intellektuelle og politisk aktive.

Han udfordrer baronen til duel, men kan ikke forhindre skilsmissen. Dybt deprimeret rejser han tilbage til sit ufrivillige eksil i Paris.

Skilsmisse-opgøret mellem de to er i *En aften i Hamborg* henlagt til et værtshus i Hamborg. I virkeligheden foregik det pr. brev.

Karakteristisk for opgøret er, hvor forskelligt de, trods mange års samliv, oplever deres ægteskab.

Stykket viser for Heibergs vedkommende, hvor svært det kan være at få overensstemmelse mellem idealer på det politiske og det personlige plan.

For Thomasines vedkommende viser stykket den udvikling, hun gennemgår, fra hun som purung brat oplever sin ret og sin frihed på lige fod med manden. En frihed, hun med stor styrke hævdede i sit senere forfatterskab.

Thomasine Gyllembourg spilles af Anne-Vibeke Mogensen og Peter Andreas Heiberg af Klaus Wegener. Desuden medvirker Aksel Rasmussen, Jytte Møller og Ole Jakobsen (delvis dubleret af Peter Bork). Svalegangens leder Palle Jul Jørgensen har instrueret assisteret af Per Brink Abrahamsen. Kostumerne står Birgitta Steen for, og Lars Agerbæk har komponeret og indspillet musikken.

Thomas Nashe og mange andre elizabetanske forfattere.

William McFetrich er uddannet på Webber-Douglas Academy of Dramatic Art i London og startede sin karriere med at spille for ensembler med Shakespeare som speciale.

Teatergruppen Møllen

Lavt til loftet

Teatergruppen Møllen spiller *Lavt til loftet*, en cabaretforestilling med tekster og musik af bl.a.: Sven Holm, George Bassmann, Jørgen Leth, Gilbert Bécaud, Håse og Tage, Evert Taube, Michael Ramløse, Erik Farmann, Niels Brunse, Bodil Weyde.

Medvirkende: Vibeke Illum, Annelise Jacobsen, Susanne Kristiansen, Jakob Mendel, Ole Sørensen, Erik Farmann, Michael Ramløse, Johnny Schmidt.

Teatergruppen Skifteholdet

Bare en enkelt

Bare en enkelt er skrevet af Jesper Jensen og Per Schultz, og Gert Jensen har skrevet musikken. Forestillingen er instrueret af Lars Knutzon, og Josephine Ernst har lavet scenografien.

Svalegangen

En aften i Hamborg

— en historiefantasi af Stig Dalager — om den første opsigtsvækkende skilsmisse i Danmark Den 4. december 1801 fik Christian VII to sager lagt på sit bord til afgørelse. Peter Andreas Heiberg søgte om benådning for sin landsforvisning to år tidligere, og hans hustru, Thomasine, søgte om skilsmisse.

Benådningen blev afvist, og skilsmissen blev bevilget.

En aften i Hamborg foregår i 1801 og handler om ægteskabet og skilsmissen mellem Peter Andreas og Thomasine.

Team Teatret

Romantica

Kirsten Thorup har skrevet teaterstykket om et familiedrama i 80'ernes Danmark.

Romantica foregår i Herning 1983 og handler om en mand, Frans, som er langtidsarbejdsløs — og hans samleverske, Mona, som er hjemmesyerske.

Efter lang tids ledighed har Frans fået job på kommunens beskæftigelsesprojekt i »Knudmose« — en såkaldt arbejdsprøvning, der strækker sig over 3 mdr. Frans, som altid har været en habil arbejder, føler sig her sat under administration og overvågning. Og Mona, som gennem hårdt arbejde ved symaskinen forsøger at opretholde en økonomisk uafhængighed for sig selv, Frans og deres fælles barn, er under fysisk og psykisk pres af en økonomi, som er praktisk umulig at få til at hænge sammen.

Familien lider ikke nød i gammeldags forstand — de sulter ikke, men de har heller ikke en dansk gennemsnitsfamilies levestandard, hvilket belaster selvværdsfølelsen yderligere. Ligesom millioner andre i de vestlige industrilande er de ofre for »den nye fattigdom«. De er på hver sin måde angrebet af, hvad man kunne kalde fattigdomskuller — firsernes kultursygdom.

Frans kan ikke affinde sig med umyndiggørelsen og manglen på identitetsfølelse. Han slår sig i

tøjret, provokerer sine foresatte. Og Mona søger en vej ud af elendigheden, ved at indlede et forhold til Erik, den nye bestyrer af lønsystuen.

Gennem en accellererende vekselvirkning udvikler historien sig til et blodigt opgør i den lille familie.

Romantica handler om de overflødiggjorte — dem, der ikke mere er plads til i produktionen.

Det handler om, hvordan disse mennesker fratages deres muligheder i tilværelsen, deres værdighed, deres selvfølelse. Og om hvordan følelsen af at være overflødig får mennesker til at ødelægge sig selv.

De egentlige årsager til tragedien ligger uden for stykket. Det er de internationale kapitalforhold, konkurrencen fra de teknologiførende lande, USA og Japan, som tvinger til stadig automatisering og rationalisering, og som dermed overflødiggjør stadig flere mennesker.

Stykket handler »kun« om, hvordan dønningerne af disse årsager skaber ravage i nogle private liv — om en menneskelig tragedie i kølvandet på de internationale økonomiske forandringer.

Årsagen til tragedien er »offentlig« — virkningen er »privat«.

Der er god logik i forbindelsen mellem årsag og virkning, men logikken er forargelig.

Romantica er en moderne gendigtning af Büchners »Woyzeck«, en sammensmeltning af Woyzecks form og det aktuelle emne: Af den ydre historie i Woyzeck, legendeformen, sprogetonen, den knappe stil (en slags folkekomedie med en tragisk undertone) — og af et helt nutidigt, dagsaktuelt indhold, om to moderne mennesker i 1980'ernes Danmark, som bliver ofre for samme mekanismer som 1820'ernes Woyzeck.

Teaterbutikken

Bundfald — en ungdoms/voksen forestilling

Bundfald er en spændingsmættet, gådefuld beretning om, hvor stor betydning tidligere oplevelser og erfaringer har for vores personlighed. 18-årige Solveig har haft en »ganske almindelig« opvækst, som hun efterhånden har »lavet om på«, idylliseret og fortrængt i sin erindring. Sporene lader sig dog ikke umiddelbart udviske. En dag sprænges hendes trygge rammer — hun bliver ført ind i en ny og forunderlig verden, hvor alt kan ske. Tid og rum opløses, fortid blandes med nutid og barndommens bundfald dukker op til overfladen.

Bundfald er instrueret af Kim Bjarke, Jørgen Bing har været dramatisk konsulent, mens Peter Rafn har været scenografisk konsulent. De medvirkende er Zenia Hansen, Torben Vadstrup Jensen og Malene Krogh. Varighed ca. 1 time.

Teaterkompagniet

Du har ikke en chance — brug den!

Teaterkompagniets nye stykke er en konfrontation mellem to generationer: 60'ernes ungdomsoprør

og 80'ernes storbyindianer, personificeret i far og datter, som mødes i hendes besatte kollektivlejlighed. Faren er fraskilt gymnasielærer, og datteren spiller i punk-bandet »Fuck Schlüter«. Han er bekymret for hende, men i virkeligheden er det ham, der er på spanden. Frustrationerne har sat sig i maven, og han må brække sig i den spand, datteren rækker ham.

Hvad er lighedspunkterne, og hvad er forskellene på oprøret i 68 og i dag? Og hvad har far og datter overhovedet at sige hinanden?

Det er de overordnede spørgsmål, stykket rejser. Samtidig er mødet mellem de to som en rejse gennem tidens emner, fra junk over politivold til nazi-tendenser, og forestillingen er derfor et fortrinligt oplæg til debat.

Teaterselskabet af 8. april

Sikke et held — en revykomedie

Folk flæber
beklager sig
hænger med hovederne, skufferne
og alt muligt andet
nogle lægger rebet om halsen på sig selv
andre — de mere hjælpsomme — lægger det
om halsen på andre
ungdommen driver rundt uden mål og med
beslaglægger andres ejendom
graver i kommunens jord
— men alle har travlt med
at det er samfundets skyld

Selv bønderne
der ellers er kendt for at klare sig selv
råber op
som var de ansat på B&W.
de arbejdsløse direktører har dannet
deres egen klub
for arbejdsløsheden rammer høj og lav
sådan som det må være
i et rigtigt demokrati

Kort sagt:
ingen er tilfredse
drankere
junkere
sociale tabere
hvor man end vender blikket

Kun familien Svendsen
hælder ikke vand ud af ørerne
de sætter deres gode humør
og deres ukuelige optimisme op mod krisen
al landsens
ja al verdens ulykker
kan ikke knække familien Svendsens
smittende gåpåmod

Familien Svendsens slogan
SIKKE ET HELD
har vi brugt som titel.

De medvirkende i denne hyldest til ukueligheden og det danske humør er blandt andre — i tilfældig rækkefølge — Kirsten Cenijs, Christian Clausen, Anne Dahlgård Larsen og Martin Westrup.

Tekst og musik er skrevet af Jesper Jensen, Niels Lund, Ebbe Kløvedal Reich og Lars Iver Jensen.

Teatro Vivo

Æslernes verden

Teatro Vivo er en teatergruppe fra Guatemala, som er i exil i Mexico.

Teatro Vivo deltager i oktober 1983 i exilteaterfestivalen i Stockholm. I november turnerer gruppen i Danmark med forestillingen *El Mundo de los Burros* (Æslernes verden), med et lysbilledshow om Latinamerika og med workshops i skuespillertræning.

Æslernes verden — et stykke i fem akter efter eventyret »Æslet med brillerne« af en anonym forfatter — handler om umenneskeliggørelsen og undertrykkelsen i Latinamerika. Æslerne er symboler for hårdtarbejdende mennesker, som er føjelige og sjældent protesterer. Æslerne fandt sig tålmodigt i at være æsler og var overbeviste om deres egen lykke. Og netop derfor var de æsler. I stykket viser skuespillerne den manipulation, som ligger i det politiske system, som publikum er indhyllet i.

Æslernes verden har været spillet i Guatemala, El Salvador, Mexico, Nicaragua og USA.

Teatergruppen Turnus

Teatersport

For folk der vil underholdes, er gruppeteaterfestivalen i Odense stedet i november måned. Teatergruppen Turnus med kollegaer opfører to aftener under festivalen *Teatersport*.

Lørdag den 12. november 1983 fløjtes der op for den første kamp i Teatersportens 1. division. Efter et par år på henholdsvis Cafe- og Bådteatrets baner, rykker Teatersporten nu til Odense.

Teatersport, der foregår i en professionel boksering, er improvisationer mellem to hold skuespillere (Københavnerne for Vor Herre og Jyderne for Satan) om, hvem der kan kede publikum mindst.

Improvisationerne bygger på publikums forslag, såsom: Poul Schlüter på bistand, Palle Simonsen som enlig far uden arbejde, et tilfældigt møde på et offentligt toilet, etc.

Og for at publikum ikke skal få en ærlig chance for at kede sig, bliver de udstyret med

kastesvampe, truttere, skralder og V-5 kuponer til at holde gejsten oppe hos deres favoritter.

Inspirationen bag Turnus' Teatersport er den fremragende engelske teatermand Keith Johnstone, der i en årrække har undervist på landets teaterskoler.

De to hold, publikum skal møde i Odense: Lea Brøgger, Claus Bue, Søren Iversen, Hugo Øster Bendtsen og Torben (Hjerne) Zeller, Rikke Wölck, Søren Østergård, Gunnar Frøberg. Officials: Birgitte Nystrøm, Kjeld Løfting, B. I. Jensen og Ole Hinsch. Musik: Mad Max Band: Jan Ferslev, Kenneth Nygård, Johannes Mørch, Henrik Hall og Ingvar Frydkjær.

spille ham. Og sørger naturligvis for at få sagt den egentlige sandhed.

Niels Andersen spiller narren, der spiller sin herre, og han har selv skrevet narrens tekst. Kongens tekst har Peer Sibast skrevet. Hanne Risgaard har instrueret og sammen med Per Nielsen lavet forestillingens musik- og lydside. Karen Mikkelsen har skabt scenografien og de smukke kostumer, hvis farvevirkninger er nøje afstemt til tiden omkring år 1500.

ideelle mand/kvinde og forlader museet med nye inspirationer og troen på sig selv.

Et fremmed sted er mest af alt en hyldest til fantasien som erkendelsesform, med den sunde latter i centrum. *Et fremmed sted* er en klovne/mime forestilling fremført af en skuespiller og en musiker. Musikeren underlægger med fløjte, guitar, trommer og forskellige lydeffekter, skuespillerens bevægelser og sindsstemninger, og er samtidig med til at føre handlingen videre.

Medvirkende: Niels-Peter Christensen og Steen Brandt. Stykket er skrevet af teatergruppen Vestenvinden. Varighed ca. 60 min.

Vintapperteatret

Ikke et ondt ord

Vintapperteatrets tilbud til gruppeteaterfestivalen er projektet *Ikke et ondt ord*.

Fem mennesker kommer forbi: De søger ly for regnen. Det er nat. Hvor de kommer fra og hvor de skal hen, ved vi ikke. De er sammen, men taler ikke sammen. Hvorfor ved vi ikke. De prøver at fordrive tiden med lege. Måske er det ting, de har oplevet, ting som bevæger sig i deres hjerter og sind. Ønsker, drømme eller mareridt. Måske hjælper de hinanden med at gennemleve og formulere de ting, der har bragt dem sammen i denne situation.

Vi ved det ikke. De kommer og går ..... Eller hvad?

Hugo Øster Bendtsen og Torben Zeller har sat i scene, mens hele gruppen står for teknik og scenografi. Medvirkende er Sonja Bjørn Bendtsen, Pauli Ryberg Rasmussen, Christina Berens Petersen, Jørgen Larsen og Hanne Meulengracht.

Tågehornet

Stille flyder John

Tågehornet er et lille hårdtpumpet teaterselskab, der lægger vægt på at udtrykke sig med humor og satire.

Tågehornets første produktion hedder *Stille flyder John* og kan nærmest betegnes som en aktuel crazy-musical om Danmark i nedskæringernes dræbende tussmørke.

Blandt forestillingens numre skal nævnes i flæng: Hemmeligt møde i herreklubben (om maskulin mystik), Hø over Hø (om landbrugets problemer), Politisk teater (om teatrenes problemer), Inde i Poul Schlüters hoved (om problemer), Sjøv på transplantationsafdelingen (om hospitaler), I himmelen (om det evige liv).

De medvirkende i *Stille flyder John* er: Sangerinden Jytte Piloni og pianisten Otto Sidenius samt skuespillerne Carsten Bang og Claus Flygare.

Vandrefalken

Christiern II

Selv om Christiern II kun regerede i 10 år, 1513-23, anses han alligevel for en af vore mest fascinerende konger, fordi hans stormfulde liv rummede en række højdepunkter, som er gået over i Danmarkshistorien og har givet anledning til en lang række folkelige fortællinger.

I forestillingen mødes kongen og hans nar, Lucas, i Christierns dødstime, og sammen mindes de deres fælles fortid: Den tragiske kærlighed til Dyveke, forholdet til Mor Sibrit, opgøret med den gamle højadel, det stockholmske blodbad, reformationen, de 9 år i landflygtighed i Holland og fangenskabet på Sønderborg Slot.

Som nar kender Lucas sin herre ud og ind og denne indsigt sætter ham i stand til at se Christiern både udefra og indefra. Derfor fortæller narren i virkeligheden Christierns historie ved at

Teatergruppen Vestenvinden

Et fremmed sted

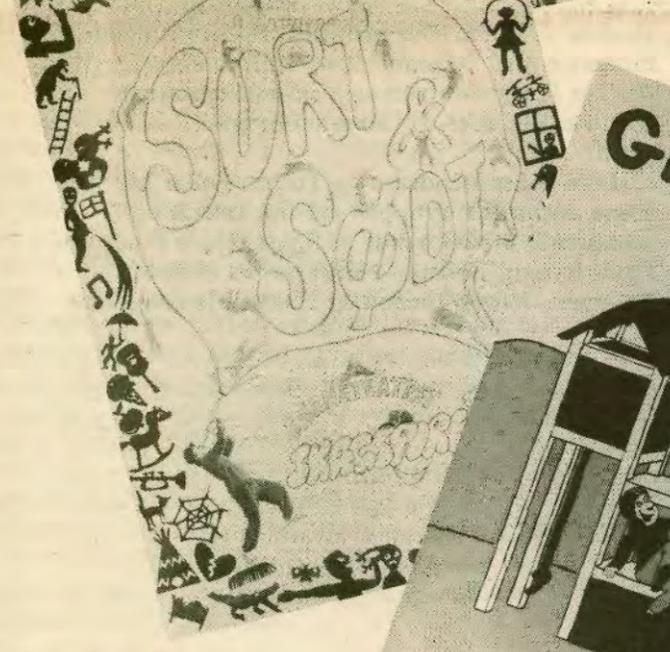
En særpræget mand, en »klovn« eller måske en strejfer, kommer tilfældigvis ind på et kunstmuseum. Manden bevæger sig rundt mellem de udstillede genstande, hans nysgerrighed og interesse for tingene sætter historien igang. Manden har ingen forståelse for tingene som kunstværker og begynder i stedet at bruge dem, som de er. En afgørende vending i handlingsforløbet indtræder, idet manden uforskyldt kommer til at afsløre en tildækket voksmannequin. Hendes skønhed og ophøjede natur bevirker, at hun — i hans drømme og fantasier — fremstår som idealbilledet på en kvinde. Han falder »pladask« for hende, og lever sig ind i nogle drømme, hvor han på forskellige måder søger en direkte kontakt med hende. Det mislykkes totalt, og mandens konklusion bliver, at han må præstere eller være noget for at gøre indtryk.

Han inspireres af de udstillede genstande, en Beethoven buste får ham til, gennem en række mimiske scener, at forsøge sig som henholdsvis balletdanser, musiker og operasanger. Æblerne i et frugtstilleben inspirerer ham til rollen som berømt jonglør. Spillet fører ham ind i nye situationer, som tyrefægter, skulptør mv., og ender for manden i et sandt mareridt, der til slut åbner hans øjne og får ham ud af hans drømmeverden. Han gør op med sine egne forestillinger om den

2. gruppeteaterfestival i Odense

10.-13. november
1983

Børneteaterplakater til salg

Børneteaterplakater til udsmykning
 Børneteaterplakater som gave
 Børneteaterplakater som reklame for børneteater

Børneteatersammenslutningen sælger plakater fra børneteaternes forestillinger. Pengene går til arbejdet med at gøre børneteatrene stærkere og bedre.

Plakaterne er for det meste i flere farver, i størrelser fra A3 til A1. Hvis en eller flere af de afbildede plakater bliver udsolgt, finder vi andre i stedet.

10 plakater sælges for kr. 60,- incl. forsendelse.
 Send beløbet pr. check eller indsæt det på giro 6 61 81 38 til Børneteateravisen, Frederiksborggade 20, 3., 1360 Kbh. K.

Plakaterne bliver sendt i et paprør. Vi håber, de når hele frem. I modsat fald: ring 01-15 69 00.

Klip kuponen ud og send den allerede i dag!

BREV

Hermed bestiller jeg:

sæt plakater à kr. 60,-
 Pengene er sendt pr. check
 Pengene er indsat på giro nr. 6 61 81 38, Børneteateravisen, Frederiksborggade 20, 1360 København-K.

Frankeres som brevkort

Navn: _____
 Adresse: _____
 Postnr./by: _____

Børneteateravisen
 Frederiksborggade 20, 3.
 DK-1360 København-K

De to piger går fint i spænd, hvori-
mod Askepot har svært ved at følge
dem og derfor naturligvis bliver gen-
stand for deres mobning.

Moderen, en fortrukket forstadshu-
mor, er lidt bange for sine to fremmelige
døtre og tør ikke protestere imod deres
grovkornede drillerier af Askepot.

Stykket handler om det gamle og el-
skede emne: Taberen, der til sidst sid-
der med alle trumfkortene.

Kort sagt, et stykke om pubertets-
vanskeligheder og mobning, men også
om moderæs og diskoteker.

Fedt, Askepot! er om unge og børn
anno 1983, men alle kan nikke genken-
dende til »tråden« fra det gamle folke-
eventyr.

Premiere: 26. marts 1983

Aldersgruppe: 6-14 årige

Spillested: gymnastiksale el. lign.

Varighed: ca. 1 time

Pris: kr. 1.450,- + moms + transport

Turneperiode: til marts 1984

Medvirkende: Sussi Farbæk, Susanne
Wich, Lene Bjarkå, Jesper Carstensen,
Lasse Dam, Bruno Andersen, Lars
Dahl Hansen, Ulla Dueholm

Instruktion: Michael Hansen, Ulla Due-
holm

Musikalsk arrangement: Lasse Dam og
hans disco-pult

Teatergruppen Møllen

Møllepladsen 4
6100 Haderslev
Tlf. 04-52 66 79 kl. 11-15

Tid

Tid er teatertid, en tid sammen med sig
selv og hinanden.

To spillere — Vibeke og Annette —
får besøg i deres »baggård«. Her er to
skraldespande, en tørresnor, lidt ekstra
lys og ikke så meget andet. De får be-
søg af publikum, et publikum, der kom-
mer lidt for tidligt — og hvad så?

Når man får besøg af publikum og
skal lave teater, er der meget at huske,
og der er også meget at glemme, f.eks.
at publikum er kommet. Og når starten
går galt, kan man jo lige så godt begyn-
de med pausen. I pausen drikker man
kaffe og hertil avispapir med nødder.

Tiden er som sandet på stranden, ved
vandet, dér hvor bølgerne visker det he-
le væk. Man får sand i skoene og sand
ned af ryggen, så man bagefter må ry-
ste det hele ud af bukserne.

Som et stort tikkende urværk går
»teaterforestillingen« igang. Med hoved-
det opad eller nedad i vellykkede og

knap så vellykkede numre, som ender
med en uimodståelig trang til en sofa og
et eventyr, som vi selvfølgelig også har
med.

Ikke alt er rart og hyggeligt — to tæ-
ser på skraldespande praler og lyver og
den mekaniske dukke løber løbsk.

Mor har ikke tid, vil hellere sit eget,
og når noget går galt, får »ungen« tit
skylden, men heldigvis har man en duk-
ke, der kan sige frække ord — »dumme
kælling«.

Lyset bliver svagere, skoene skal
pudses, lampen tændes, og den eneste
der må pudse Vibekes sko er Vibekes al-
lerbedste ven, og til gengæld får Annet-
te — og publikum — et eventyr .... Der
var engang en kat og en mus .... og det
sidste der skal huskes er at sige »tak for
nu og kom godt hjem«.

Forfatter: Teatergruppen Møllen
Instruktion, scenografi og plakat: Bir-
gitte Kath

Medvirkende: Annette Gudmundsen og
Vibeke Illum

Varighed: ca. 40 minutter

Aldersgruppe: 3-8 år, børnehaver, bør-
nehaveklasser, 1. og 2. klasser

Tilskueralantal: max. 60 børn, min. 20
børn

Pris: 1.700 kr. + moms kr. 374, ialt kr.
2.074,- alt incl.

Premiere: september 83, turné efteråret
83

Nyt dansk danseteater

Sankt Peders Stræde 10 A, 3.th.
1453 Kbh. K
Tlf. 01-32 83 12

Ud over vores introduktionsprogram til
moderne dans (se børneteaterbrochu-
ren) tilbyder Nyt Dansk Danseteater
fra repertoiret to balletter som én fore-
stilling til skolernes ældste klassetrin.

Programmet omfatter:

Tango

Koreografi: Anette Abildgaard
Musik: Carla Bley

Knudsen variationer

Koreografi: Warren Spears
Musik: Kenneth Knudsen

Vi har valgt disse to balletter — dels for
at præsentere den moderne dans/ballet
så alsidigt som muligt — dels for at op-
fylde de krav et yngre publikum vil stil-
le.

Med *Knudsen variationer* viser vi et
eksempel på vores samarbejde med

danske komponister, hvis musik viser
sig at finde genklang hos et ungt publi-
kum. Musikken er et bestillingsværk
fra Kenneth Knudsen og således kom-
poneret til anledningen. Baseret på den
typiske form »tema samt variationer«
bruger balletten den konstante puls
som »tema« og de dansende kroppers be-
vægelser i rummet som »variationer«.

Med *Tango* er vi ovre i en anden ge-
re, som man kunne kalde den »komiske
ballet«. Carla Bleys latinamerikansk in-
spirerede musik danner basis for en vit-
tig og ironisk sketch om tangoens klas-
siske karakter af mandlig dominans. I
balletten bliver rollerne byttet om, og
manden er pludselig et »sagesløst« offer
for 4 spanske danserinders luner.

Varighed: ca. 45 min.

Medvirkende: 6 dansere plus en tekni-
ker

Aldersgruppe: 8.-10. klassetrin
Scenekrav: 10x8 meter trægulv, fri høj-
de 4 meter

Tilskueralantal: afhængig af lokaleforhol-
dene

Pris: kr. 6.000,- plus moms kr. 1.320,-
ialt kr. 7.320,-

Nyt dansk danseteater består af følgen-
de dansere: Anette Abildgaard, Mikala
Barnekow, Ingrid Buchholtz, Randi
Patterson, Warren Spears og Kaija Vil-
janen. For den kunstneriske ledelse står
Randi Patterson. Administrationen va-
retages af Poul Richard Pedersen.

Hvis De måtte ønske et andet pro-
gram — eller hvis vores scenekrav ikke
umiddelbart kan opfyldes — så ring til
vores kontor og forhør om andre mulig-
heder. Fra repertoiret er vi i stand til at
sammensætte forskellige programmer,
ligesom vi inden for visse grænser ge-
rne vil tilpasse os forskellige forhold.

Teater Papinak

Classensgade 27 st.
2100 København Ø
Tlf. 01-26 54 98

Knappen

Skørt glas — pantomime fragile

Jan Kratochvil har denne gang leveret
ideen til historien — og Mozart står for
musikken for at sikre, at også denne del
af forestillingen skal være af højeste
klasse.

Se nærmere omtale i Den røde Bro-
chure.

Medvirkende: Gunnar Malmgård

Instruktion: Jan Kratochvil

Aldersgruppe: 9-14 år + familie

Antal tilskuere: efter lokalets art og ar-

Børneteateret Skægspire

rangørens skøn (cirkatal: 150)

Varighed: ca. 45 min.

Spilleplads: bredde 6 m, dybde 5 m, høj-
de 2,5 m

Pris: 2.500,- kr. incl. moms (2.049,- +
moms 451,-)

To forestillinger: 4.500,- kr.

Institutioner for psykisk handicappede
har rabat efter betalingssevne.

rene i konfrontationerne med forældre-
ne, lærerne og politiet. Men bag alle ma-
sker og roller prøver det at finde poe-
sien i det de unge vil med sig selv og
hinanden.

Børneteateret Skægspire

Rugårdsvej 40, 3.
5000 Odense C
Tlf. 09-11 31 06, kl. 11-13

Den gamle verden

Skægspire's forestilling for de 6-10 åri-
ge *Den gamle verden*, der tidligere har
været omtalt i Repertoirenyt, Børne-
teateravisen nr. 39 marts 83 samt i Den
røde Teaterbrochure, får *repræmiere* i
Odense d. 7. november.

Skægspire har fået spillely til forestil-
lingen på Odense Kommunes aktivi-
tetshus Badstuen, Østre Stationsvej
26.

Den gamle verden spilles mandage kl.
9.30, tirsdage kl. 9.30, 11 og 15, onsd-
age kl. 9.30 og torsdage kl. 9.30 og 11 fra
den 7. til den 30. november.

Billetprisen er 18 kr. Billetsalget er
startet.

Indeni (arbejdstitel)

En teaterforestilling for de 3-6 årige
*Kasser og figurer, Op ad trappen, Pakke
ud og lukke op, En by, der brænder, Og
meget andet ....*

.... er nogle af ingredienserne i Skægspi-
res nye småbørnsforestilling.

Indeni har premiere den 14. novem-
ber kl. 11.00 i Badstuen, Østre Stations-
vej 26 i Odense.

Det er spændende at lukke op for no-
get, når man ikke ved, hvad der er in-
deni. Men det er også dejligt at pakke
noget ind, som andre skal pakke op, når
de bare ikke ved, hvad der er indei.

Ligesom hver ny dag er en kasse, som
skal pakkes op, nogle gange, når man er
alene, og nogle gange, når man er sam-
men med andre.

Forestillingen bygges op omkring en
snurrig scenografi med kinesiske
æsker, et lille teater med et endnu min-
dre teater indei. En leg med kasser og
figurer, som ofte ligner hinanden, men
som har forskellige dimensioner.

Ved hjælp af billedernes skiften i for-
hold til hinanden finder vi rundt i vores
fantasi og erindring om gode og onde
ting og hændelser, som forstørres og
formindskes, eller skifter farve.

Indeni spilles stationært i Badstuen
fra den 15/11-18/12 mandag, onsdag og
torsdag kl. 9.30 og 11.00, tirsdag kl.
9.30 og 15.00 og søndage kl. 15.00.

Billetpris kr. 18,-, forsølget er startet

Nyt dansk danseteater

på Skægspires telefon 09-11 31 06 (kl. 11-13).

I 1984 tilbydes *Indeni* som turnéforestilling — nærmere oplysning om spilleperioder fås ved henvendelse til Skægspire.

Indeni er en lille forestilling, som er velegnet til små lokaler og produceret med henblik på at kunne spilles i bogbusser.

Turnéprisen er kr. 1.647,- alt incl.

Teaterbutikken

Gasværksvej 33
1656 København V
Tlf. 01-22 04 78

Bundfald

Forestillingen *Over Grænsen*, som blev annonceret i Den røde Teaterbrochure udgår — den erstattes af *Bundfald*.

Bundfald er en neurotisk komedie om en glad pige.

18-årige Solveig har haft en »ganske almindelig« opvækst, som hun efterhånden har lavet om på, idylliseret og fortrængt fra sin bevidsthed. Sporene lader sig dog ikke umiddelbart udviske. En dag sprænges hendes trygge rammer, fortid blandes med nutid og barndommens bundfald dukker op til overfladen.

Manus: Jørgen Bing og Kim Svendsen
Instruktion: Kim Svendsen

Scenografisk konsulent: Peter Rafn
Medvirkende: Zenia Hansen, Malene Krogh, Torben Vadstrup samt Mikael Jørgensen, teknik

Varighed: ca. 90 min.
Aldersgruppe: 14 år og opefter
Tilskuerantal: max. 150
Spilleplads: 6×7 m (excl. publikum), loftshøjde 3 m, 380 V, 16 A
Opstillingstid: 2 timer
Turnéperiode: 11/10-83 — 30/4-84
Pris: 3.250,- kr. + moms 715,- kr., ialt 3.965,- kr.
Forestillingen kan efter nærmere aftale spilles i Teaterbutikken.

Teater i Kufferten

Seem gl. Skole
6760 Ribe
Tlf. 05-44 12 50

I teaterkataloget 83/84 har der sneget sig en lille fejl ind, idet *Teater i Kufferten 5* fejlagtigt bærer samme titel som *Teater i Kufferten 3*. — *Teater i Kufferten 5* hedder *Alene*, men undertitlen til nr. 5 er korrekt.

Teater 83

Postbox 2436
8230 Åbyhøj
Tlf. 06-15 71 71

Ændringer til vort repertoire:

Eventyret om Adam og Fuglen

Aldersgruppe: 10-14 år (3.-7. klassetrin)
Tilskuerantal: max. 150
Pris: 2.850,- kr. + moms 627,- kr., ialt kr. 3.477,-

Et eventyr om hyrden Adam, som drager ud i verden for at søge efter sine tre brødre. I sin nød tager han imod arbejde hos de fattige bønder på sletten: Han skal vogte fuglen Frygt. Den store fugl, som råder over tiden.

Efter 7 år får Adam sin belønning: Fuglens æg, der er klart som purt glas. Ved at holde ægget i lyset vil man kunne se tilbage i fortiden og frem i fremtiden og få svar på sine inderste spørgsmål.

Inde i mit ho'de var vores foreløbige arbejdstitel — forestillingen hedder nu:

Henrik Steffensen, Lupinvej 7

Aldersgruppe: 4-8 år
Tilskuerantal: max. 100
Pris: 2.200,- kr. + moms 484,- kr., ialt kr. 2.684,-

Se omtale i børneteaterbrochuren.

Turnus

»Teaterladen«, Randager 1
2620 Albertslund
Tlf. 02-64 00 98 (kl. 10-14)

Turnus spiller i november, december, januar og februar 1983/84 stationært børneteater i Teaterladen, Albertslund:

Meter inde i ho'det

for de 6-9 årige
— en fortælling om, hvordan lille Knud får en tiger i tossen.

Der tales meget om massemediernes (TV, video, film, elektroniske spil, tegneserier) påvirkning af børn i vore dage — og med god grund.

Utallige undersøgelser af børns medieforbrug viser, at danske børn bruger ca. 3 timer om dagen på massemedier, heraf ca. halvdelen til at se fjernsyn.

Hvad sker der, når Peter og Dorte ser fjernsyn? — bliver de rensset i sjæl og sind, eller går de ned på det nærmeste gadehjørne og pander en gammel dame ned?

Meter inde i ho'det er en komisk fortælling om drengen lille Knud, der er storforbruger af massemedier. En lørdag aften hvor mor og far skal i byen, skal han passes af Danmarks bedste babysitter — og så sker der de mærkeligste ting: helten fra Star Wars og tigeren

fra det nærliggende omrejsende cirkus sætter spørgsmålstegn ved begreberne fantasi og virkelighed.

Instruktion: Rikke Wölck
Forfatter: Claus Bue
Scenograf: Åse Engstrøm
Musik: Henrik Hall
Medvirkende: Claus Bue, »Luke Skywalker« og »en tiger«
Spilleperiode: fra 20/11-83 til 10/2-84 (ej lær. og søn.)
Stationært: Teaterladen, Randager 1, 2620 Albertslund
Billetbestilling: 02-64 00 98 ml. kl. 10-14 og alle hverdage
Kørselsordning: Spørg, når du ringer til os
Pris: 20,- kr. pr. billet

Ungdommens Teater

Odensegade 26
2100 København Ø
Tlf. 01-42 40 90

Nu har vi den glæde at kunne meddele, at vi får premiere på:

Lille Klaus og Store Klaus

— omkring 1. november.

Det er en ny dramatisering på grundlag af et svensk spil af Christian Kronman, der på så fremragende måde »fordanskede« *Josef*.

Vi har været så heldige at kunne besætte hovedrollerne godt og spændende. Den søde Lene Larsen er eneste høne i kurven. Til Lille Klaus og Store Klaus er det lykkedes at engagere et usædvanligt og morsomt par:

Bernard Brasso, Tivolis berømte Pjerrot, skal være Store Klaus. Han har haft en temmelig enestående karriere, er 5. generation i en berømt kløvnefamilie og har i en årrække arbejdet sammen med Charlie Rivel. Desuden har han i en længere periode været en højt anset skuespiller i Sverige.

Som Lille Klaus har vi engageret Tivolis Harlekin, Tommy Edwardsen, der var den yderst charmerende Benjamin i *Josef*.

Fra *Josef* kommer også Michael Hornbech — man vil sikkert huske hans cowboy sang. Michael Hornbech har siden haft en bemærkelsesværdig succes som Pjerrot i Tivoli.

For alle gælder det, at de synger, danser, mimer og spiller komedie på glimrende vis.

Ole Ishøj, der gjorde teatrets *Hair* til en stor succes, sætter iscene. Kim Helweg, der netop har fået en stor pris fra Kulturministeriet, komponerer ny musik.

Lederen af Det kgl. Teaters malersal, Søren Frandsen, står for scenografien, og Ungdommens Teaters egen Eva Helmbæk laver kostumerne.

Forestillingen er således i gode hænder og med den meget originale og spændende rollebesætning er der al mulig grund til at glæde sig til *Lille Klaus og Store Klaus*, og vi håber meget på et godt samarbejde.

Vester 60

Nørrebrogade 56, baghuset 1.
2200 København N
Tlf. 01-35 65 60 tir.-fre. kl. 10-13

Musikanterne

Aldersgruppe: 3-8 årige
1. version: 3-6 årige
2. version: børnehaveklasse-2. klasse

Et musikeventyr, hvor to musikanter mødes — den ene har en masse instrumenter, nodelativ og noder, den anden har bare sig selv og sin fantasi.

Den første vil kun udlåne sine instrumenter på den betingelse, at han bestemmer, hvad og hvordan der skal spilles, den anden kan overhovedet ikke finde ud af at indordne sig under noget som helst.

Det bliver til et begivenhedsrigt møde mellem to lidt specielle og dog helt almindelige typer, og ved børnenes hjælp finder de efterhånden ud af at finde et grundlag at samarbejde på, så de sammen kan producere sød musik.

Et spil om helt alvorlige, dagligdags konflikter mellem børn fortalt i en medrivende humoristisk, varm kløvnestil.

Et spil, hvor publikum inddrages aktivt i forestillingen, må tage stilling og handle for at løse konflikterne.

Premiere: 7. oktober, spilles hele sæsonen

Manuskript: Vester 60 og Bennye Austring
Instruktion: Vibeke Juul Bengtsson
Scenografi: Vester 60
Tilskuerantal: max. 50
Varighed: ca. 1 time
Spilleplads: 4×5 m
Pris: kr. 2.075,- incl. moms og transport

Vingesuset

v. Helle Baark
Østre Parkvej 11, 4100 Ringsted
Tlf. 03-61 42 46

Vingesuset er et dukketeater, hvor der bruges handskedukker. Selve teatret er et lille telt, der kan stilles op hvor som helst. For de mindste børn er der Meister Jakel-forestillinger, hvor de selv kan være aktivt med, og for resten af befolkningen, dvs. fra skolealderen og opefter er der folkeeventyr. Foreløbig er der to på programmet, men der kommer snart flere.

Eventyrene hører med til vores ballast af visdom, og deres oprindelse fortæller sig i fortiden. De er blevet fortalt fra generation til generation og er først blevet skrevet ned, da der var fare for at fortælletraditionen skulle dø ud. Men hvem siger, at den skal få lov til det?

Eventyrene kan godt være både barske og uhyggelige. Men én ting er sikkert: de ender godt, og når man ved det, kan man også bedre holde det ud. Helte og heltinderne søger altid lykken, og vi får nyttige anvisninger på, hvordan det skal gribes an. Når opgaven synes allermest håbløs, dukker der gerne et dyr eller en gammel kone op. Behandler man dem godt og lytter man til deres råd, som tit kræver ikke så lidt mod og udholdenhed, lykkes opgaven.

Kong Lindorm

Dansk folkeeventyr. En dronning føder en hæsleg lindorm, som forlanger at blive gift. Efter at den har splittet to skrækslagne prinsesser ad, lykkes det færehydens datter at redde både sig selv og den forgjorte prins. Hun er nemlig klog nok til at lytte til en gammel kones råd og modig nok til at følge anvisningerne og ikke lade sig lamme af skræk.

Ved brylluppet skal hun være iført 10 særke. Når lindormen befaler: »Skyd en særk!« skal hun svare: »Skyd en ham«, lige til han ikke har flere hamme og hun

stadig har en særk tilbage. Derefter skal hun rise ham med birkeris, dyppe ham i sædmælk, svøbe ham i særkene og lægge sig til at sove med ham. Næste morgen er han forvandlet til prins, og de kan holde rigtigt bryllup.

Medvirkende: 1 dukkefører og evt. 1 musiker
Aldersgruppe: fra 7 år og opefter
Spilleplads: 2x2 meter, også udendørs
Varighed: ca. 30 min.
Tilskuerantal: max. 60
Spilleperiode: hele sæson 83/84
Pris: kr. 2.000 ialt

Den fortryllede prinsesse

Hver nat slider prinsessen et par guldsko. Det er underligt, og hun vil ikke fortælle hvordan. Kongen udlover sin datter og det halve kongerige til den, der kan løse gåden, men det er der naturligvis ingen, der kan. En fårehyrde lytter til en gammel kones råd om ikke at drikke prinsessens sovedrik, han følger efter hende og opdager, hvordan hun slider sine sko.

Nu skulle alting jo være godt — men det er det bare ikke — endnu. Den afslørede prinsesse forvandler sig til et grufuldt uhyre, der hver nat gør det af med en vagt. Kun fårehyrden får held til at redde hende, som sædvanlig, naturligvis — ved at vise mod og følge den gamle kones råd.

Medvirkende: 1 dukkefører og evt. 1 musiker
Aldersgruppe: fra 7 år og opefter
Spilleplads: 2x2 m, også udendørs
Varighed: ca. 30 min.
Spilleperiode: hele sæson 83/84
Pris: kr. 2.000 ialt

Kasperteater

Kasper er hovedperson i en række korte, muntre stykker, hvor børnene får lov til at være med, råbe og give gode råd. Han er altid i godt humør, er aldrig bange og ikke så god til at regne eller at passe tiden. Engang imellem praler han og råber vældigt op. Når han har gjort noget galt, kan han aldrig selv gøre for det — kort sagt minder han meget om ganske almindelige børn, og de skal da også hjælpe ham til at sikre stykkets heldige udgang. Foruden Kasper optræder også bedstemor, kongen, prinsessen, en krokodille, en troldmand og mange andre.

John Wisney

TITO

Teatergruppen Yoyo

Medvirkende: 1 dukkefører og evt. 1 musiker
Aldersgruppe: fra 3-11 år
Spilleplads: 2x2 m, også udendørs
Varighed: ca. 30 min. eller efter aftale
Tilskuerantal: max. 60 børn
Spilleperiode: hele sæson 83/84
Pris: 2.000 kr. ialt — Børnehaver 10% rabat, pris 1.800 kr.

John Wisney

Gammelvej 2, Grøttrup
 8530 Hjortshøj
 Tlf. 06-99 32 85

Klovn Tito

En festlig klowne-forestilling for de 3-12 årige

Spilletid: 45 min.
Spilleperiode: hele året
Antal medvirkende: 1 person
Pris: kr. 600,- + transport
Der medbringes: kostumer, rekvisitter, lydanlæg

John Wisney har i år tilrettelagt en festlig én-mands-forestilling for de 3-12 årige, *Klovn Tito*. Det er en forestilling, hvor børnene inddrages fra start til slut, der medbringes kostumer til børnene, som medvirker aktivt som klowner, jonglører, tryllekunstnere mm.

Hele forestillingen igennem tages der sigte på at skabe et fællesskab, hvor alle føler sig engagerede. Forestillingen kan spilles overalt, såvel ude som indendørs.

Ø-Gruppen

Lille Madsesgade 32,
 3700 Rønne
 Tlf. 03-95 44 83

Dragebjerget

På grund af sygdom blev vores forestilling *Dragebjerget* ikke til noget i sidste sæson, men den er nu klar til at turnere med.

Forestillingen er en dramatisering af Stefan Mählqvist og Tord Nygrens bog »Dragebjerget« og bliver lavet som en dukketeaterforestilling.

Eventyr kan have stor betydning. De kan leve længe. Men når den tid er forbi, kan det ske, at der begynder at vokse mos på de gamle eventyr, og at der bliver brug for nye i stedet for.

Thomas lever sammen med sin far og farmor for over hundrede år siden. En dag oplever han, hvordan et nyt eventyr bliver født ud af et gammelt.

Det handler om den tid, han lever i, men det forstår han først mange år senere.

Aldersgruppe: 4-10 år, dog enkelte 3-årige, men er du i tvivl, så ring
Tilskuerantal: max. 100
Varighed: 45 min.
Medvirkende: 2 spillere
Opstillingstid: 1 time
Spilleplads: 4x4 m, 2,40 m h
Forfatter: Frit efter Stefan Mählqvist's bog af samme navn
Instruktion: Ray Nusselein
Scenografi: Margit Rosenmeier & Ø-Gruppen
Pris: kr. 2.400,- + 22% moms kr. 528,-, ialt kr. 2.928,-

Medvirkende: Pia Blohm og P. Skumme Mikkelsen
Varighed: ca. 45 min.
Spilleplads: ca. 45 min.
Opstillingstid: ca. 2 timer
Aldersgruppe: 3-9 år
Tekniske krav: En højttaler med påmonteret højttaler-Din-stik, 5 stole, et lille skolebord el.lign. og et rimeligt godt oplyst lokale, da vi ikke selv medbringer lys
Bagtæppe: Helle Aagaard
Pris: kr. 1.200,- + transport

Teatergruppen Yoyo

Brogade 12
 5700 Svendborg
 Tlf. 09-22 29 68

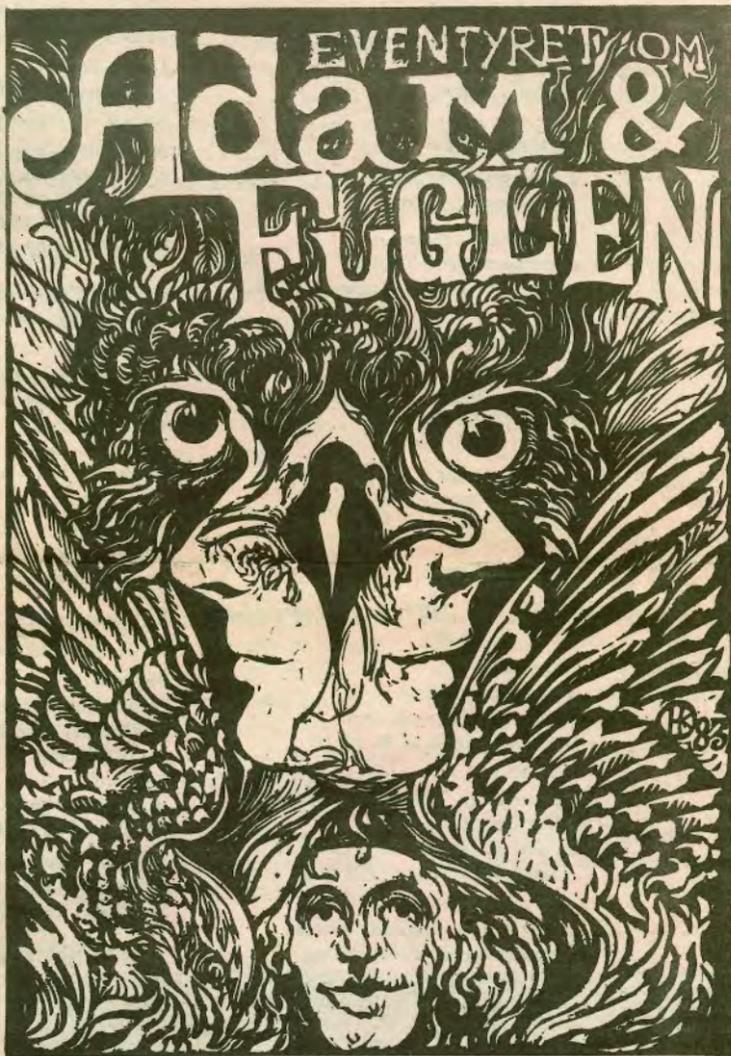
Du er en rød kanin — en børneforestilling

Tekst: Pia Blohm
Musik: P. Skumme Mikkelsen

Stykket tager sit udgangspunkt i drillerier, som børn dagligt er udsat for både i børnehave, fritidshjem og skole. Vi kan ikke med denne forestilling vænne børnene af med at drille, men vi forsøger at tage hul på problemet, således at børnene og pædagogerne evt. bagefter kan starte en debat, hvilket ofte er en god indfaldsvinkel til at løse problemet.

Det er ikke kun alvor det hele. Ved hjælp af sang, musik, dans, fantasi, skæg og ballade, samt direkte snak med børnene, forsøger vi at engagere dem i 45 spændende minutter.

Rettelse:

TEATER 83 • POSTBOX 2436 • 8230 ÅBYHØJ • TLF. 06-15 71 71

Ved en beklagelig fejl har Teater 83 i Den Røde Brochure fået trykt forkert telefonnummer på siderne 112 og 113. Det rigtige nummer er: 06-15 71 71.

Vi beklager.
 REDAKTIONEN

Fællesrejse til Børneteaterfestival på Bornholm

I lighed med tidligere år arrangerer *Helsingør Børneteater* en fællesrejse til årets børneteaterfestival, som finder sted på Bornholm den 7.-8. april.

Rejsen, der omfatter rejse og overnatning, vil komme til at koste omkring 500-550 kr. Vi regner med afrejse fredag eftermiddag og hjemkomst søndag aften.

Nærmere oplysninger på:
 Teaterkontoret i Helsingør
 02-10 08 11 (ma.-ti.-on. 12-14, to. 12-17)

Sidste frist for tilmelding er 15. januar 1984.

Her ses teater

ALBERTSLUND

TURNUS, »Teaterladen«, Randager 1, tlf. 02-64 00 98 (kl. 10-14)

Meter inde i hovedet
— eller hvordan Knud fik en tiger i tossen
Aldersgruppe: 6-9 år
Spilles: 20. nov. 83 — 10. febr. 84
Spilletidspunkt: ma.-fr. kl. 9.30 og 11.00

HÅDERSLEV

MØLLEN, Møllepladsen 4, tlf. 04-52 66 79 (kl. 11-15)

5.-10. december, hver aften kl. 20:
Lavt til loftet — et cabaretprogram

Forestillinger på »Harmonien«:

3. november kl. 12 og kl. 20:

No Future

Baggårdsteatret

4. november kl. 11 og kl. 20:

No Future

Baggårdsteatret

HERLEV

COMEDIEVOGNET, Herlev Bygade 30, tlf. 02-84 71 71

Du bli'r osse gammel
Aldersgruppe: 3-7 årige
Spilles 25. okt. — 6. nov. + 15.-25. nov.
Spilletidspunkt: ti.-fr. kl. 9.30 og 11.00, søn. kl. 14.00

Alfons Åberg

Aldersgruppe: 3-7 år
Spilles 13. nov. kl. 13.30

Fisken i vandet

Aldersgruppe: 3-7 år
Spilles 27. nov. kl. 13.30

HERNING

TEAM TEATRET, Bethaniagade 6-8, tlf. 07-12 56 90

Romantica

Voksenforestilling
Spilles: 6. okt. — 9. dec.
Spilletidspunkt: ti.-fr. kl. 20

Lille Kræ

Gæstespil m. Teater Tusind Tanker
Aldersgruppe: 3-8 år
Spilles: d. 26. nov. kl. 11.00 i »Lundgårdcentret«, Tjørring

No Future

Gæstespil m. Baggårdsteatret
Ungdoms-/voksenforestilling
Spilles: 8. nov. kl. 11.00 og 20.00, samt 9. nov. kl. 11.00 på Herning Gymnasium.

HOLSTEBRO

ODIN TEATRET, Særkærparken 144, tlf. 07-42 42 12

Det lille Uhyre

med Ø-gruppen
Aldersgruppe: 4-6 år
Spilles: 12. nov. kl. 15.00

Karius og Baktus

med Jako-Bole Teatret
Aldersgruppe: 3-8 år
Spilles: 26. nov. kl. 15.00

HVIDOVRE

HVIDOVRE BØRNTEATER, Hvidovre Strandvej 70 A, tlf. 01-49 12 40

Den gamle verden

med Skægspire
Aldersgruppe: 6-10 år
Spilles: 27. nov. kl. 11.30
Spillested: Medborgerhuset, Hvidovrevej 280

ISHØJ

ISHØJ TEATER, Brentedalen 8, tlf. 02-73 60 98

Blomsterne

Aldersgruppe: 3-6 år
Spilles indtil d. 4. november man.-fre. kl. 9.30 og 11.15

Korsvejen

Aldersgruppe: 6-10 år
Spilles: 7.-24. november man.-fre. kl. 9.30 og 11.15

Julegaven

Aldersgruppe: 3-8 år
Spilles: 28. nov. — 21. dec. man.-fre. kl. 9.30, 11.15 og 13.00

KØBENHAVN

DET LILLE TEATER, Lavendelstræde 7, tlf. 01-12 27 13/12 12 29

Den lange vandring
Aldersgruppe: 3-4 årige og opefter
Spilles indtil 6. nov. 83

Dragebjerget

Aldersgruppe: 4-10 år
Spilles 28. nov. 83 til 31. jan. 84

Spilletidspunkter:

ma., ti., ons. kl. 9.30 og 11.00
to. kl. 11.00 og 15.00
fr. kl. 9.30 og 11.00
sø. kl. 13.30 og 15.00

FAMILIETEATRET i Mercur,

Nyropsgade, tlf. 01-12 56 76/15 33 09

Lille Virgil

Aldersgruppe: 4 år og opefter
Spilles 30. sept. — 15. dec.
Spilletidspunkt:
to., fr. kl. 10.00
lø., sø. kl. 14.00 og 17.00

Godspell

Aldersgruppe: 12 år og opefter
Spilles 28. okt. — 15. dec.
Spilletidspunkt: ti.-fr. kl. 19.30

FIOLTEATRET, Halmtorvet 9, tlf. 01-24 00 60 (kl. 10-16)

Fremmed

Ungdomsforestilling
Spilles: 31. okt., 1., 2. og 3. november kl. 10.00 samt 7.-10. november kl. 10.00
Spillested: Boulevardteatret, Sønder Boulevard 81 (linie 10)

Hans og Vera

Spilles: 24. nov. — 4. febr. ma.-fre. kl. 20.00, lør. kl. 17.00

JAN ZANGENBERG,

Bernstorffsgade 7, tlf. 01-14 50 05 kl. 12.30-14.30

Troldeøj

Aldersgruppe: 3 (4) til 10 år
Spilles indtil 19. december ma. kl. 10, ti., ons., fre. kl. 10.00 og 11.30, tors. kl. 10.00 og 15.00 samt lør. kl. 15.00

KØBENHAVNEREN, Nørrebrogade 37, tlf. 01-39 92 95

Syrlige Drops

Dramatiker Studio's ung/gammelprojekt
Spiller:
3. nov. kl. 15.00
4. nov. kl. 15.00 og 20.00
5. nov. kl. 17.00

Latinamerikansk exil teaterfestival
med Teatro Vivo, Guatemala og Sol del Rio, El Salvador
Teatro Vivo spiller 8. og 9. nov. kl. 20.00

Sol del Rio spiller 10. nov. kl. 20.00

Stilet og elefant

med bøsseatret Den lette Ende
Spiller 18. nov. — 11. dec.
Spilletidspunkt: ti.-sø. kl. 20.

HUSETS TEATER, Magstræde 14, tlf. 01-12 12 76

Spøgelsestoget

af Frantz Xaver Kroetz.
Instruktion: Eva Jørgensen
Medvirkende bl.a. Svend Johansen, Solveig Kallenbach, Lone Rode
Spilles 3/10-5/11 kl. 19.00.

På hendes kjole var der blomster

Kvindeteater af og med Helle Bo
Spilles 7/11-19/9 kl. 19.30

Baal

af Bertolt Brecht m. bl.a. Gerz Feigenberg, Michael Moritzen, Claus Flygare, Tina Gylling Mortensen, Carsten Bang.

Instruktion: Sam Besekow i samarbejde m. gruppen
Spilles 1/12-20/12 kl. 19.30.

SALTLAGERET, Gl. Kongevej 10, tlf. 01-12 12 76

No Future

m. Baggårdsteatret
Ungdoms- og voksenforestilling
Spilles: 7.-15. december, 7. dec. kl. 11.00, 8., 9. og 14. dec. kl. 11.00 og 20.00, 10., 13. og 15. dec. kl. 20.00

ODENSE

SKÆGSPIRE, Rugårdsvej 40, 3, tlf. 09-11 31 06 kl. 11-13

Den gamle verden

Aldersgruppe: 6-10 år
Spilles: 7.-30. nov., man.-kl. 9.30, tir. kl. 9.30, 11.00 og 15.00, ons. kl. 9.30 samt tors. kl. 9.30 og 11.00
Spillested: Badstuen, Østre Stationsvej 26

Indeni

Aldersgruppe: 3-6 år
Spilles: 15. nov. — 18. dec.
Ma., ons., tors. kl. 9.30 og 11.00, tirs. kl. 9.30 og 15.00, søn. kl. 15.00
Spillested: Badstuen, Østre Stationsvej 26

BANDEN, Filsofgangen 19, tlf. 09-13 13 01

5xKaj

Voksenforestilling
Spilles: 1. og 2. dec. kl. 20.00, 3. dec. kl. 16.00 og 20.00

ROSKILDE

RIMFAXE, Kulturhuset, Rosenhavestræde 1, tlf. 02-36 77 13

Når vi døde vågner

Voksenforestilling
Spilles: 2., 3. og 4. nov. kl. 20

SVENDBORG

BAGGÅRDTEATRET, Caroline Amalielund, tlf. 09-21 40 43 kl. 10-14

No Future

Ungdoms- og voksenforestilling
Spilles: 22.-25. nov. kl. 11.00
28. og 29. nov. kl. 11.00 og 20.00
30. nov. — 3. dec. kl. 20.00

ÅLBORG

JOMFRU ANE TEATRET, Jomfru Ane Gade 14, tlf. 08-13 60 44

Nullermænd i Neon — en juleevy

Ungdoms- og voksenforestilling
Spilles 1.-22. dec., ma.-lø. kl. 20.00

ÅRHUS

FILUREN, Vestergade 3, tlf. 06-12 53 66 kl. 10-16

Kresjan Krumben kommer til byen

Aldersgruppe 3-9 år
Spilles d. 27/10-26/11 man.-lør. kl. 16.30, lørdag endvidere kl. 14.00

Regnbuetårnet

Aldersgruppe 7-12 år
Spilles d. 28/11-30/11 man.-lør. kl. 16.30, lørdag endvidere kl. 14.00
Spilles d. 1/12-21/12 man.-fre. kl. 16.30 og 19.30, lørdag kl. 14.00 og 16.30

FOLKEVÆRTSHUSET ÆSKEN, Anholtsgade, tlf. 06-13 85 61

Den blinde og vagabonden

med Vester 60
Aldersgruppe 3-8 år
Spilles d. 29/10 kl. 14.45

HUSET, Vesterallé, tlf. 06-12 26 77

Sydafrikateater
med sydafrikanske flygtninge i Århus

Voksenforestilling
Spilles d. 7. og 8/11 kl. 21.

Sømand, sømand

med Vandrefalken
Voksenforestilling
Spilles d. 14/11 kl. 20

Dysses eventyr

med Vandrefalken
Aldersgruppe: 3-6 år
Spilles d. 15/11 kl. 15

Christiern II

med Vandrefalken
Voksenforestilling
Spilles d. 15/11 kl. 20

Frynserne

Kvindestykke med kvinder fra Kvindemuseet
Voksenforestilling
Spilles d. 28/11 kl. 21

Gyldne Palmer

med Hans Times og Niels Ole Frederiksen
Voksenforestilling
Spilles d. 5. og 6/12 kl. 21

Lyster og længsler deruda

med Provinsteatret
Voksenforestilling
Spilles d. 12. og 13/12 kl. 21

ÅRHUS TEATER AKADEMI,

Klosterport, tlf. 06-12 38 61

La symphonie Mecanique

med Mikael Zugowski
Voksenforestilling
Spilles d. 23. og 24/11 kl. 21

Forestillingsprojekt

med Bernard Collin
Voksenforestilling
Spilles d. 14., 15. og 16/12 kl. 21

SVALEGANGEN, Rosenkrantzgade 21, tlf. 06-13 88 66:

Æslernes verden

med Teatro Vivo, Guatemala
Voksenforestilling
Spilles d. 2. og 3/11 kl. 20

Bare en enkelt

med Skifteholdet
Aldersgruppe: 14 år og opefter
Spilles d. 4-7/11 fre. og man. kl. 20, lør. og søn. kl. 17

Hekseskræk

med Skifteholdet
Aldersgruppe: 6 år og opefter
Spilles d. 5-6/11 kl. 14

En aften i Hamborg

med Svalegangen
Voksenforestilling
Spilles d. 19/11-10/12, tir.-fre. kl. 20, lør. kl. 17

GRUPPETEATERFESTIVAL 1983 i Odense:
Se programmet på de midterste sider i denne sektion